

פרק א הלכה א

[דף א עמוד א] מתני': שבועות, שתיים שהן ארבע. ידיעות הטומאה, שתיים שהן ארבע. יציאות השבת, שתיים שהן ארבע. מראות נגעים, שנים שהן ארבעה:

גמ': תמן תנינן, יציאות השבת שתיים שהן ארבע בפנים, ושתיים שהן ארבע בחוץ. מהו שתיים שהן ארבע בפנים ושתיים שהן ארבע בחוץ? האם הכוונה שתיים לחיוב לבעל הבית העומד בפנים, כשעשה מלאכה שלמה של הוצאה או הכנסה. ושתיים לפטור, כשעשה רק חלק מהמלאכה. ובאותה צורה, שתיים לחיוב ושתיים לפטור לעני העומד בחוץ. או שהכוונה, שתיים שהן ארבע שעליהם חייב להביא קרבן בפנים במקדש. שנים על הוצאה והכנסה לבעל הבית, ושנים על הוצאה והכנסה לעני. ושתיים שהם ארבע בחוץ. שבע"ה והעני פטורים מקרבן, לפי שעשו רק חלק מהמלאכה? נישמענינה מן הדא דתנן. שבועות שתיים שהן ארבע וכ"ו יציאות השבת שתיים שהן ארבע. ולמה לא תנינן שנים שהם ארבע בפנים ושנים שהן ארבע בחוץ? א"ר אבא. תמן כולהון לחיוב. ברם הכא חיוב ופטור אתינן מיתני. הדא אמרה, ארבע לחיוב וארבע לפטור. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן, דתנן, שבועות שתיים שהן ארבע. לא כולם לחיוב? רואים שבמטבע הלשון הזה משתמש התנא כשדין כל הארבע זהה לחיוב או לפטור. ודכוותה יציאות השבת שתיים שהן ארבע לחיוב. והא תני דלתות ההיכל שנים שהן ארבע. שכל דלת היתה מורכבת משני חלקים. אית לך למימר לחיוב או לפטור? אלא ממטבע הלשון אי אפשר להביא ראייה. [דף א עמוד ב] ולמה לא ניתני שנים עשר? ארבע לחיוב ושמונה לפטור? שני עקירות לעני ושני הנחות של בע"ה. שני עקירות של בע"ה ושני הנחות של העני שנים שבעל הבית עשה את כל המלאכה ושנים שהעני עשה את כל המלאכה. לא אתינן מיתני, אלא עקירות שהן פטור שהוא כנגד שיכול לבא לידי חיוב אם היה מסיים את המלאכה. תנן, פשט העני את ידו לפנים. ונתן לתוך ידו של בעל הבית, או שנטל מתוכה והוציא. העני חייב, ובעל הבית פטור. פשט בעל הבית את ידו לחוץ. ונתן לתוך ידו של עני, או שנטל מתוכה והכניס. בעל הבית חייב, והעני פטור. אמר ר' חייה בר אבא. ההן פטור דתנינן הכא, פטור ומותר. אמר רבי יוסי. עני ועשיר אחד הן, ומנו אותן חכמים שנים. הכנסה והוצאה אחד הן, ומנו אותן חכמים שנים שהרי אמר התנא יציאות השבת. וכי אפשר לאמר שאין הכנסה בכלל? והא קא מפרש הכנסה לאלתר. וכן מדתנן בל"ט אבות מלאכה, המוציא מרשות לרשות. ולא נאמר מרשות היחיד לרשות הרבים. וכי אפשר לאמר שאין המכניס בכלל? וכן נישמענינה מן הדא דאמר ר' יסא בשם ר' יוחנן. הכניס חצי גרוגרת והוציא חצי גרוגרת חייב. ואם הכנסה והוצאה היו שני מלאכות שונות, אך מצטרפים? מניין שהוצאה קרוייה מלאכה? אמר רבי שמואל בר נחמן. רבי יונתן שמע להן מן הדא, דכתיב [שמות לו ו] ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר, איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש, ויכלא העם מהביא. שנמנעו העם מלהוציא מבתיהן וליתן לגיזבריהם. אמר ר' חזקיה בשם ר' אילא. אפילו הכנסה את שמע מינה. כשם שנמנעו העם מלהוציא מבתיהן וליתן לגזבריהן, כך נמנעו הגיזברין מלקבל מידן ולהכניס ללישכה. אמר ר' חזקיה. ר' אחא שמע כולהן מן הדין קרייא, דכתיב [רמי' יז כב] השמרו בנפשתיכם ואל תשאו משא ביום השבת והבאתם בשערי ירושלים, ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת, וכל מלאכה לא תעשו. שמע מינה דהוצאה והכנסה קרויים מלאכה. תנן, שבועות, שתיים שהן ארבע. וכ"ו מראות נגעים, שנים שהן ארבעה. אמר ר' אבין בשם ר' יוחנן, ור' מנא אמר לה סתם. מתניתין מני לא רבי ישמעאל ולא רבי עקיבא? דתנינן תרתי כללין, ולא דמיינן דין לדין. שבועות שתיים שהן ארבע. שאוכל ושלא אוכל, שאכלתי ושלא אכלתי. אי רבי ישמעאל, הא אינו מחייב על לשעבר. ומביא רק שני קרבנות. ותנן ידיעות הטומאה שתיים שהן ארבע. ששכח שהוא טמא, ואכל קדש או נכנס למקדש. ושידע שהוא טמא, ושכח שזה קדש או שזה מקדש. ואי רבי עקיבא הא אמר, על העלם טומאה הוא חייב, ואינו חייב על העלם מקדש וקדש, ואינו מביא אלא שני קרבנות, ואנן תנן, ידיעות הטומאה שנים שהן ארבע ומביא ארבע קרבנות. אמר ר' אלעזר. ר' אבין פתר לה כולה לחיוב ולצדדין קתני. שבועות שתיים שהן ארבע כר' עקיבה שמחייב על לשעבר. ידיעות הטומאה שנים שהן ארבע כר' ישמעאל. ר' חגי' בעא קומי ר' יוסי [דף ב עמוד א] למה לי להעמיד את ידיעות הטומאה כר' ישמעאל. והא אפילו כר' עקיבה אתיא. שלא פטר ר"ע בידיעות הטומאה והעלם מקדש. או בידיעות הטומאה והעלם הקדש

אלא מקרבן, אבל מלקות חייב. א"ל אי למלקות אן כאן אלא שתיים, שהרי צריך שידע שהוא טמא ושזה מקדש או קדש. ואן לנו אלא להעמיד בחיוב קרבנות. ומאן אית ליה העלם טומאה והעלם מקדש חייב קרבן, לאו רבי ישמעאל? ואנן בעיי כר' עקיבה. לרבי ישמעאל, פעמים שיש העלם טומאה והעלם מקדש, וחייב על כל אחת ואחת. אך עבידא? ניטמא וידע, נעלמה ממנו טומאה, ונכנס למקדש ויצא וידע. ושוב נעלם ממנו מקדש ונכנס למקדש ויצא וידע. הרי כאן העלם טומאה והעלם מקדש, וחייב על כל אחת ואחת. ופעמים שיש כאן כמה ידיעות וכמה העלמות, ואינו חייב אלא אחת. אך עבידא? ניטמא וידע, נעלמה ממנו טומאה, ונכנס למקדש, עד שהוא בהעלם טומאה, נעלם ממנו מקדש. ונכנס למקדש ויצא, וידע שהוא טמא, ואמר טומאה זו אן חייבים עליה קרבן, ויידע שהוא מקדש ונכנס. אפילו כמה פעמים ובסוף ידע. הרי כאן כמה ידיעות והעלמות ואינו חייב אלא אחת. שאינו חייב, עד שידע מהטומאה ומהמקדש ושחייבים קרבן, שדיעה חלקית אינה מחלקת. תנן, מראות נגעים שנים שהן ארבעה. תנן התם, בהרת עזה כשלג. שניה לה כסיד ההיכל. השאת כצמר הלבן. שניה לה כקרום הביצה. אמר ר' יוסי, שאל יהושע בן ר' עקיבה את ר' עקיבה. מפני מה אמרו מראות נגעים שנים שהן ארבעה? אמר לו ואם לאו מה יאמרו? אמר לו יאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא. אמר לו לומר שהם מצטרפין זה עם זה. אמר לו. ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא, ומצטרפין זה עם זה. אמר לו לומר שאם אין בקי בהן ובשמותן אין רואה הנגעים. ומניין שמצטרפין זה עם זה? א"ר מנא תנן שתיים שהם ארבע. מנו אותן חכמים שנים, ומנו אותן ארבעה. מה שנים מצטרפין זע"ז נלמד מפסוק בהמשך. אף ארבעה מצטרפין זה עם זה. אמר רבי אלעזר בשם ר' אבין [דף ב עמוד ב] אם בשאינו מינו השאת והבהרת שהם אבות שונים מצטרף לא כ"ש מין במינו הבהרת וסיד ההיכל, השאת וקרום ביצה. שהם אב ותולדה. ומנין שהשאת והבהרת מצטרפין מדין תורה? אמר רבי יוסי בי רבי בון. דכתיב [ויקרא יג ב] והיה בעור בשרו לנגע צרעת. והיו בעור בשרו לנגע צרעת, בלשון רבים אין כתיב כאן. אלא והיה בעור בשרו לנגע צרעת. בלשון יחיד. מלמד שהם מצטרפין זה עם זה כאילו הם אחד לטמא בכגריס. תני חזקיה [ויקרא יג ב] לנגעי צרעת אין כתיב. אלא לנגע צרעת. מלמד שהם מצטרפין זה עם זה. אמר לו. ויאמרו מקרום ביצה ולמעלה טמא, ומצטרפין זה עם זה. אמר לו. ויאמרו מקרום ביצה לכן ושניה לה כקרום ביצה. ואל יאמרו מראות נגעים שנים שהן ארבעה? אמר לו, אמרה המשנה שנים שהם ארבע, ללמד שאינם זה למעלה מזה, אלא שני מיני לובן והנספחים להם מעין יחס של אבות ותולדות. ואולי אין ה"נ שהן זו למעלה מזו? אם אומר את כן, נמצאת אומר הכהה טמא ואף הכהה מן הכהה טמא. שסדר הנגעים כך הוא. בהרת, השאת, ושניה לבהרת כסיד ההיכל, ושניה לשאת כקרום ביצה, ואם אתה אומר שזה למעלה מזה, נמצא שהקרום כהה מן הכהה מן השאת, והתורה אמרה, [שם ו] והנה כהה הנגע ולא פשה הנגע בעור וטיהרו הכהן. הא אם פשה, טמא. ודווקא הכהה טמא אם פשה. אבל הכהה מן הכהה, אפילו פשה, טהור. על כרחך נמצאתה אומר, מראות נגעים שנים שהם ארבע. ואינם זה למעלה מזה, אלא שני אבות והיינו שני מיני לובן שתי תולדות, ואין לאמר שהסדר צריך להיות בהרת וסיד ושאת וקרום. זה אינו [דף ג עמוד א] דהא אמר ר' חנינה. משל לשני מלכים ושני איפרכין. מלכו של זה, גדול ממלכו של זה. ואיפרכו של זה, גדול מאיפרכו של זה. אבל אין איפרכו של זה, גדול ממלכו של זה. וכשהולכים בדרך אין איפרכו של המלך הגדול מקדים את המלך האחר, אלא שני המלכים צועדים זה ליד זה והאפרכים הולכים מאחרי מלכיהם. על פי זה, הבהרת והשאת הולכים זה בצד זה. סיד ההיכל שהוא לכן יותר מקרום הביצה הולך אחר הבהרת, וקרום הביצה הולך אחר השאת. ושמואל אמר. משל לשני מלכים ושני שגריריהן. מלכו של זה, גדול ממלכו של זה. ושגרירו של זה, גדול משל זה. אבל אין שגרירו של זה, גדול ממלכו של זה. אמר רבי חנינא בשם רב אחא בר אחווא. משל למלך ורב חיליה, וארקבטא שהוא גדול מרב חיליה, וריש גלותא, שהוא קטן מארקבטא. כך סיד ההיכל, אף על פי שבמראה הלובן הוא יותר כהה מהשאת, הוא שייך לאב שלו, הבהרת. וקרום הביצה הולך אחר השאת, כמו שהריש גלותא אחר הארקבטא. א"ר אלעזר בי רבי יוסי קומי ר' יוסי. מתניתא אמרה, שאינן זה למעלה מזה. הבריתא באה להוכיח בק"ו שלבהרת יש לה תולדה כסיד ההיכל שמצטרפת עמה, כמו שלשאת יש תולדה קרום ביצה מהתורה שמצטרף עמה דילפינן ליה מדכתיב לשאת ולספחת לשון טפילה: תני, אם השאת שכהה מן הכהה שלה טהור שהרי קרום ביצה כהה מן השאת, ובוהק שהוא כהה ממנו והוא טהור יש לה מראה שני קרום ביצה שמצטרף אליו. בהרת שכהה מן הכהה שלה טמא שהרי השאת כהה מהבהרת, וקרום ביצה כהה ממנו והוא טמא לא כל שכן שיהא לה מראה שני שיצטרף אליו, וזה סיד ההיכל? ממה שאמרה הבריתא שקרום ביצה הוא רק כהה משאת ולא כהה מן הכהה משמע שסיד ההיכל אינו בן השאת לקרום אלא בן בהרת לשאת וסדר המראות כך הוא. בהרת סיד שאת קרום ולא כפי מראיהם בהרת שאת סיד קרום. א"ל הבריתא משובשת דחמי מה אמר, שני יש לה שלישי לא כל שכן שיהיה לה תולדה. שאת שתחתיה רק קרום, יש לה תולדה, בהרת שהיא חמורה יותר שיש גם שלישי תחתיה שאת וכרום, לא כל שכן שיהיה לה תולדה. והרי כרום אינו שייך לבהרת אלא

לשאת, ולמה הוא מונה אותו כשלישי לבהרת? א"ל לא כפי שהבנתה שיש לבהרת שלישי היינו שכקרום ביצה שיר לבהרת אלא ומה חמית מימר הכוונה שיש עוד שני מראות כהות ממנה שהם טמאות בהרת שכהה מן הכהה שלה טמא. כהה ממנה זו שאת, כהה ממנה זו כקרום ביצה. אבל כקרום ביצה מינה של שאת. ולא ממינה של בהרת כתיב [ויקרא יג ב] אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת. שאת זו שאת. בהרת זו בהרת. ספחת, זה שני לבהרת. וכתיב ומראה עמוק מן העור. זה שני לשאת. מה לשון שאת? מוגבהת. כמראה הצל שנראה גבוה ממראה חמה. מהו לשון עמוק? עמוקה ממראה חמה שהיא עמוקה ממראה הצל. מהו לשון ספחת? טפילה. שנאמר [שמואל א ב לו] ספחיני נא אל אחת הכהונות וגו'. א"ר אלעזר, זו דברי ר' ישמעאל ורבי עקיבה שאמר ששניה לבהרת נלמד מהמילה ספחת ושניה לשאת נלמד מהמילה עמוק. אבל לדברי חכמים, המקור לשני לשאת ולבהרת שווה. שמזה שכתבה תורה ספחת בן שאת לבהרת, נילמד שיש שנייה לזה ולזה. מתניתא אמרה כן דתנן [משנה נגעים ז ב] נשתנו מראיהם בין להקל בין להחמיר. כיצד להקל? הייתה כשלג ונעשית כסיד ההיכל, או הייתה כצמר לבן ונעשית כקרום הביצה. נעשית מספחת שאת או מספחת עזה וכ"ו משמע שגם שני לשאת וגם שני לבהרת נקרא ספחת

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק א הלכה ב

מתני': כל שיש בה ידיעה בתחילה, וידיעה בסוף, והעלם בנתיים [דף ג עמוד ב] הרי זה בעולה ויורד. יש בה ידיעה בתחילה, ואין בה ידיעה בסוף. שעיר הנעשה בפנים ויום הכיפורים תולה, עד שיתוודע לו ויביא בעולה ויורד:

גמ': ומניין לידיעה בתחילה ובסוף והעלם בנתיים בטמאת מקדש וקדשיו?. ת"ל [ויקרא ה ב] ונעלם ממנו והוא טמא ואשם. [ויקרא ה ג] ונעלם ממנו והוא ידע ואשם. ונעלם ונעלם שני פעמים, הטיל הכתוב ידיעה בן שני העלמות ודרשין הכי ידע קודם ונעלם ממנו וידע אחר ונעלם ממנו מכלל שבאת לו ידיעה בתחילה ובסוף, והעלם בנתיים. עד כדון כר' עקיבה שסובר ששניהם בהעלם טמאה. דדרש ונעלם ממנו והוא טמא, על העלם טמאה הוא חייב ואינו חייב על העלם מקדש. וממה שהטיל הכתוב ידיעה בין שני העלמות. דרשין כאילו נכתב וידע קודם ונעלם ממנו וידע אחר ונעלם ממנו. כר' ישמעאל שסובר שמדובר בשני הלכות שונות. העלם אחד מדבר בהעלם טמאה והשני בהעלם מקדש וקדשיו. מניין?. ר' ישמעאל כרבי. דרבי אמר, ונעלם ממנו. מכלל שידע. וכתיב [ויקרא ה ג] ונעלם ממנו והוא ידע, הרי שתי ידיעות. מדר' ישמעאל כרבי. רבי כרבי ישמעאל? דאי לא כן קשה למה צריך לכתוב פעמים ונעלם אפי' כר' עקיבה אתי'א. צריך לכתוב פעמים ונעלם ללמד היא ידיעה והעלם בטומאת מקדש. היא ידיעה והעלם בטומאת הקודש. ואית דבעי נישמענה שצריך ידיעה בסוף מן הכא דכתיב [ויקרא ה ג] והוא ידע ואשם. ואף שהידיעה נאמרה בתחילה והלא כבר נאמר [ויקרא ה ב] והוא טמא ואשם. אלא אם אינו עניין לידיעה בתחילה, תניהו עניין לידיעה בסוף. רבי בון בעי. למה לי פסוק ללמד שצריך ידיעה בסוף כדי לחייב קרבן, אם לא נודע לו בסוף, היך מביא קרבן?. אלא נאמר והוא טמא ואשם והוא ידע כך שהידיעה נאמרה לבסוף וכיוון שאין צורך ללמד שצריך ידיעה בסוף שאם אין ידיעה היאך מביא קרבן אלא אם אינו עניין לידיעה בסוף, תניהו לידיעה בתחילה. התיבון. הרי כתיב בחיוב חטאת [שם ד כג] או הודע אליו חטאתו והביא. מעתה, אם אינו עניין לידיעה בסוף, תניהו עניין לידיעת תחילה והרי כדי להתחייב חטאת אין צריך ידיעה בתחילה?. פתר לה במחויבי חטאות ואשמות וודאין, שעבר עליהן יום הכיפורים, שמביאין חטאתם אחר יום הכיפורים. כך שהידיעה שנאמרה לבסוף אינה מיותרת אלא באה ללמד שאם נודע לו אפילו אחר יום הכיפורים חייב להביא קרבן שהייתי חושב שיהיו כחייבי אשמות תלוין שעבר עליהם יוה"כ שפטורין. [דף ד עמוד א] תלמוד לומר או הודע אליו חטאתו והביא. לחייב אף לאחר יום הכיפורים. ומניין שאין חייב קרבן עולה ויורד על כך שנטמא, אלא על טומאת מקדש וקדשיו שנכנס למקדש או אכל קדשים בטמאה? הואיל והזהיר וענש על זדון טמאה. וחייב נמי קרבן על שגגת טמאה, בהכרח באותו שענש והזהיר בזדון, בו חייב קרבן על השוגג. מה עונש ואזהרה האמור להלן, בטומאת מקדש וקדשיו. דבטמאת מקדש כתיב [במדבר ה, ג] ולא יטמאו את מחניהם וכתיב [במדבר יט, כ] כי את מקדש ה' טמא ונכרת האיש ההוא. ובטמאת הקדשים כתיב [ויקרא כב, ז] בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר, וכתיב [להלן ז, ח] והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההיא. אף כשחייב קרבן בשוגג, לא חייב אלא על טומאת מקדש וקדשיו. אמר ר"א בן יעקב. מתוך שאמר [דברים כו יד] לא אכלתי באוני ממנו ולא בערתי ממנו בטמא. יכול ישראל שאכל מעשר כשהוא אונן או טמא, יביא קרבן? ת"ל [ויקרא ה

ה] והיה כי יאשם לאחת מאלה. יש מאלה חייב, ויש מאלה פטור. **אולי** אוציא את המעשר **שלא** יהיה **חייב קרבן**, שאינו בעון מיתה. **אבל לא** אוציא את **האוכל תרומה בטמאה**, שהיא **בעון מיתה**. שנאמר [שם כב ט] ומתו בו כי יחללוהו. ת"ל **לאחת מאלה**. יש מאלה חייב, ויש מאלה פטור. **או אינו אלא לחייב על האוכל תרומה בטמאה דילפינן אשם אשם דכתיב הכא [ויקרא ה ג] והוא ידע ואשם וכתוב התם [ויקרא כב טז] והשיאו אותם עון אשמה**. מה להלן בתרומה אף כאן בתרומה. וכל חייבי קרבנות לא מע"ז למדתה? שהוקשה כל התורה לע"ז. דכתיב בע"ז. תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה ולנפש העושה ביד רמה. מה ע"ז מיוחדת, שחייבין על זדונו, כרת, חייבים על שגגתה חטאת. יצאת תרומה, שאינה אלא עון מיתה בידי שמים. **דכתיב [ויקרא כב ט] ומתו בו כי יחללוהו. ואינו מביא על שגגתה חטאת**. א"ר חנינה קומי רבי מנא. אי מע"ז למדתה לכל התורה כולה, וילמד מע"ז לכל דבר שדי בידיעה אחת בסוף. ולמה הצרכנו בטומאת מקדש וקדשיו, ידיעה תחילה וסוף? אמר לו. ע"ז בקבוע, וטומאת מקדש וקדשיו בעולה ויורד. ואין למידין קבוע מעולה ויורד, ולא עולה ויורד מקבוע. אם כך חזרה הקושיה למקומה. מה חמית מימר בטומאת הקודש הכתוב מדבר? **אולי בתרומה הכתוב מדבר?** נאמר כאן **בקרבת עולה ויורד [שם ה ב] או בנבלת חיה טמאה או בנבלת בהמה טמאה**. ונאמר להלן [שם ז כא] **ונפש כי תגע בכל טמא וכו' או בבהמה טמאה וכו' ואכל מבשר זבח השלמים**. מה בהמה טמאה האמורה להלן, בטומאת הקודש. אף בהמה טמאה האמורה כאן, בטומאת הקודש. אין לי אלא טומאת הקודש. טומאת מקדש מניין? בטומאת קדש כתיב [שם כב ג] **כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההיא. ובטומאת המקדש כתיב**. טמא יהיה, עוד טומאתו בו. מה טומאת קדש, בעולה ויורד, אף טומאת המקדש, בעולה ויורד. מה חמית מימר דקרא בטמא שאכל קדש טהור, **אולי** בטהור שאכל קדש טמא? ת"ל וטומאתו עליו. בטומאת הגוף, ולא בטומאת בשר. רבי אומר. **מדכתיב, ונפש כי תגע בכל טמא, ואכל מבשר זבח השלמים, ונכרתה הנפש ההיא**. בטומאת הגוף, ולא בטומאת בשר. ר"ח אומר. נאמרו קדשים בלשון רבים, **דכתיב אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל**. ונאמר טומאה לשון יחיד, **דכתיב וטומאתו עליו**. הא מה אני מקיים וטומאתו עליו? בטומאת הגוף ולא בטומאת בשר. ר"מ אומר, לא דיבר אלא במי שטומאה פורשת ממנו שיכול להיטהר, **דכתיב עליו. בעודה עליו שלא טבל ונטהר**. יצא בשר, שאין טומאה פורשת ממנו, שאין לו טהרה במקוה. **תנן, יש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה בסוף, שעיר הנעשה בפנים ויוה"כ תולה עד שיודע לו. אם לכשיוודע לו חייב להביא קרבן, א"כ מה הועיל לו יום הכיפורים?** א"ר יוסי בי ר' בון. נעשית לו יום הכיפורים כאשר תלוי, שתולה לו שלא יבואו עליו יסורים. א"נ, מת לפני יום הכיפורים, עונה בה. אחר יום הכיפורים, כבר כיפר. **כתיב בשעיר הנעשה בפנים [שם טז טז] וכפר על הקודש מטומאות בני ישראל וגו'.** יש לי בענין זה שלש טמאות. טומאת ע"ז. שנאמר [שם כ ג] למען טמא את מקדשי. גילוי עריות. שנאמר [שם יח ל] לבלתי עשות מחוקות התועבות אשר נעשו לפניכם ולא תטמאו בהם. שפיכות דמים. שנאמר [במדבר לה לד] ולא תטמאו את הארץ. יכול על כל הטמאות הללו שעיר זה מכפר? ת"ל, מטומאות, ולא כל טומאות. מה מצינו שחלק הכתוב משאר חטאים להקל עליו? בטומאת מקדש וקדשיו שדינו בקרבן עולה ויורד. אף כאן בשעיר הפנימי שבא להקל ולכפר בלא חיסרון כיס לחוטא לא נחלוק אלא בטומאת מקדש וקדשיו דברי רבי יהודה. ר"ש אומר [דף ד עמוד ב] ממקומו הוא מוכרע. שנאמר, וכפר על הקודש מטומאות בני ישראל. כל טומאה שבקודש. יכול על כל טומאת מקדש וקדשיו שעיר זה יכפר, אפילו על שיש בה ידיעה תחילה וסוף? ת"ל ומפשעיהם, ופשעיהם אילו המורדין. וכן הוא אומר [מלכים ב ג ז] מלך מואב פשע בי. מכאן שאינו מכפר אלא על טמאות דומיה דמרדים. מה מרדים שאינם בני קרבן, אף הטמאות שאינם בני קרבן. יצאו טמאות מקדש וקדשיו שיש בו ידיעה תחילה וסוף, שחייב קרבן ואן השעיר מכפר. יצא כל שהיתה בו ידיעה תחילה ואין בו ידיעה בסוף, שהשעיר תולה ואינו מכפר

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק א הלכה ג

מתני': אין בה ידיעה בתחילה, אבל יש בה ידיעה בסוף. שעיר הנעשה בחוץ ויוה"כ מכפר. שנאמר [במדבר כט יא] מלבד חטאת הכיפורים. על מה שזה מכפר, זה מכפר. מה

הפנימי אינו מכפר אלא על דבר שיש בו ידיעה? אף החיצון לא יכפר, אלא על דבר שיש בו ידיעה:

גמ': מה חמית מימר הפנימי תולה והחיצון מכפר **אולי** החיצון תולה והפנימי מכפר או זה וזה יתלו או זה וזה יכפרו? מאי כדון? א"ר יעקב בר אחא. חמית דריש לקיש אותיב מילה קומי רבי יוחנן. ואתיב ליה, **ונראה שמחלוקי** כפרות היא מילתא. **ולית אנה** ידע מה אמר ליה. א"ל ר' זירא. דילמא דא היא מה **דחמית** ולא שאל אותו בחלוקי כפרות אלא בהמשך למשנה הקדמת. **דבעי ריש לקיש** מה חמית מימר דקרא שמדבר על חיוב קרבן עולה ויורד בטמא שאכל קדש טהור? נימא בטהור שאכל טמא? **ואותיב ליה רבי יוחנן**, ת"ל וטומאתו עליו. בטומאת הגוף ולא בטומאת בשר. **תנן**, יש בה ידיעה בתחילה, ואין בה ידיעה בסוף. **שעיר הנעשה בפנים ויום הכיפורים תולה**. אין בה ידיעה בתחילה, אבל יש בה ידיעה בסוף. **שעיר הנעשה בחוץ ויוה"כ מכפר**. מה חמית מימר. הפנימי תולה והחיצון מכפר?, למה לא נאמר שהחיצון תולה והפנימי מכפר. או, שזה וזה תולים, או שזה וזה מכפרים?. מאי כדון? **בשעיר המשתלח כתיב** [ויקרא טז כא] והתודה עליו את כל עונות בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם. **עונות, אילו הזדונות. פשעיהם, אילו המרדמים. חטאתם, אילו השגגות. וכתיב** ונשא השעיר עליו את כל עונותם. **ונשא פירושו יכפר**. א"ר אמי בשם ריש לקיש. **ונשא השעיר עליו את כל עונותם**. תפש הזדונות והניח השגגות. **לומר**. מה שעיר המשתלח מכפר רק על זדונות, שאין בהן חיוב קרבן. אף שעיר הנעשה בחוץ מכפר על השגגות, במקרה שאין בהן חיוב קרבן. כגון שלא הייתה בהם ידיעה בתחילה ולא יבואו לידי חיוב קרבן. אם שעיר המשתלח לא מכפר על חייבי חטאות למה באו לכאן למה מתוודה עליהם? אמר ר' אילא בשם ר' יסא, לתלייה. [דף ה עמוד א] למה חייבים לאמר שמדובר בחטאים שחייב עליהם קרבן **ויתלו?** **אולי נאמר שמכפר על אוכלי שקצים ורמשים שהם במלקות ואין בהם חיוב קרבן?** אמר ר' שמואל בשם ר' זירא. **גזירא שווה חטאתם חטאתם**. **כתיב הכא בשעיר המשתלח** [ויקרא טז כא] והתודה עליו את כל עונות בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאתם, **וכתיב התם בחייבי חטאות** [במדבר ה ז] והתוודו את חטאתם אשר עשו. מה חטאתם שנאמר להלן, **בחטאים** שיש בהן חיוב קרבן חטאת. אף חטאתם שנאמר כאן, **בשיש** בהן חיוב חטאת. יצאו שגגות אכלי שקצים ורמשים שאין בהן חיוב קרבן. **תני**, יש בה ידיעה בתחילה, ואין בה ידיעה בסוף. **שעיר הנעשה בפנים ויום הכיפורים תולה**. אין בה ידיעה בתחילה, אבל יש בה ידיעה בסוף. **שעיר הנעשה בחוץ ויוה"כ מכפר**. דמה שמשייר שעיר הנעשה בחוץ, **שעיר הנעשה בפנים ויום הכיפורים תולה** אם נאמר תולה משמע שהיתה ידיעה בתחילה. אם כך מה שיירתה לשעיר הנעשה בחוץ? על כרחך שמכפר כפרה גמורה, בשאין בה ידיעה בתחילה אבל יש בה ידיעה בסוף.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק א הלכה ד

מתני': ועל שאין בה ידיעה בתחילה ולא בסוף, שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין, דברי ר' יהודה. ר"ש אומר. שעירי רגלים מכפרין, אבל לא שעירי ראשי חדשים. ועל מה שעירי ראשי חדשים מכפרין? על טהור שאכל טמא. ר"מ אומר. כל השעירים כפרתן שוה על טומאת מקדש וקדשיו. היה ר"ש אומר. שעירי ראשי חדשים מכפרין על טהור שאכל טמא. ושל רגלים מכפרין על שאין בה ידיעה בתחילה ולא בסוף. ושל יוה"כ מכפרין, על שאין בה ידיעה בתחילה, אבל יש בה ידיעה בסוף. אמרו לו. מה הן שיקרבו זה בזה? אמר להן, יקרבו. אמרו לו. הואיל ואין כפרתן שוה, היאך הם קריבים? אמר להן. כולן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו.

[דף ה עמוד ב] גמ': **תנן**, ועל שאין בה ידיעה בתחילה ולא בסוף, שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין, דברי ר' יהודה. אמר ר' אלעזר בשם ר' הושעיה. טעמא דרבי יהודה דכתיב בשעיר ראש חדש [במדבר כח טו] ושעיר עזים אחד לחטאת לה'. חטא שאין יודע בו אלא ה', שעיר זה מכפר. אין לי אלא שעיר של ראש חדש, שעירי רגלים מניין? א"ר זירא בשעיר הרגלים כתיב [במדבר כח כב] ושעיר

חטאת אחד לכפר עליכם. ושעיר, וי"ו מוסיף על ענין ראשון דמה שמכפר זה מכפר זה. ר' זעירא ורבי אלעזר אמרו בשם רבי הושעיה, ורבי יעקב בר אחא אמר בשם רבי יוחנן. **ביום חנוכת המשכן שהיה בראש חדש ניסן והקריבו בו שלושה שעירים. שעיר נחשון שעיר חטאת המילואים ושעיר ראש חדש** כתיב [ויקרא י' יז] מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש, כי קדש קדשים היא ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה. מה אכן קיימין? אם בשעיר נחשון? רק על שבטו מכפר, ולא עוון העדה. אם בשעיר של מילואים? אין כיוצא בו לדורות. אם כך מה השיב אהרן למשה אם שמעת בקדשי שעה שנאכלו באינות, מי שמעת בקדשי דורות. הא גם זה היה קדשי שעה. אלא כן אכן קיימין, בשעיר של ר"ח. תנן, ועל מה שעירי ראשי חדשים מכפרין? על טהור שאכל טמא. מאי כדון? נאמר כאן בשעיר שנשרף נשיאות עון דכתיב, [ויקרא י' יז] לשאת את עוון העדה. ונאמר להלן גבי ציץ נשיאות עון, דכתיב [שמות כח לח] ונשא אהרן את עון הקדשים. מה להלן עון הקריבין ולא עון המקריבין. שאין הציץ מרצה על טומאת הגוף אלא על הדם והחלב והבשר של עולה שקרב בטומא. אף כאן עון הקריבין שהבשר טמא ולא עון המקריבין. א"ר יוסי בי רבי בון. רבי יודה חלק על שיטת ר"מ. דר"מ סבר שכל השעירים כפרתם שווה על טמאת מקדש וקדשיו. ורבי יהודה סובר ששעירי רגלים ושל ר"ח מכפרים על שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף. ושעיר חיצון של יוה"כ מכפר על שאין בה ידיעה בתחילה ויש בה ידיעה בסוף. ורבי שמעון חלק על שיטת רבי יודן וסובר ששעירי ראשי חדשים מכפרין על טהור שאכל טמא. ושל רגלים מכפרין על שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף. ושל יוה"כ מכפרין, על שאין בה ידיעה בתחילה, אבל יש בה ידיעה בסוף. אמר רב יוחנן אף שאמר ר"מ כל השעירים כפרתם שווה על טומאת מקדש וקדשיו. מודה ר"מ בשעיר הנעשה בפנים, שבא על שהייתה לו ידיעה בתחילה ולא ידיעה בסוף, ואף שנקרא חטאת אין מכפר אלא תולה. ואתייא כרבי יונה דאמר בשם רבי זעירא [ויקרא טז טז] והקריב את אשר עליו הגורל לה' ועשהו חטאת. יכל לומר לחטאת, למה נאמר ועשהו חטאת? שאף אם מת חבירו תעשה אותו חטאת. הגורל קבעו לתלייה שלא ישתנה עד שיזדווג לו חבירו. שעיר שלא קרב ברגל, ייקרב בראש חדש. לא קרב בראש [דף ו' עמוד א] חדש, יקרב ביוה"כ, לא קרב ביוה"כ יקרב ברגל הבא. שמתחילה לא הוקדשו קרבנות ציבור, אלא ליקרב על מזבח החיצון לכל מה שצריך. ולא כבר כיפר באחר? והוה חטאת שנתכפרו בעליה ואף שחטאת ציבור אינה מתה אינה קרבה אלא תרעה עד שתסתאב? א"ר מנא מכיון דכתיב [דברים טז טז] חג המצות וחג השבועות וחג הסוכות, כמי שכולן מכפרין כפרה אחת. אמר ר' בון מכיון שכולן מכפרין על טומאת מקדש וקדשיו כמי שכולן מכפרין כפרה אחת כאילו עומדים להקרבה בכל אחד מהזמנים הללו כשירצו. ר' בון אמר. מכיון שכולן מכפרין על טומאת מקדש וקדשיו, כמי שכולן מכפרין כפרה אחת כאילו עומדים להקרבה בכל אחד מהזמנים הללו כשירצו, ויכול להקריב בכל אחד מהזמנים הללו כשירצה. אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא. העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה, אין צריך להזכיר של ראש חדש. שזיכרון אחד עולה לר"ה ולר"ח. אמר רבי אחא בר פפא. ותני כן, דתנן, העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה בשחרית. בית שמאי אומרים, מתפלל שמונה ואומר ברכה של שבת בפני עצמה ושל ר"ה בפני עצמה. ובית הלל אומרים, שבע. מתחיל בשל שבת וחותר בשל שבת ומזכיר של ר"ה באמצע. במוסף. בית שמאי אומרים, עשר. שלושה ראשונות ושלושה אחרונות, ואחת של שבת, ואומר קדושת היום ברכה בפני עצמה, וכולל מלכויות עמה. וברכה לזיכרון וברכה לשופרות. ובית הלל אומרים תשע. שכולל של שבת וקדושת היום עם מלכויות בברכה אחת וחותר מקדש השבת וישראל ויום הזיכרון וברכה לזיכרון וברכה לשופרות. ואם צריך להזכיר של ראש חדש, לבית שמאי היה צריך להיות אחת עשרה ברכות לפי שצריך להוסיף ברכה לר"ח. א"ר יוסי. במה פליגין ב"ה וב"ש? בדבר שטעון ברכה בפני עצמו. ברם ר"ח אפילו בחול אינו קובע ברכה לעצמו אלא כוללן בעבודה. וזכיר בעבודה? אלא ודאי זיכרון אחד עולה לשניהם. ר' יוסי בעי. הלא שני שעירים שמקריבין בר"ה, מסתמא אחת מהן מחמת ר"ח הוא בא. ואת אמרת אין צריך להזכיר ראש חדש? א"ר יוסי בי רבי בון. לא יאות ר' יוסי מקשי. דתני, שני כבשי עצרת, ושני שעירי ראש השנה. אם כיפר הראשון, על מה שני מכפר? על טומאה שאירעה בין זה לזה. ולא רבי שמעון היא דחולק כפרות וסובר ששעיר ר"ח ושעיר ר"ה מכפרים על חטאים שונים? ומאי קשיא ליה על מה שני מכפר, הא חלוקין הן, דמא שמכפר זה לא מכפר זה. אלא ודאי, זה וזה מחמת ר"ה הן באין. א"ר אמברי. לית יכול לאמר דאין אחד מהם משום ראש חודש, דכתיב [במדבר כט ו] מלבד עולת החדש, ש"מ שגם שעיר ר"ח היה קרב בר"ה. ועוד מהדא דתני, ר' שמעון אומר שלשים ושני שעירים קריבין לציבור בכל שנה ושנה וכ"ו. שנים עשר בשנים עשר חדשי השנה וכ"ו ש"מ שאף בר"ה היה קרב של ר"ח. חד בר אביי, עבר קמי תיבותא, ולא אדכר דריש ירחא, וקלוסוניה. רב הושעיה בעי. הגע עצמך ששחטו שניהן כאחת. מה אית לך טומאה שאירעה בין זה לזה? א"ר בון [דף ו' עמוד ב] אילו ישראל כשירין, ולא נטמאו כלל. שמא אינן מביאין מה שקבעה להן תורה? אף הכא, אף על פי שהראשון כיפר,

מקריב גם את השני. א"ר יוחנן. קרבנות ציבור שניתוותרו. לדברי חכמים, משנין מיד ואין צריך שירעו עד שיסתאבו, דלב ב"ד מתנה עליהם שאם לא יצטרכו את קרבנות הציבור, ישנו אותם למה שצריך. לדברי ר' שמעון, אין משנין מיד אלא ירעו עד שיסתאבו. אם לדברי חכמים משנין, למה הקשו לר"ש מהו שיקרבו זה בזה? הרי לשיטתם פשיטה שקרבים. בשיטתו השיבוהו. בשיטתך שאת אומר אין משנין, שאין לב ב"ד מתנה עליהם, מהו שיקרבו זה בזה? מ"ט דר"ש? א"ר יוסי. שאין קרבנות הציבור נקבעין, אלא בקביעה שבתחילה. א"ר יודן. ותני כן דתני, לשם ששה דברים הזבח נזבח. לשם הזבח שהוא קרב לשמו, שצריך שיהא קדש לשמו משעה הראשונה. וטעמייהו דרבנן, דס"ל דשאני קרבנות ציבור דלב ב"ד מתנה עליהן

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק א הלכה ה

מתני': ר"ש בן יהודה אומר משמו. שעירי ראשי חדשים, מכפרין על הטהור שאכל מן הקדש הטמא. מוסף עליהם של רגלים. שהן מכפרין על הטהור שאכל את הטמא. ועל שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף. מוסף עליהן של יום הכיפורים. שהן מכפרין על הטהור שאכל את הטמא. ועל שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף. ועל שאין בה ידיעה בתחילה, אבל יש בה ידיעה בסוף. אמרו לו. אומר היה ר"ש שיקרבו זה בזה? אמר להן הן. אמרו לו. א"כ, יהו של יום הכיפורים קריבין לראשי חדשים. אבל היאך של ראשי חדשים קריבין ביום הכיפורים, לכפר כפרה שאינה שלהן? אמר להן. כולן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו:

גמ': א"ר יוסי דרומיאי קומי רבי יונה. כך צורכה למיתני. א"כ יהו של ראשי חדשים קריבין ביום הכיפורים, שכן מעלין בקודש ולא מורדין. דמעיקרא לא בא אלא לכפר על טהור שאכל את הטמא. ועכשיו בא לכפר גם על טמא שאכל את הטהור. אבל של י"ה אין קריבין בראש חדש, שאין מורדין בקדש, שעכשיו כפרתו מועטת ממה שהיתה מתחלה. אמר רבי אלעזר. רבי בון פתר לה פתר חורין. א"כ יהו של יום הכיפורים קריבין בראשי חדשים. שמכפרין כפרתן וכפרת ראשי חדשים. אבל של ראשי חדשים אין קריבין ביום הכיפורים. שאין מכפרין אלא כפרתן בלבד. דאילו מי שאכל חמשה זיתים חלב בחמש העלמות. והפריש ארבעה קרבנות, וסבור שהן חמשה. שמא כיפר? ואילו מי שאכל ארבעה זיתים חלב בארבע העלמות. והפריש חמשה קרבנות דסבור שהם ארבעה. לא כ"ש שכיפר? וכך היה רבי שמעון אומר. שלשים ושנים שעירים קריבין על הציבור בכל שנה. שלשים ואחד בחוץ, ונאכלין. ואחד בפנים, ואינו נאכל. ושעיר המשתלח. שנים עשר לשנים עשר חדשי שנה. שמונה בחג. שבעה בפסח. שנים בעצרת. אחד בגלל היום ואחד בגלל הלחם. אחד בראש השנה רואים שהשני בא בגלל ראש חדש. ואחד ביום הכיפורים. כיון ששמע משה כן, שכל ל"ב השעירים באים לכפר על ספק טומאת מקדש וקדשיו אמר. מעתה מי שבאת לידו ספק עבירה צריך להביא כל קרבנות הללו? אמר רבי תנחומא בשם ריש לקיש. בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה. דשעיר המשתלח יכפר על כל מי שיש ספק עבירה בידו דכתיב, והתודה עליו את כל עוונות בני ישראל לכל חטאותם ולכל פשעיהם. התחיל ואמר [תהילים ק א] מזמור לתודה על שם והתודה עליו.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק א הלכה ו

מתני': ועל זדון טומאת מקדש וקדשיו, שעיר הנעשה בפנים ויום הכיפורים מכפר. ועל שאר עבירות שבתורה. הקלות והחמורות. הזדונות והשגגות, הודע ולא הודע. עשה ולא תעשה, כריתות ומיתות בית דין, שעיר המשתלח מכפר:

גמ': תנן, ועל שאר עבירות שבתורה. וכ"ו, שעיר המשתלח מכפר. הדא היא כן כוונת המשנה מכפר על הזדונות ותולה על השגגות ואינו נפטר מלהביא קרבן חטאת אחר יום הכיפורים. תנן, ועל שאר עבירות שבתורה.

הקלות והחמורות. הזדונות והשגגות. הודע ולא הודע. עשה ולא תעשה, כריתות ומיתות בית דין. **לא הן קלות, עשה ולא תעשה? לא הן חמורות, כריתות ומיתות בית דין?** אמר ר' יהודה כיני מתניתא. הקלות והחמורות. **אותן הקלות**, בין שעשאן בזדון בין שעשאן בשגגה [דף ז עמוד א] ואותן השגגות, בין שנתוודע לו בהן בין שלא נתוודע לו בהן. ואילו הן קלות. עשה ולא תעשה. **ואלו הן החמורות**. כריתות ומיתות בית דין. כשם שהשעיר הנעשה בפנים מכפר על הזדונות, ותולה על השגגות. אף שעיר המשתלח כן. ניחה שמכפר על לא הודע. אבל על הודע הרי חייב להביא קרבן? ולא כן תני, מניין למחוייבי חטאות ואשמות וודאין שעבר עליהן יום הכיפורים שחייבין להביא אחר יום הכיפורים. וחייבי אשמות תלוין פטורין. ואיך המשנה אומרת ששעיר יוה"כ מכפר על הודע? . א"ר בון בר חיאי. לעולם בספק עברות שבידו שאם היה נודע לו עליהם היה חייב אשמות תלוין. וה"ק בין שנתוודע לו בהן, בין שלא נתוודע לו בהן. **תנן, [משנה כריתות א א] שלשים ושש כריתות בתורה וכ"ו והאוכל והעושה מלאכה ביום הכפורים וכ"ו על אלו חייבים על זדונם כרת ועל שגגתם חטאת ועל לא הודע שלהן אשם תלוי**. ולא כבר כיפר יום הכיפורים? ואיך יתכן שיהיה חייב אשם תלוי על אכילה ביום הכיפורים? אמר ר"ש בשם לוי שובדא, במורד ביום הכיפורים שאינו רוצה בכפרת יוה"כ היא מתניתא. ולמה לא אמר בנודע לו הספק רק אחר יום כיפור? מילתיה אמרה אפילו לא נתוודע לו בהן ביום הכיפורים יום הכיפורים מכפר. תנן השעיר מכפר על עשה ועל לא תעשה. על עשה אף על פי שלא עשה תשובה. ועל לא תעשה, אמר ר' שמואל בשם ר' זירא, והוא שעשה תשובה. האומר אין עולה מכפרת או אין עולה מכפרת עלי, מכפרת היא. אי איפשי שתכפר לי, אינה מכפרת לו על כרחו. האומר אין יוה"כ מכפר, מכפר הוא. אי איפשי שיכפר לי, מכפר הוא לו על כרחו. שיוה"כ מכפר אף לשאינם שבים. א"ר חנניה בריה דר' הלל, מאי טעמה דיום הכיפור מכפר בע"כ? לא כולא מן הדין בר נשא מימור למלא לית את מלך. והעולה מכפרת על הרהור הלב, מ"ט? שנאמר [יחזקאל כ לב] והעולה על רוחכם היו לא תהיה. כאילו נאמר העלה באה לכפר על רוחכם אם הרהרתם בדברים שהיו לא תהיה, וכן איוב אומר [איוב א ה] והשכים בבקר והעלה עלות מספר כלם וגו' דאמר אולי חטאו בלבם. הדא אמרה שהעולה מכפרת על הרהור הלב. רבי אומר על כל עבירות שבתורה יוה"כ מכפר, חוץ מן הפורק עול, והמיפר ברית, והמגלה פנים בתורה, שאם עשה תשובה מתכפר לו ואם לאו אינו מתכפר לו. ר' זבידא אמר. רבי יסא מקשי, מיסבור סבר ר' שיוה"כ מכפר בלא תשובה? והתנינן, מיתה ויום הכיפורים מכפרין עם התשובה? ר' אשיין רב יונה ור' אבא ר' חייה אמרו בשם ר' יוחנן. לדברי רבי, יוה"כ מכפר בלא תשובה. וכן מיתה מכפרת בלא תשובה. דתני, יום מיתה כיום תשובה. מהו יום תשובה? יום הכיפורים. מאן תנינתה? רבי. הווי הדא דתנינן מיתה ויום הכיפורים מכפרין עם התשובה, דלא כרבי. שאל רב מתיא בן חרש את רבי אלעזר בן עזריה בישיבה. אמר לו. שמעתה ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש? אמר לו. שלשה הן, חוץ מן התשובה. כתוב אחד אומר [דף ז עמוד ב] [ירמי' ג יד] שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם. וכתוב אחד אומר [ויקרא טז ל] כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו'. וכתוב אחד אומר [תהילים פט לג] ופקדתי בשבט פשעם, ובנגעים עונם. וכתוב אחד אומר [ישעי' כב יד] אם יכופר העון הזה לכם עד תמותו וגו'. כיצד? העובר על מצות עשה ושב מיד. אינו זז ממקומו, עד שימחול לו הקדוש ברוך הוא. ועליו הוא אומר, שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם. העובר על מצות שהם בלא תעשה. התשובה תולה, ויום הכיפורים מכפר. ועליו הוא אומר, כי ביום הזה יכפר עליכם וגו'. העובר על הכריתות ומיתות בית דין במזיד. התשובה ויום הכיפורים מכפרין מחצה. והייסורין מכפרין מחצה. ועליו הוא אומר, ופקדתי בשבט פשעם וגו'. אבל מי שנתחלל בו שם שמים. אין כח בתשובה לתלות, ולא יום הכיפורים לכפר, ולא הייסורים למרק. אלא התשובה ויום הכיפורים מכפרין שלישי. וייסורין שלישי. ומיתה ממרקת שלישי. ועליו הוא אומר, אם יכופר העון הזה לכם עד תמותו. הא למדנו, שהמיתה ממרקת. אמר רבי יוחנן. זו דברי רבי אלעזר בן עזריה ורבי ישמעאל ורבי עקיבה. אבל דברי חכמים, שעיר המשתלח מכפר. ואם אין שעיר, יוה"כ מכפר. כיצד הוא מכפר? רבי זעירא אמר כל היום מכפר כל שהוא כל שהוא מתחילת היום ועד סופו. רבי חנינה אמר, בסוף. מה מפקה מביניהון? מת מיד באמצע יו"כ. על דעתיה דרבי זעירא, כבר כיפר. על דעתיה דרבי חנינה, לא כיפר. אמר רבי חנינה. מתניתא מסייעה לרבי חנינה דתנן, חומר בשעיר מה שאין כן ביום הכיפורים, וביום הכיפורים מה שאין כן בשעיר. חומר ביום הכיפורים מבשעיר, שיום הכיפורים מכפר בלא שעיר, ושעיר אינו מכפר בלא יום הכיפורים. חומר בשעיר מביום הכיפורים, שהשעיר מכפר מיד, ויום הכיפורים משתחשך. אמר רבי הונא. איתתבת קומי רבי ירמיה למה צריך שיום הכיפורים יכפר בסופו, הרי כבר כיפר השעיר?

ואמר, תיפתר שנפסל השעיר והיה בדעתן להביא שעיר אחר, ולא הספיקו להביאו. שאז יום הכיפור מכפר רק בסוף. אמר רבי יוסה בן יוסה. ואין הקדוש ברוך הוא רואה את הנולד ויודע שלא ימצאו, וכפר מיד? אמר רבי ירמיה, רבי שמואל בר רב יצחק בעה. כתיב [משלי יג ו] צדקה תצר תם, דרך ורשעים תסלף חטאת [שם כא] חטאים תרדף רעה, ואת צדיק ישלם טוב [שם ג לד] אם ללצים הוא יליץ, ולענוים יתן חן [שמואל א ב ט] רגלי חסידיו ישמור, ורשעים בחושך ידמו [משלי ג לה] כבוד חכמים ינחלו, וכסילים מרים קלון. וכי סייגין סייגה, ותרעין תריעה ומונעים מהרשעים לחזור בתשובה? אכן כיני. סייגין סייגה ותרעין תריעה אלא כיני שלא מיד אלא אם מחזיק בדרכיו. תנן התם, כל שישנו במקרא ובמשנה ובדרך ארץ, לא במהרה הוא חוטא. אמר רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק. שומר אדם את עצמו מן העבירה פעם ראשונה שנייה ושלישית, מיכן והילך הקדוש ברוך הוא משמרו. מה טעמא? דכתיב [איוב לג כט] הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. א"ר זעירה. ובלחוד דלא יתיב ביה. ומה טעמא? דכתיב [קהלת ד יב] והחוט המשולש לא במהרה ינתק. לא לעולם ינתק, אין כתיב. אלא לא במהרה ינתק. אין אטרחת עליו, הוא מפסק. אמר רבי הונא בשם רבי אבהו. הקדוש ברוך הוא אין לפניו שכחה. בשביל ישראל כביכול הוא נעשה שכחן. מה טעמא? דכתיב [מיכה ז יח] נושא עון. נשא כתיב. וכן דוד אמר [תהילים פה ג] נשאת עון עמך, כסית כל חטאתם סלה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק א הלכה ז

מתני': אחד ישראל, ואחד כהנים, ואחד כהן משיח. מה בין ישראל לכהנים לבין כהן משיח? אלא שדם הפר מכפר על הכהנים ועל טומאת מקדש וקדשיו. ר' שמעון אומר, כשם שדם השעיר הנעשה בפנים מכפר על ישראל. כך דם הפר מכפר על הכהנים. כשם שוידויו של שעיר המשתלח מכפר על ישראל. כך וידויו של פר מכפר על הכהנים:

גמ': תנן, אחד ישראל, ואחד כהנים, ואחד כהן משיח. וכ"ו. ר' שמעון אומר, כשם שדם השעיר הנעשה בפנים מכפר על ישראל. כך דם הפר מכפר על הכהנים. ולא תנינן בדברי ר"ש כהן משיח. ולמה לא תנינן בדברי ר"ש כהן משיח? אין תימר דטומאת מקדש וקדשיו כדבר שיש בו חיוב קרבן אגן קיימין, וכמו שאין יום הכיפורים מכפר על חייבי חטאות אף בטומאת מקדש וקדשיו יום הכיפורים אינו מכפר עד שיביא קרבן, אלא שהתורה אמרה שהפר והשעיר יהיו קרבן, יאות לא תנינן משיח, שהרי כהן משיח פטור מקרבן על טומאת מקדש וקדשיו. אבל אין תימר שטמאת מקדש וקדשיו אף שמביא קרבן עולה ויורד נחשב כדבר שאין בו חיוב קרבן, אלא שגזרת הכתוב שביום הכיפורים יקריבו פר ושעיר לכפר על טמאת מקדש וקדשיו. אם כך אין שום הבדל בין כהן רגיל לכהן משיח, ולמה לא תנינן משיח? אשכח תני כהן משיח. הדא אמרה שטמאת מקדש וקדשיו. אף על פי שמביא קרבן עולה ויורד. נחשב כדבר שאין בו חיוב קרבן, אלא שגזרת הכתוב שביום הכיפורים יקריבו פר ושעיר לכפר על טמאת מקדש וקדשיו. לכן הזכיר גם כהן משיח. אמר ר' יוסי בי רבי בון. אין מכאן ראיה. דאפילו תימא דטומאת מקדש וקדשיו כדבר שיש בו חיוב קרבן אגן קיימין, וכמו שאין יום הכיפורים פוטר חייבי חטאות עד שיביאו קרבן. אף בטמאת מקדש וקדשיו יום הכיפורים אינו מכפר עד שיביא קרבן. אלא שהתורה אמרה שהפר והשעיר יהיו קרבן, וכהן משיח שפטור מקרבן על טמאת מקדש וקדשיו. לא שייך. בכל זאת הברייתא הזכירה כהן משיח [דף ח עמוד א] דנעשה כזדון. כמה דתימר בזדון שאינו בר קרבן, אף על פי כן יוה"כ מכפר אף הכא גבי כהן משיח. אף על גב דאינו בר קרבן יוה"כ מכפר. כתיב [ויקרא טז] ויעמד חי, מלמד שהוא עתיד למות. עד מתי הוא חיה? עד אחר מתן דמים של שני דכתיב [שם כ] וכלה מכפר את הקודש עד אחר מתן דמים של שני דברי ר' יהודה, רש"א עד שעת הוידויו. ע"ד דר' יהודה אין הוידויו מעכב. ע"ד דר"ש הוידויו מעכב. מה נפק מן ביניהון? שלחו בלא וידויו. ע"ד דר' יהודה אין צריך להביא שעיר אחר, על דעתיה דר"ש צריך להביא שעיר אחר. אף בפר כן. שחטו בלא וידויו. על דעתיה דרבי יהודה אינו צריך להביא פר אחר, על דעתיה דר"ש צריך להביא פר אחר. נתוודה ושחטו ונשפך הדם, הרי אמרנו צריך להביא פר אחר. צריך להתוודות עליו פעם שנייה או כבר יצא בוידויו של ראשון? אף בשעיר המשתלח כן? אם מת שעיר

המשתלח אחר שנעשו כל עבודות שבפנים וכבר אין עוד עבודה בשעיר לה' האם צריך להגריל עליו פעם שנייה, או כבר יצא בהגרילו של ראשון ויכול לקחת אחד בלי הגרלה?

הדרן עלך פרק שבועות שתיים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ב הלכה א

[דף ח עמוד ב] מתני': ידיעות הטומאה שתיים שהן ארבע. ניטמא וידע, ונעלמה ממנו טומאה וזכור לקודש. נעלם ממנו קודש וזכור לטומאה. נעלמו ממנו זה וזה. אכל את הקודש ולא ידע, ומשאל ידע, הרי זה בעולה ויורד. ניטמא וידע. נעלמה ממנו הטומאה וזכור למקדש, נעלם ממנו מקדש וזכור לטומאה. נעלמו ממנו זה וזה נכנס למקדש ולא ידע ומשיצא ידע, הרי זה בעולה ויורד:

גמ': רבי ירמיה בעי. פשיטא בידיעה האחרונה, שצריך שיהא יודע ידיעה ודאית שנטמא ואכל קדש או נכנס למקדש, ולא בידעת ספק. ורק אז חייב להביא בה קרבן, שאין חטאת באה על ספק. אף בידיעה ראשונה כן? שצריך ידיעה ודאית למרות שבשאר חטאות אין צורך בידיעה זו. נישמענה מהדא דתנן, שני שבילין אחד טמא ואחד טהור. הילך באחד מהן, ונכנס למקדש. ויצא והזה ושנה וטבל. והילך בשני ונכנס למקדש, חייב. וכי יודע הוא ידיעה ודאית, שהוא חייב להביא קרבן? הרי בכל כניסה למקדש היה רק בספק טומאה. שהרי נטהר בן הליכה בשביל אחד להליכה בשביל השני, ובכל זאת מביא קרבן. מכאן שבידיעה ראשונה, די בידיעת ספק כדי לחייב קרבן. אמר ר"ל, אין מכאן ראייה כיוון שהמשנה דרבי ישמעאל היא. דמחייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש, ולא הצריך אלא ידיעה בסוף. דדריש מדכתיב ונעלם תרי זימני. אחד על העלם טומאה, ואחד על העלם מקדש. אבל לר"ע שהלכה כמותו דדריש מדכתיב ונעלם תרי זימני, אינו חייב עד שתהיה ידיעה בתחילה וידיעה בסוף והעלם בנתיים. אף ידיעה ראשונה צריכה שתהיה ודאית. א"ר בון בר חיייה. הוינן סברין מימר, שמה שאמר רבי ישמעאל שמביא קרבן על העלם מקדש. זה דווקא בבריא לו שהוא טמא, ונעלמה ממנו מקדש ונכנס למקדש. אבל אם היה ספק טמא ספק טהור, ונעלם ממנו מקדש ונכנס למקדש, לא. ממה שהעמיד ריש לקיש, את המשנה כר' ישמעאל, דמחייב על העלם טומאה והעלם מקדש. הדא אמרה דלרבי ישמעאל. אפילו ספק טמא ספק טהור, שנעלם ממנו מקדש ונכנס למקדש, חייב. רבי יוחנן אמר דברי הכל היא. דאפילו רבי עקיבא שמצריך ידיעה בתחילה, אינו מצריך ידיעה ודאית, אלא די אף בידיעת ספק. משום שספק ידיעה כידיעה. ומכאן, מה אם בשעה שאינו יודע אם טמא הוא אם טהור, את אמר כידיעה ודאית היא וחייב. בשעה שיודע שטמא ודאי, אלא אינו יודע אם חייבין עליה קרבן, לא כ"ש שתהא ידיעה, וחייב עליה? על דעתיה דר"ל שסובר שאינו חייב עד שתהיה לו ידיעת טומאה ודאית. ניטמא ודאי ונעשה לו הדבר ספק ונכנס למקדש, מהו שייעשה אצלו כהעלם דבר ויהא חייב? דין כדעתיה ודין כדעתיה. דאיתפלגון. אכל חמשה זיתים חלב, ונודע לו בספק על כל אחד ואחד, ואחר כן נודע לו בודאין. ר"ל אמר, ידיעת ספק קובעתו לחטאת, שידיעות ספק מחלקות, וכל כזית חלב שאכל ונודע לו בספק נקבע לעצמו, ולבסוף כשנודע לו, חייב על כל אחת ואחת. רבי יוחנן אמר, אין ידיעת ספק קובעתו לחטאת, שאן ידיעות ספק מחלקות וכאילו נעשו כולם בהעלם אחד. וכשנודע לו ודאי, אינו חייב אלא חטאת אחת. אמר ר' יוסי בי ר' בון בשם ר' שמואל. מודה ריש לקיש בכהן משיח, שאין ידיעת ספיקו קובעתו לחטאת. שנאמר [ויקרא ז] כחטאת כאשם. את שמביא אשם תלוי, ידיעת ספיקו קובעתו לחטאת [דף ט עמוד א] את שאינו מביא אשם תלוי, אין ידיעת ספיקו מחלקת לחטאת. מחלפה שיטת דריש לקיש? תמן גבי אכל חמש זיתים חלב ונודע לו מספק, אמר ידיעת ספק קובעת לחטאת. והכא גבי הלך בשני שבילים, העמיד את המשנה כרבי ישמעאל, ולא כדברי הכל. משמע שסובר שאין ידיעת ספק קובעת לחטאת? תמן אשמו קבעו. שידיעת ספק קבע לאשם, ואלמלא נודע לו ודאי, היה חייב חמש אשמות, כשנודע לו ודאי, חייב כנגדם חמש חטאות. אבל הכא בטמאת מקדש וקדשיו, הרי אינו חייב אשם בספק, שאן אשם תלוי בא, אלא על דבר שודאו חטאת, ואילו בטמאת מקדש וקדשיו אינו מביא חטאת אלא קרבן עולה ויורד, ומה אית לך למימר, הרי ידיעת ספק אינה מביאה לשום קרבן, ולמה שיחלק? . מחלפה שיטת רבי יוחנן? תמן

גבי אכל חמש זיתים חלב ונודע לו מספק, אמר אין ידיעת ספק קובעת לחטאת. והכא גבי הלך בשני שבילים, העמיד את המשנה כדברי הכל. משמע שסובר שידיעת ספק קובעת לחטאת? לא א"ר יוחנן שידעת ספק מחלקות, אלא בידיעה ראשונה שאין צורך בה לחיוב קרבן חטאת קבועה אלא רק לקרבן עולה ויורד כמו בטמאת מקדש וקדשיו. א"ר יוחנן כל ספק טומאה ברשות הרבים, ספיקו טהור בדיעבד, אבל לכתחילה אין מתירין לו לעשות בטהרות. והתנינן כל ספק הטהור לתרומה, כגון ספק טומאה ברשות הרבים, טהור לחטאת. וכל התלוי לתרומה, כגון טמא שספק נגע ספק לא נגע, שבתרומה תולים, לא שורפים ולא אוכלים. בחטאת נשפך. שאין תלוי בחטאת. אלא או טמא ממש. או טהור ממש. משמע שספק טמאה ברשות הרבים, טהור לכתחילה. א"ר זירא. הא דתנן, כל הטהור לתרומה טהור לחטאת. בדבר שאינו בא מחמת הוכח, כגון סתם טומאה ברשות הרבים. מה דאמר רבי יוחנן שלכתחילה אסור, בדבר שבא מחמת הוכח, כגון שני שבילים שודאי אחד מהם טמא. הכל מודין שאם עבר ועשה טהור. מחלפה שיטת ר' יוחנן? תמן גבי נזיר שנטמא בבית הפרס שהיא ספק. הוא אמר, עבר ועשה טמא. והכא אמר עבר ועשה טהור? שם ברשות היחיד, כאן ברשות הרבים. דאם תימר כאן וכאן ברה"ר יצא שמחלפת שיטת ר"ל ומחלפת שיטת ר' יוחנן. דאיתפלגון. נזיר שניטמא בטומאת קבר התהום הכוונה לספק טמאה ריש לקיש אמר אין הנזיר מגלח ור' יוחנן אמר הנזיר מגלח. על ר"ל קשה שגבי נזיר שניטמא בטומאת קבר התהום הכוונה לספק טמאה. הוא אמר, שהנזיר מגלח עליה תגלחת הטומאה, אף על גב דלא היה ודאי טמא. ש"מ דסובר ידיעת ספק הוי ידיעה. וגבי הלך בשני שבילים, העמיד את המשנה כרבי ישמעאל, ולא כדברי הכל. משמע שסובר שאין ידיעת ספק קובעת לחטאת. ועל ר' יוחנן קשה שהוא אמר, ספק טומאה ברשות הרבים טהור, [דף ט עמוד ב] וכאן הוא פסק שהנזיר מגלח משמע שרבי יוחנן סובר שספק ידיעה כידיעה ספק טומאה טמא. לכן חייבים לאמר שכאן ברשות הרבים כאן ברשות היחיד. בטמאת מקדש וקדשיו צריך שתהיה ידיעה בתחילה וידיעה בסוף. האם אפילו אם היתה ידיעה ראשונה בשרץ ושנייה במת כגון שנמטא במת וחשב שנטמא בשרץ ונכנס למקדש ונודע לו שהיה טמא מת? אפילו היתה ידיעה הראשונה עד שלא נשתפה, והשנייה משנשתפה? אפילו היתה ידיעה הראשונה עד שלא הביא שתי שערות, והשנייה משהביא? פשיטא שאם ניטמא במת וידע. אחר כך נטמא בשרץ ולא ידע. ונעלם ממנו טמאת המת, ונכנס למקדש, חייב קרבן. אף שלא הייתה לו ידיעה שנטמא בשרץ, כיוון שידע שנטמא במת. שאין שם טומאה קלה, אצל טומאה חמורה. אבל ניטמא במת ולא ידע. בשרץ ולא ידע. ואחר כך נודע לו על השרץ, ונעלמה ממנו טמאת השרץ ונכנס למקדש, ואחר כך נודע לו על המת. האם מפני שנודע לו על השרץ תחילה, כמי שיש לה עיקר, ואף על פי שיש שם טמאת מת שחמורה ממנה, כיוון שלא ידע עליה כמי שאינה. או מפני שקדמה לה טומאת המת, תדחה טומאת המת לטומאת שרץ ולידיעתה, ופטור מקרבן. שאין שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה. נטמא במת וידע, בשרץ וידע. ונכנס למקדש בהעלימו של מת חייב. דטומאה קלה לאו כלום היא לגבי החמורה. בהעלם שרץ פטור הואיל וידע בחמורה. דטומאה קלה לאו כלום היא לגבי החמורה ולא מיקרי העלם, ופטור מקרבן. ירד לטבול מטומאה חמורה, ונסמכה לו טומאה קלה, כגון שירד לטבול מזיבה ובזמן הטבילה נגע בשרץ ולא נודע לו. עלתה לו לטומאה החמורה. ליידיא מילה? שאם טבל ונכנס למקדש פטור. שהרי מהטומאה הישנה נטהר ומהטומאה החדשה לא ידע. ירד לטבול מטומאה קלה, ונסמכה לו טומאה חמורה. לא עלתה לו טבילה אף לטומאה קלה. ליידיא מילה? שאם טבל ונכנס למקדש חייב. שכיוון שלא עלתה לו טבילה לטומאה הקלה וסבר בטעות שנטהר מטומאתו ובאמת לא נטהר עדיין, א"כ שפיר הויה ידיעה בתחילה והעלם בנתיים לחייב עליו. ישנה סתירה בן הרישה לסיפה. ברישה נאמר ירד לטבול מטומאה חמורה ונסמכה לו טומאה קלה עלתה לו טומאה קלה. ומכאן אפשר לדייק הא מטומאה חמורה, ונסמכה לו טומאה חמורה, לא. והוא הדין אם ירד לטבול מטומאה קלה ונסמכה לו טומאה קלה שלא יועיל. בסיפה נאמר ירד לטבול מטומאה קלה ונסמכה לו טומאה חמורה לא עלתה לו טומאה חמורה ונדייק הא מטומאה קלה ונסמכה לו טומאה קלה כן. ירד לטבול מטומאה חמורה ונסמכה לו סככות ופרעות [דף י עמוד א] מאחר דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי, כולהון תורה הן אצל תרומה. כמי שהיא טומאה חמורה? או מאחר שאין הנזיר מגלח עליהם, כמי שהיא טומאה קלה? האיש מטמא במראה לבן והאשה באדום. אנדרוג'נס. נותנים עליו חומרי זכר וחומרי נקבה. אם ראה אדום, טמא כאישה. ראה לבן טמא כאיש. ראה אדום ונכנס למקדש, פטור. ראה לבן ונכנס למקדש, פטור. ראה אדום ונכנס למקדש, פטור. ראה לבן ונכנס למקדש, פטור. אמר רבי יוחנן. רבי שמעון היא. דתני, שני שבילין אחד טמא ואחד טהור. והלך באחד מהם ונכנס למקדש, פטור. בראשון

ולא נכנס בשני ונכנס חייב. בראשון ונכנס והזה ושנה וטבל, בשני ונכנס חייב. ור"ש פוטר בזה. ר"ש בן יהודה פוטר בכולן משום ר"ש אפילו הלך בשניהם ולא טבל. ניחא אנדרוגינס גבי לובן את עבד ליה אשה גבי אודם את עבד ליה איש. ברם הכא כשהלך בשני השבילים, אותה השאלה גם על אנדרוגינס ואם ראה גם לובן וגם אודם למה רבי שמעון פוטר? וכי אין כאן טומאה ידועה הרי ודאי נטמא? א"ר שמואל בר סוסרטי תיפטר בששכח לראשון כשהלך בשני. ר' יסי בעי מה אנן קיימין? אם בששכחו לעולם, שביל אחד הוא אם שחזר וזכרו, שני שבילין הן. ניחא תמן משום דאמר ספק ידיעה כידיעה. ברם הכא מכיון דחזא לובן ואודם כאחד ידיעה ודאי היא. א"ר יוסי בי רבי בון אתייה דרבי שמעון כרבי אליעזר על דעתיה דחזקיה. כמה דרבי אליעזר אמר תמן אינו חייב קרבן עד שידע אם בשרץ ניטמא אם במת. כן רבי שמעון אומר כאן עד שידע אם באודם ניטמא אם בלובן. וכיון שבאנדרוגינס אי אפשר לו לידע באיזה מהן נטמא, אפילו ראה אודם ולובן פוטר רב חסדא בעי נכנס למקדש כסבור כנסת מהו? א"ר יוסי אם כן אנו אומרים, אם כך היה יודע שיש טומאה בעולם אלא אינו יודע אם חייבין עליה קרבן לא כל שכן שתהא ידיעה? [דף י עמוד ב] אלא כי אנן קיימין בבריא לו שטמא, ונעלם ממנו מקדש ונכנס למקדש. אף הכא בבריא לו שהוא מקדש ונעלמה ממנו טומאה ונכנס למקדש. רבי יסי בעי, אכל חצי זית בידיעת קדש והעלם טומאה וכחצי זית בידיעת טומאה והעלם קודש העלימות מהו שיצטרפו?

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ב הלכה ב

מתני': אחד הנכנס לעזרה, ואחד הנכנס לתוספת עזרה. שאין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא במלך ונביא, ובאורים ותומים, ובסנהדרין של שבעים ואחד, ובשתי תודות, ובשיר. ובית דין מהלכין ושתי תודות אחריהן. הפנימית נאכלת, והחיצונה נשרפת. כל שלא נעשית בכל אילו, הנכנס לשם אין חייבין עליה:

גמ': תנן, ואין מוסיפים על העיר ועל העזרות אלא במלך ונביא ואורים ותומים וסנהדרין של ע"א ובשתי תודות ובשיר. ר' יהודה אומר כתחילה דכתיב [שמואל ב כד יט] ויעל דוד בדבר גד. זה מלך ונביא וכתוב [דברי הימים ב ג א] ויחל שלמה לבנות את בית ה' אלהי ישראל בהר המוריה אשר נראה לדוד אביו. אשר נראה, אלו אורים ותומים. לדוד אביו, זה סנהדרין. דכתיב [דברים לב ז] שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. מנין שבשיר? דכתיב. [נחמיה יב לב] וילך אחריהם הושעיה וחצי שרי יהודה וכ"ו וילכו אחריו בכלי שיר. תודות מנין? דכתיב. [שם לא] ואעמידה שתי תודות גדולות ותהלכות לימין מעל החומה לשער האשפות. אמר רבי שמואל בר יודן למה לא כתיב מהלכות אלא תהלכות? אלא בניטלות על ידי אחר שלא היו אלא לחמי תודה. אבא שאול אומר, שני ביצעין היו בהר המשחה, תחתונה ועליונה, תחתונה נתקדשה בכל אלו, עליונה לא נתקדשה בכל אלו אלא על ידי עולי גולה שלא במלך ושלא באורים ותומים, תחתונה שהיתה קדושה גמורה, עמי הארץ נכנסין לשם ואוכלין שם קדשים קלים אבל לא מעשר שני, שהיה חמור בעיניהם מפני שמתודין עליו לפני ה' וגם הוא מעשר וחברים אוכלים שם קדשים קלים ומעשר שני, עליונה שלא היתה קדושה גמורה, עמי הארץ היו נכנסין שם ואוכלין שם קדשים קלים אבל לא מעשר שני, וחברים אין אוכלין שם לא קדשים קלים ולא מעשר שני. ומפני מה לא קידשוה? שאין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא במלך ונביא, ואורים ותומים, ובסנהדרין של ע"א, ובשתי תודות ובשיר. מפני מה הקיפוה? מפני שהיתה תורפת ירושלם שם והיתה יכולה להיכבש משם:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ב הלכה ג

מתני': נטמא בעזרה. נעלמה ממנו הטומאה וזכור למקדש. נעלם ממנו המקדש וזכור לטומאה. נעלם ממנו זה וזה. השתחוה או ששהא כדי השתחויה, או בא לו בארוכה, חייב. ובקצרה פוטר. זו היא מצות עשה שבמקדש שאין חייבין עליה:

גמ': ר' חזקיה ור' אמי אמרו בשם ר' אלעזר. כתוב אחד אומר [במדבר יט ג] את משכן ה' טמא. וכתוב אחד אומר [שם כ] את מקדש ה' טמא. למה לי שתי פסוקים? ליתן חלק בין למיטמא בפנים, למיטמא בחוץ. מיטמא בפנים, עד שישהא כדי השתחויה. מיטמא שבא מבחוץ עד שיכניס ראשו ורובו. מיטמא בפנים ונכנס לפני ולפנים. האם נחשב כנטמא בפנים וצריך שיעור השתחויה, או נחשב כאילו נכנס ומיד כשהכניס ראשו ורובו חייב? נישמענה מהדא דתנן, השתחוה או ששהא כדי השתחויה שזו העבודה הכי קצרה. ואם עצם ההמצאות גורמת לחיוב, וכיון ששהא לאו כמי שהכניס ראשו ורובו, ותימר עד שישהא כדי השתחויה. אף הכא לא די שיכנס אלא עד שישהא כדי השתחויה. [דף יא עמוד א] תנן, בא לו בארוכה, חייב. הייתה הקצרה עשר אמות, וארוכה עשרים אמות. והלך בארוכה. על איזה מהם מתחייב? על עשר הראשונות או על העשר האחרונות? חברייא אמרין על האחרונות שהרי עשר ממילא היה הולך. אמר לון רבי יוסי הרי כשהגיעה לעשר אחרונות א"ל צא. ותימר על האחרונה? אלא כי נן קיימין על הראשונות. תמן תנינן הוציאו לו את הכף ואת המחטה ונכנסו. הכניס תחלה את הכף לבדה ויצא ונכנס שנית והכניס המחטה, כיפר, וחייב משום הכנסה יתירה. על אי זו מתחייב, על הראשונה או על האחרונה? חברייא אמרי, על האחרונה. אמר לון רבי יוסי. אומרים לו היכנס, ותימר על האחרונה? אלא כי נן קיימין על הראשונה. שיעור השתחויה עשר אמות. ואם שהא פחות מכך פטור. היך עבידא? היה בארוכה עשרים ובקצרה עשר. הילך בארוכה חמש אמות עד נקודה מסוימת. אם ישוב על עקבותיו את אותם חמש אמות, ויחזור וילך בקצרה יהיה פטור. שהרי לא שהא יותר מעשר אמות. מצד שני באותה נקודה שני הדרכים שוות שהרי אין ייזיל בדא ט"ו חמש של החזרה ועוד עשר של הדרך. ואין ייזיל בדא ט"ו זה מה שנשאר מהדרך הארוכה. א"ר יוסי לעולם אין מתחייב עד שתהא ארוכה מרובה על הקצרה י'. היך עבידא? היה בארוכה ל' ובקצרה עשר. הילך בארוכה חמש אמות עד נקודה מסוימת. אם ישוב על עקבותיו את אותם חמש אמות, ויחזור וילך בקצרה יהיה פטור. שהרי לא שהא יותר מעשר אמות. מצד שני באותה נקודה אין ייזיל בדא ט"ו. חמש של החזרה ועוד עשר של הדרך הקצרה. ואין ייזיל בדא עשרין וחמש שזה מה שנשאר מהדרך הארוכה. וזה יתר בעשר אמות מהדרך הקצרה. השתחוה ולא שהא אלא כדי כריעה. עד כמה היא השתחויה להתחייב עליה? אמר ר' סימון בשם ריב"ל. עד כדי שאילת שלום בין אדם לחבירו. אמר אבא בר הונא בשם ר' יוחנן. עד כדי שאילת שלום מתלמיד לרב. דהיינו שלום עליך רבי

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ב הלכה ד

מתני': אי זו היא מצות עשה שבנידה שחייבין עליה? היה משמש עם הטהורה, ואמרה לו ניטמתי ופירש מיד, חייב. שיציאתו הנייה לו כביאתו:

גמ': תנן התם, אין בי"ד חייבים על טומאת מקדש וקדשיו. ואין מביאים אשם תלוי על עשה ולא תעשה שבמקדש. אבל חייבים על עשה ולא תעשה שבנידה. שאם הורו שלא כדין ועשו ציבור על פיהם בענין טומאת מקדש וקדשיו, אינם חייבים קרבן העלם דבר. אבל אם טעו והורו הלכה בעשה ול"ת שבנידה, חייבים קרבן העלם דבר של ציבור. מ"ט אין מביאים אשם תלוי על עשה ולא תעשה שבמקדש? כהנא אמר. כיוון שעל טומאת מקדש וקדשיו אינו חייב עד שתהיה לו ידיעה בתחילה וידיעה בסוף והעלם בנתיים. ואם יש ידיעה בסוף לא שייך להביא אשם תלוי. השיב ר' שמואל בר אבדומי קומי ר' מנא. ויהיו כן המורים? האם זה גם אם הורו בי"ד שלא כדין בענין טומאת מקדש וקדשיו, לא יהיו חייבים קרבן העלם דבר? א"ל אנן בעיי נכנסין. שלא דיבר רב כהנא, אלא על אנשים שנכנסו למקדש ומסופקים האם היו טמאים. ואת מייתי לון מורין? מאי כדון? א"ר שמואל בר רב יצחק. גזרה שווה מצוות מצוות. כתיב הכא גבי חטאת קבועה. [ויקרא ד כז] ואם נפש אחת תחטא וגו' בעשותה אחת ממצוות ה' אשר לא תעשינה. ובאשם תלוי כתיב, [שם ה יז] מכל מצות אשר לא תעשינה ולא ידע וגו'. וגבי הוראת בי"ד נאמר, ואם כל עדת ישראל ישגו וגו' ועשו אחת מכל מצות ה' וגו'. מצות מצוות. מה מצות שנאמר להלן בקבוע אף כאן בקבוע, שאינו מביא אשם תלוי, ואין חייבים בהוראת בי"ד, אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת. יצא טומאת מקדש וקדשיו, ששגגתם קרבן עולה ויורד, ואינו מביא אשם תלוי. ואין חייבים עליו בהוראת בי"ד

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ב הלכה ה

[דף יא עמוד ב] מתני': רבי אליעזר אומר. [ויקרא ה ב] או בנבלת שרץ טמא ונעלם ממנו והוא טמא ואשם. על העלם השרץ הוא חייב, ואינו חייב על העלם מקדש. רבי עקיבה אומר, ונעלם ממנו והוא טמא. על העלם הטומאה הוא חייב, ואינו חייב על העלם המקדש. רבי ישמעאל אומר, ונעלם ממנו ונעלם ממנו שני פעמים. לחייב על העלם הטומאה ועל העלם המקדש.

גמ': חזקיה אומר, מחלוקת ביניהון בן רבי אליעזר ובן רבי עקיבא. **דרבי אליעזר דרש מדכתיב [ויקרא ה ב] או נפש אשר תגע בכל טמא או בנבלת חיה טמאה, או בנבלת בהמה טמאה, או בנבלת שרץ טמא. והרי נבלה ושרץ בכלל כל טמא ולמה נכתבו? ללמד שאינו חייב על טמאת מקדש וקדשיו, עד שידע במה נטמא אם בנבלה אם בשרץ. ורבי עקיבה אומר, ונעלם ממנו והוא טמא. על העלם הטומאה הוא חייב, ואינו חייב על העלם המקדש. ור' יוחנן אומר, משמעות דורשין ביניהון. שאף ר"א מודה שאינו צריך לדעת באיזו טומאה נטמא. וכל המחלוקת היא מהיכן זה נלמד. ר"א סובר שלומדים ממה שנאמר או בנבלת שרץ, ור' עקיבא לומד זאת מהמלים ונעלם והוא טמא. אית תניי תני, על העלם טומאה חייב, ולא על העלם מקדש כרבי עקיבא. אית תניי תני, על העלם שרץ חייב ולא על העלם מקדש כרבי אליעזר. תנן התם [משנה כריתות ד ב] חלב ונותר לפניו, אכל אחד מהם ואין ידוע איזה מהם אכל. אשתו נדה ואחותו עמו בבית, שגג באחת מהן ואין ידוע באיזה מהן שגג. שבת ויום הכפורים ועשה מלאכה בין השמשות ואין ידוע באיזה מהם עשה, רבי אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר. לשיטת חזקיה שר"א מחייב רק אם ידע באיזה טומאה נטמא. מחלפה שיטת רבי אליעזר? תמן בכריתות הוא אמר שחייב חטאת אפילו לא ידע, והכא אמר עד שידע. הכא גבי טמאת מקדש וקדשיו כתיב[שם ד כג] והוא טמא ואשם. יליף מן תיבת הוא, לשון ודאי טמא. עד שידע במה נתחייב. התם גבי חלב ונותר כתיב, אשר חטא בה. מכל מקום. מחלפה שיטת ר' יהושע? תמן גבי חתיכת חלב וחתיכת נותר הוא אמר אינו חייב עד שידע מה אכל. והכא גבי טומאת מקדש וקדשיו חייב אפילו לא ידע במה נטמא? שמסתמא רבי יהושע בשיטת ר"ע. התם גבי חלב ונותר כתיב, אשר חטא בה. יליף מן תיבת בה דידע במאי. דאינו חייב עד שידע במה נתחייב. הכא כתיב, והוא טמא. מ"מ. א"ר חנינא והכא לית כתיב בה? הרי כתוב אשר יטמא בה. ומה מקיים רבי אליעזר בה דכתיבה גבי חטאת? פרט למתעסק.**

הדרן עלך פרק ידיעות הטומאה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ג הלכה א

מתני': שבועות שתיים שהן ארבע. שבועה שאוכל ולא אוכל. שאכלתי ושלא אכלתי. שבועה שלא אוכל, ואכל כל שהוא. חייב דברי רבי עקיבה. אמרו לו לרבי עקיבה. היכן מצינו לאוכל כל שהוא, שהוא חייב שזה חייב? אמר להם. היכן מצינו במדבר ומביא קרבן. שזה מדבר ומביא קרבן?

[דף יב עמוד א] גמ': ניחא שאוכל ושלא אוכל. שזו שבועה על העתיד, מובן שיהיה חייב קרבן אם נעלמה ממנו השבועה. אבל שאכלתי ושלא אכלתי שהם שבועה על העבר, אך יתכן שיהיה חייב משום שבועת ביטוי. דמה אנן קיימין? אם בידוע שאכל, ונשבע שלא אכל. שבועות שקר היא, וחייב מלקות ופטור מן הקרבן. ואם סבור שאכל ונשבע שלא אכל, סובר שמותר להשבע לשקר, הא אמר רבי אבא בר רב יהודה בשם רב. אינו חייב אלא בשוגג, בקרבנה שחשב שאין חייב קרבן על שבועה זו, ובמזיד, בה. אבל אמר, סבור הייתי שאין בו שבועה, מותר. אלא בידע שאסור להשבע לשקר, רק חשב שאין חייב קרבן. כדאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן, מזיד בחלב ובשוגג בקרבן, מתרין בו ולוקה ומביא קרבן. לית את יכיל להעמיד את הנאמר במשנה נשבע על העבר בשבועה ושגג בקרבן. דאמר ר' אילא בשם רבי אלעזר. כך משיב

ר' ישמעאל לר' עקיבה. לשיטתך שאתה סובר שחייבים גם על שבועה לשעבר. וכפי שהעמדנו מדובר במקרה שהיה מזיד על השבועה, וסוגג בקרבן, נמצא שחייב מלקות משום שבועת שקר במזיד, וקרבן על ששגג ולא ידע שחייב קרבן, היכן מצינו דבר שחייבין על זדונו מלקות משום שבועת שקר, ועל העלמו קרבן משום ביטוי? ואם באמת זו העמדה, וייתיבינה רבי עקיבה, הרי מצינו בהזיד בחלב ושגג בקרבן, שחייבין על זדונו מלקות, ומביא קרבן על ששגג בקרבן. אלא כי אנן קיימין, שחייב קרבן על שבועה לשעבר, בבריא לו שאכל, ונשבע. ונמצא שלא אכל. ולמה זה לא הוי כאומר אין זו שבועה שחושב שמותר להשבע לשקר שפטור? . תמן באומר אין זו שבועה שחושב שמותר להשבע לשקר. אנוס הוא שלא ידע כלל ששבועת שקר אסורה. ברם הכא, בידוע בה ששבועה היא. אלא שהוא טועה מחמת דבר אחר, שסובר שנשבע אמת ההפך מהבבלי. תנן, שבועה שלא אוכל, ואכל כל שהוא. חייב דברי רבי עקיבה. מה אנן קיימין? אם באומר שבועה שאוכל אכילת תורה, אף ר' עקיבה מודה שאינו חייב עד שיאכל כזית. ואם באומר שבועה שלא אטעום, אף רבנן מודו שחייב בכל שהוא. אלא כי אנן קיימין, באומר שבועה שלא אוכל סתם. רבי עקיבא מחייב בכל שהוא וחכמים פוטרים עד שיאכל כזית. [דף יב עמוד ב] וכל שהוא נחשב אכילה? ולמה ר"ע מחייב? פתר לה כר' שמעון דאמר כל שהוא למלקות, לא אמרו כזית אלא לקרבן. משמע שכל שהוא נחשבת אכילה ואף שאם אכל איסור בכל שהוא לא חייב קרבן, אם נשבע שלא יאכל יהיה חייב קרבן שאף זו אכילה. מה מפקה מביניהון? שבועה שאוכל ככר זו, ואכלה חסר כל שהוא. על דעתיה דר' עקיבה, חייב. שלא אכלה כולה ושייר בה כל שהו שאף זה נקרא אכילה. על דעתיה דרבנן, פטור שלא שייר בה דבר שיש בו שיור אכילה. שלא אוכל ככר זה, ואכלה חסר כל שהוא. על דעתיה דרבי עקיבה, פטור. שהרי לא אכלה כולה ושייר בה דבר חשוב שיש בו שם אכילה. על דעתיה דרבנן, חייב. אף בקנמות כן. קונם שאשתי נהנית לי, עד שאוכל ככר זו, ואכלה חסר כל שהוא. על דעתיה דרבי עקיבה, אשתו אסורה. על דעתיה דרבנן, אשתו מותרת. שלא אוכל ככר זו, ואכלה חסר כל שהוא. על דעתיה דרבנן, אשתו אסורה. על דעתיה דרבי עקיבה, אשתו מותרת. על דעתיה דרבנן, אשתו אסורה. אף בנכסין כן. קונם נכסיי עלי, עד שאוכל ככר זו. ואכל חסר כל שהוא. על דעתיה דרבי עקיבה, אסורין. על דעתיה דרבנן, נכסים מותרין. שלא אוכל ככר זו, ואכלה חסר כל שהוא. על דעתיה דר"ע, נכסיו מותרין. על דעתיה דרבנן, אסורין. תנן, אמר להם ר' עקיבא היכן מצינו שמדבר ומביא קרבן. והרי המגדף לר"ע מביא קרבן אף שאן בו מעשה? . חברייא אמרי בשם ריש לקיש, לשיטתם השיבם. בשיטתכם שאתם אומרים אין המגדף מעשה ואינו מביא קרבן משמע שרבי עקיבא סובר שמגדף נקרא מעשה. היכן מצינו במדבר ומביא קרבן, שזה מדבר ומביא קרבן? . ר' אבא קריתגאנה בעי. מחלפה שיטת ריש לקיש? תמן אמר, לרבי עקיבה, אין המגדף מעשה. דאיתמר אין לי אלא דבר שהוא מעשה, המגדף והמשתחוה שאינן מעשה מניין? והכא אמר מגדף מעשה כרבי עקיבה. אמר רבי אילא בשם ריש לקיש. תרין תניין אינון על דעתיה דרבי עקיבה. חד אמר, אין המגדף מעשה. וחד אמר, המגדף מעשה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ג הלכה ב

מתני': שבועה שלא אוכל. ואכל ושתה, אינו חייב אלא אחת. שבועה שלא אוכל ושלא אשתה. ואכל ושתה, חייב שתיים:

גמ': שתייה בכלל אכילה. ולא אכילה בכלל שתייה. מניין שהשתייה בכלל אכילה? רבי יונה שמע לה מן הדא דכתיב[ויקרא יז יב] על כן אמרתי לבני ישראל, כל נפש מכם לא יאכל דם. מה אנן קיימין שהרי הדם הוא משקה? אם בדם שקרש. והתני דם שקרש אינו לא אוכל ולא משקה. [דף יג עמוד א] אלא כי אנן קיימין, כמות שהוא. והתורה קראה אותו אכילה. והא תני המחיה את החלב וגמאו. הקפה את הדם ואכלו. הרי זה חייב. משמע שדם שקרש חייב עליו משום אוכל. מה עבד לבריתא שהביא רבי יונה שאמרה שדם קרוש אינו אוכל ואינו משקה? כוונת הבריתא שאינו לא אוכל לטמא טומאת אוכלין. ולא משקה לטמא טומאת משקין. חזר רבי יונה ושמעה מן הכא דכתיב[דברים יד כו] ונתת הכסף בכל אשר תאוו נפשך בבקר ובצאן ביין ובשכר ואכלתה וכו'. והרי שכר זה משקה ונאמר בו אכילה. מה אנן קיימין? אם בנותן טעם יין בתבשיל. והלא הטעם לפגם הוא ואסור לתת יין של מע"ש לתוך התבשיל. אלא מכאן שהתורה משתמשת בלשון אכילה גם לגבי שתייה. רבנן דקיסרין אמרין תיפתר באילין אורזנייה

וגמזוזינייה מיני תבשילים שהיין משביחם ומותר לתת ין מעשר שני לתוכם ונקרא אכילה, דכל הטפל לאכילה כאכילה. רבי יוסי שמע לה מן הכא דתנן, שבועה שלא אוכל. ואכל ושתה, אינו חייב אלא אחת. מכאן ששתיה בכלל אכילה. אמר לון רבי יוסי. אמרין דבתרא ויהיה קשה לסברה הזו, דתני, שבועה שלא אוכל ושתה. ואכל ושתה, חייב שתיים. ואם שתיה בכלל אכילה למה חייב שתיים?. אן מכאן קושיה שכשאומר שבועה שלא אוכל ושתה, הרי נשבע שני שבועות. אחת שלא יאכל ואחד שלא ישתה. אילו מי שהיו לפניו שני ככרים. ואמר שבועה שלא אוכל ככר זה, וחזר ואמר שבועה שלא אוכל ככר זה, שמא אינו חייב שתיים?. גם כאן כשאמר שבועה שלא אוכל ושתה, חייב שתיים. שעבר על שתי שבועות. רבי חנניה בשם רבי פינחס שמע לה מן הכא דתנן. שבועה שלא אוכל. ואכל אוכלין שאינן ראויים לאכילה, ושתה משקין שאינן ראויין לשתיה, פטור. הא אם שתה משקין הראויין לשתיה, חייב. לא בשבועה שלא אוכל הוא עומד? ולמה חייב? מכאן ששתיה בכלל אכילה. ניחא במתניתין דנן דגרסינן שבועה שלא אוכל. ברם כרבנין שהם גורסים שבועה שלא אוכל ושתה. אן מכאן ראה. רבי חנינא שמע לה מן הדא דתנן. אכל ושתה ביום כיפור בהעלם אחד, אינו חייב אלא אחת. רבי אבא מרי שמע לה מן הכא דכתיב [שם כו יד] לא אכלתי באוני ממנו. וכי יעלה על הדעת לאמר לא אכלתי אלא שתיים? פשיטא שלא. אז מדוע לא צוותה תורה שיאמר לא אכלתי ולא שתייתי באוני ממנו? אלא ודאי שתייה בכלל אכילה. עד כדון בשאמר שבועה שלא אוכל, ושתה. ברם שבועה שלא אוכל ושתה. דשתייה בכלל אכילה ואין אכילה בכלל שתייה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ג הלכה ג

מתני': שבועה שלא אוכל ואתה חטים, ופת שעורים, ופת כוסמין אינו חייב אלא אחת. שבועה שלא אוכל פת חטים, ופת שעורים, ופת כוסמין. ואכל, חייב על כל או"א. שבועה שלא אשתה. ושתה משקין הרבה. אינו חייב אלא אחת. שבועה שלא אשתה יין, ושמן, ודבש, חייב על כל או"א:

גמ': שבועה שלא אוכל פת ועלי קנים ועלי גפנים. וכרכה בעלי קנים ועלי גפנים ואכל. אינו חייב אלא אחת דפטור על הפת משום דלא נגע בגרונו והעלים והקנים אינם אוכל ומפסיקים. שבועה שלא אוכל פת, וחרצנין וזגין. וכרכה בחרצנין וזגין, חייב על כל אחת ואחת כיוון שאף החרצנים והזגים נחשבים אוכל ואינם חוצצים [דף יג עמוד ב] ואם היה נזיר, חייב שלש. אחת על הפת, אחת על החרצנים ואחת על הזגים. תנן. שבועה שלא אוכל. ואכל נבילות, וטריפות, שקצים, ורמשים, חייב. והא אין איסור חל על איסור? ר' יוחנן אמר, בכולל דכוון שאמר שבועה שלא אוכל, מתוך שהשבועה חלה על השחוטה, חלה גם על הנבילה. אבל בפורט, אין שבועות חלות על איסורין. ר"ל אמר. אפילו בכולל, אין שבועות חלות על האיסורין. דאין איסור חל על איסור אפילו בכולל. ומתניתין בנשבע שלא יאכל חצי שיעור, שמהתורה לא נאסר אלא בכזית, לכן השבועה חלה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ג הלכה ד

מתני': שבועה שלא אוכל. ואכל אוכלין שאינן ראויין לאכילה. ושתה משקין שאינן ראויין לשתיה, פטור. שבועה שלא אוכל. ואכל נבילות, וטריפות, שקצים, ורמשים, חייב. ור"ש פוטר. אמר קונם אשתי נהנית לי, אם אכלתי היום. והוא שאכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים, הרי אשתו אסורה:

גמ': תנן, שבועה שלא אוכל. ואכל נבילות, וטריפות, שקצים, ורמשים, חייב. ור"ש פוטר. והא אין איסור חל על איסור? ר' יוחנן אמר, בכולל בשבועתו גם דברים מותרים. אבל בפורט, אין שבועות חלות על איסורין. ר"ל אמר. אפילו בכולל אין שבועות חלות על האיסורין. דאין איסור חל על איסור אפילו בכולל. ומתניתין בנשבע שלא יאכל חצי שיעור. אם בנשבע שלא יאכל חצי שיעור, בדא רבי

שמעון פוטר? הרי אין זה אסור מהתורה על חצי שיעור, ולמה לא תחול עליו השבועה? ר' שמעון כדעתיה, שלא נאמרו שיעורין אלא לקרבן, אבל למלקות כלשהוא אסור. דתנינן תמן. כמה יאכל מן הטבל ויהא חייב? ר"ש אומר כל שהוא. וחכ"א כזית. אמר להן ר' שמעון. אין אתם מודין באוכל נמלה כל שהוא שחייב? אמרו לו מפני שהיא כברייתה. אמר להן אף חיטה אחת כברייתה. [דף יד עמוד א] על דעתיה דר' יוחנן שאמר שהשבועה חלה כיוון שמדובר בכלול, למה ר' שמעון פוטר? א"ר זעירה. רבי שמעון כדעתיה, שהוא סובר שאין איסור חל על איסור אפילו בכלול דתני בשם רבי שמעון כתיב [ויקרא טז כט] בחדש השביעי בעשור לחודש תענו את נפשותיכם. מהמותר לכם ולא מהאסור לכם. שאן איסור אכילה ביוה"כ, חל על מאכלות אסורות אף שזה איסור כולל, שהרי האיסור חל על מאכלות כשרים. ר' אבא בר ממל בעי. תנן התם. יש אוכל אכילה אחת, וחייב ארבע חטאות ואשם אחד. תמא שאכל חלב, והוא נותר, מן המוקדשים, ביוה"כ. רבי מאיר אומר, אם היתה שבת והוציאו בפיו, חייב. אמרו לו אינו מן השם. על דעת ר' יוחנן דאמר בכלול, שבועות חלות על האיסורין. ולמה לא אמר, חמש חטאות ואשם אחד. וכגון שנשבע שלא יאכל חלב ומאכל של הותר, שחייב חטאת גם על שבועתו. א"ר זירא. כל יומי דרבי אבא בר ממל, לא אשכחנן תותבה. ומן דדמך, אשכחנן תותבה. מה אנן קיימין? אם באומר שבועה שלא אוכל חמץ כל ימות השנה והפסח בתוכן. שלא אוכל עשרת ימים הללו ויום הכיפורים בתוכן. אין זה כולל אלא הרי מיחל שבועה על האסורין, כיון דמזכיר ימים מסוימים, הרי הוא כמפרש שנשבע לא לאכול חמץ בפסח או לא לאכול ביוה"כ שהרי ברור שבתוך הימים מצוי פסח שאסור בחמץ או יוה"כ שאסור באכילה. א"ר יוסי ותשמע מינה, שאם היו לפניו תשע זיתים של שחטה, ואחד של נבילה. ואמר שבועה שאוכל עשרת זיתים אילו. כיון דמזכיר הללו, הרי הוא כמפרש שנשבע לאכול נבילה, ולא חל כלל השבועה. דכיון שפטור על הנבילה, פטור אף על השאר, דשבועה שבטלה מקצתה בטלה כולה. רבי בון בר חייה בעי. ולמה לא אמר חמש חטאות כגון שאמר שבועה בסתם כגון [דף יד עמוד ב] שלא אוכל משחיטת פלוני? גם כאן נשבע על איסור ברור דכלום אין בה חלב? בשוחט צביים. כלום אין בה גיד הנשה? בעופות. כלום אין בהן דם? רבי חנינה בעי. ולמה לא אמר שבועה שלא אוכל מפלוני סתם? אלא בגין דמתניתין דרבי שמעון היא דלית ליה איסור כולל. ואי כרבי שמעון, היאך תני יום הכיפורים? והא ר"ש פוטר באוכל נבלה ביוה"כ? אלא הטעם שלא הזכיר שנשבע שלא יאכל ואכל, שלא בא למנות אלא חיוב חטאות וכל ארבע החטאות הן חטאת קבועה. ואילו שבועת ביטוי היא בעולה ויורד. הרי טומאת מקדש וקדשיו, שהוא בעולה ויורד, ותני תמא? תנא לא אתינן מיתני, אלא דברים שהן חיוב כרת, שבועות אין בהן כרת. התיבון הרי מעילה אין בה כרת, ותני? שהרי הזכיר חיוב אשם מעילות. לא אתינן מיתני, אלא דברים שאין להן היתר אחר איסורן. שבועות יש להן היתר אחר איסורן. שיכול לילך להישאל לחכם על שבועתו, ויתיר לו. תנן התם, רבי מאיר אומר, אם היתה שבת והוציאו בפיו, חייב. מזה שר"מ רצה להעמיד את המשנה בשבת כדי לחייב על הוצאה, משמע שאי אפשר היה לחייב משום הוצאה ביוה"כ, הדא אמרה שאין אבות מלאכות ביום הכיפורים אלא איסור יום הכיפורים אחד ואם אכל ועשה מלאכה חייב אחת. דחילוק מלאכות לשבת ואין חילוק מלאכות ליוה"כ. דאילו מי שעשה כולם ואכל בהעלם אחד ביוה"כ אינו חייב אלא אחת על כולן. אילו מי שעשה כל אחת בפני עצמה חייב על כל אחת ואחת. ע"ד דר' יוחנן. שאמר שבאיסור כולל חלה השבועה על האיסורים אף על פי שהוא מושבע מהר סיני. אמר שבועה שלא אוכל מצה, אסור לאכל מצה בלילי הפסח. שלא אוכל מצה בלילי הפסח [דף טו עמוד א] לוקה משום שבועת שוא ואוכל מצה. שלא אשב בצל. אסור לישוב בצל סוכה. שלא אשב בצל סוכה. לוקה ויושב בצל סוכה. תנן, אמר קונם אשתי נהנית לי, אם אכלתי היום. והוא שאכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים, הרי אשתו אסורה כיוון דאחשבה. לא סוף דבר שאמר אם אכלתי סתם אלא אפילו אם אמר שלא אכלתי מפלוני וידוע שיש לו רק נבלות וטרפות. לא סוף דבר כולל אלא אפילו פורט ואומר אם אכלתי נבלות. לא סוף דבר לשעבר שנשבע אם אכלתי אלא אפילו להבא שנשבע אם אוכל שהרי ברישה נאמר שבועה שלא אוכל. ואכל נבילות, וטריפות, שקצים, ורמשים, חייב. ולמה נקט דווקא בלשון לשעבר? אלא שלשעבר לא סוף דבר רבנן אלא אפילו רבי שמעון כיוון שבלשעבר לא שייך אין איסור חל על איסור. לא סוף דבר נבילות וטריפות אלא אפילו עפר דכיון שאכלו אחשבה ואשתו אסורה:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ג הלכה ה

מתני': אחד דברים של עצמו, ואחד דברים של אחרים. אחד דברים שיש להן ממש, ואחד דברים שאין בהן ממש. כיצד? אמר שבועה שאתן לאיש פלוני, ושלא אתן. שנתתי, ושלא נתתי. שאישן, ושלא אישן. שישנתי, ושלא ישנתי. שאזרוק צרור לים, ושלא אזרוק. שזרקתי, ושלא זרקתי. ר' ישמעאל אומר, אינו חייב אלא על העתיד לבוא. שנאמר [ויקרא ה ד] להרע או להיטיב. אמר לו רבי עקיבה. אם כן, אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה. דברים שאין בהן הרעה והטבה, מניין? אמר לו. מריבוי הכתוב דכתיב לכל אשר יבטא האדם בשבועה. אמר לו, אם ריבה הכתוב לכך, ריבה הכתוב לכך.

[דף טו עמוד ב] גמ': תנן, אמר קונם אשתי נהנית לי, אם אכלתי היום. והוא שאכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים, הרי אשתו אסורה כיוון דאחשבה. לא סוף דבר נבילות וטריפות אלא אפילו עפר, עילה היה רוצה להודות לו ואכל משהו כדי לעבור על השבועה ולאסור את אשתו. אמר ר' אבא בשם שמואל. שבועה שנתן פלוני לפלוני מנה, ונמצא שלא נתן. מאחר שאין בידו לכפות את פלוני ליתן להבא, אין בידו לשעבר, ואינו חייב משום שבועת ביטוי. התיב רבי יוסי הרי תפילין. אין בהן להבא שהרי אינו יכול להשבע שלא יניח תפילין. ויש בהן לשעבר, שאם נשבע שלא הניח תפילין חייב. כדתנן, אמר לא הנחתי תפילין משביעך אני ואמר אמן חייב. אמר לו, תפילין ממקום אחר באו. שבאמת בידו לא להניח תפילין, אלא שהתורה אמרה שהשבועה לא חלה. דכתיב להרע או להיטיב. מה הטבה רשות. אף הרעה רשות. יצא דבר שהוא של איסור ודבר שהוא של מצווה, שאין שבועה חלה שכבר מושבע ועומד מהר סיני. כתיב [ויקרא ה ד] לכל אשר יבטא האדם בשבועה ונעלם ממנו. אשר יבטא האדם, פרט לקטן. האדם בשבועה, שיהיה בדעתו כשנשבע, פרט לאנוס. ונעלם ממנו, פרט למזיד. ונעלם ממנו, שנעלמה ממנו שבועה. או יכול שנעלם ממנו החפץ? תלמוד לומר בשבועה ונעלם ממנו. על העלם שבועה חייב, ואינו חייב על העלם חפץ. כגון שנשבע שלא יאכל פת חטים, ואכל פת שחשב שהיא של שעורים והתברר שהיא של חטים, שאינו חייב קרבן. אם שכח גם את החפץ וגם את השבועה ותן העלם חפץ על העלם שבועה ויהא חייב כי מה זה משנה שנסוף גם שכחת החפץ הרי על כל פנים נעלם ממנו השבועה. אין כן היא, תן העלם טומאה על העלם מקדש. ויהא חייב שתיים כרבי עקיבא דאמר חייב על העלם טומאה ועל העלם מקדש? תמן בהעלם חפץ כתיב ונעלם ממנו ונעלם ממנו שני פעמים. והכא בהעלם טומאה כתיב ונעלם ממנו רק פעם אחת. יכול הנשבע להרע לאחרים יהא חייב? תלמוד לומר להרע או להיטיב. מה הטבה, רשות. אף הרעה רשות. אוציא נשבע להרע לאחרים שיהא פטור. כההוא דמישתבע דלא מיתן לחבריה מיכול. חמתיה מפרפר ויהב ליה, שהוא פטור. תנן, אמר לו רבי עקיבה. אם כן, אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה. דברים שאין בהן הרעה והטבה, מניין? אמר לו. מריבוי הכתוב. דכתיב לכל אשר יבטא האדם בשבועה. אמר לו, אם ריבה הכתוב לכך, ריבה הכתוב לכך. ניחא לר"ע שדורש את התורה כולה בריבוי ומיעוט דריש הכי. או נפש כי תשבע, ריבה. להרע או להיטיב, מיעט. לכל אשר יבטא האדם, חזר וריבה. ריבה ומיעט וריבה ריבה הכל. מאי ריבה? ריבה כל דבר, ומאי מיעט, מיעט דבר מצוה. אבל לרבי ישמעאל שדורש את התורה כולה בכלל ופרט, אך ילמד? שהרי. או נפש כי תשבע לבטא בשפתים, כלל. להרע או להיטיב, פרט. כלל ופרט, אין בכלל אלא מה שבפרט. והלא אין בפרט אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה. ואיך אומר ר"י שהפסוק בא לרבות גם דברים שאין בהם הרעה והטבה? [דף טז עמוד א] אלא כיני. להרע או להיטיב, פרט. לכל אשר יבטא, כלל. פרט וכלל, הכל בכלל. אי הכי שירבה גם דברים שהן לשעבר? אלא כיני. או נפש כי תשבע לבטא, כלל. להרע או להיטיב, פרט. לכל אשר יבטא, חזר וכלל. כלל ופרט וכלל. אין אתה דן אלא כעין הפרט. אם כן חזרה השאלה שהרי מה הפרט מפורש, דברים שיש בהן הרעה והטבה. דברים שאין בהן הרעה והטבה מניין? אמר לו מריבוי הכתוב לכך בא הכלל השני דכתיב לכל אשר יבטא. אמר לו. אם ריבה הכתוב לכך, יריבה הכתוב אף לכך ר"ע סבר ששקולים הם ורבי ישמעאל סבר שאינם שקולים. ניחא שאוכל ושלא אוכל. שזו שבועה על העתיד, מובן שיהיה חייב קרבן אם נעלמה ממנו השבועה. אבל שאכלתי ושלא אכלתי שהם שבועה על העבר אך יתכן שיהיה חייב משום שבועת ביטוי. דמה אנו קיימין? אם בידוע שאכל, ונשבע שלא אכל. שבועות שקר היא, וחייב מלקות ופטור מן הקרבן. ואם סבור שאכל ונשבע שלא אכל שסבר שמותר להשבע לשקר, הא אמר רבי אבא בר רב יהודה בשם רב. אינו חייב אלא בשוגג, בקרבנה שחשב שאין חיוב קרבן על שבועה זו, ובמזיד, בה. אבל אמר, סבור הייתי שאין בו שבועה, מותר. אלא בידע

שאסור להשבע לשקר, רק חשב שאין חיוב קרבן. כדאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן, מזיד בחלב ובשוגג בקרבן, מתרין בו ולוקה ומביא קרבן. לית את יכיל להעמיד את הנאמר במשנה נשבע על העבר בשהזיד בשבועה ושגג בקרבן. דאמר ר' אילא בשם רבי אלעזר. כך משיב ר' ישמעאל לר' עקיבה. לשיטתך שאתה סובר שחייבים גם על שבועה לשעבר. וכפי שהעמדנו מדובר במקרה שהיה מזיד על השבועה, ושוגג בקרבן, נמצא שחייב מלקות משום שבועת שקר במזיד, וקרבן על ששגג ולא ידע שחייב קרבן, היכן מצינו דבר שחייבין על זדונו מלקות משום שבועת שקר, ועל העלומו קרבן משום ביטוי? ואם באמת זו העמדה, וייתביניה רבי עקיבה, הרי מצינו בהזיד בחלב ושגג בקרבן, שחייבין על זדונו מלקות, ומביא קרבן על ששגג בקרבן. א"ל ר"ע. והא מהפסוק לכל אשר יבטא האדם בשבוע, ריביתה דברים שאין בהן הרעה והטבה, אע"ג דלית אינון כתיבין. מאותו פסוק, תרבה גם שנשבע על העבר. א"ל. אף על גב דאית לי דברים שאין בהן הרעה והטבה. אף דלית אינון כתיבין. מכל מקום הם דומים למה שיש בו הרעה והטבה ששניהם על העתיד ויש בהם משום לא יחל דברו. אבל בלשעבר אין בו משום לא יחל, אלא משום בל תשקרו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ג הלכה ו

מתני': נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל, פטור. לקיים את המצוה ולא קיים, פטור. שהיה בדין שיהא חייב, דברי ר' יהודה בן בתירה. א"ר יהודה בן בתירה ומה אם הרשות שאינו מושבע עליה מהר סיני, הרי הוא חייב עליה. מצוה שהוא מושבע עליה מהר סיני, אינו דין שיהא חייב? אמרו לו. לא אם אמרת בשבועת הרשות, שכן עשה בה לאו כהין שיכול להשבע לעשות או לא לעשות. תאמר בשבועת מצוה, שלא עשה בה לאו כהין:

גמ': תנן, לקיים את המצוה ולא קיים, פטור, דברי ר' יהודה בן בתירה. אמר ר' מני. כיני מתניתא, לקיים את המצוה ולא קיים חייב, כדברי ר' יהודה בן בתירה. מה שאמר רבי יהודה בן בתירה שחייב, בנשבע לקיים מצוה. אבל כשנשבע לא לעבור עברה, כגון, שאמר שבועה שלא אוכל נבילה, אכלה, אפילו לריב"ב פטור. דאין תימר שאף במקרה כזה לריב"ב חייב, וייתביניה לא אם אמרת בשבועת הרשות, שעשה בה לאו כהין והין כלאו. תימר בשבועת מצוה, שלא עשה בה לאו כהין והין כלאו? שאם נשבע שיאכל נבלה ולא אכלה פטור. ונשבע שלא לאכול נבלה ואכל חייב. היינו לא רק נשבע לקיים מצווה כיוון שאינו בלא תעשה שהרי לא יכול להשבע לבטל מצווה, אף כשנשבע לקיים מצוה פטור. אלא גם אם נשבע לא לעבור עברה כיוון שאינו יכול להשבע לעבור עברה, כך אינו יכול להשבע לא לעבור עבירה ואם נשבע פטור. אזהרה לשבועת הרשות מניין אמר ר' יוסי בי ר' בון דכתיב[במדבר ל ג] לא יחל דברו לא יעשה דבריו חולין:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ג הלכה ז

מתני': שבועה שלא אוכל ככר זו. שבועה שלא אוכלנה. שבועה שלא אוכלנה. ואכלה, אינו חייב אלא אחת. זו היא שבועת ביטוי, שחייבין על זדונה מכות, ועל שגגתה קרבן עולה ויורד.

[דף טז עמוד ב] גמ': שבועה שאוכל ככר זה היום, ועבר היום ולא אכלה. ר' יוחנן וריש לקיש תריהון אמרין, פטור. לא טעמא דאהן, טעמא דאהן. טעמא דרבי יוחנן, משם שאינו ראוי לקבל התרייה, דהוה התראת ספק שכל רגע ורגע אולי יאכל. טעמא דריש לקיש, משום שהוא בלאו שאין בו מעשה. מה מפקה מביניהון? שרפה או השליכה לים. אין תימר משם שאינו ראוי לקבל התרייה, פטור, ואף אם יתרו בו בשעה ששורף את הכיכר, אין זו התראה, כי ההתראה צריכה להיות בשעה שעובר על האיסור ולא בשעה שמבטל אותו. ואין תימר משום שהוא בלא מעשה, הרי יש בה מעשה. ר' פינחס בעי. היה אסתניס, שאינו יכול לאכול כיכר שלמה ביום אחד. מאחר שאין בידו להבא שאן בידו לאכול כולה, אין בידו לשעבר, ואם נשבע שאכל ולא אכל יהיה פטור? תנן, שבועה שלא אוכל

ככר זו. שבועה שלא אוכלנה. שבועה שלא אוכלנה. ואכלה, אינו חייב אלא אחת. כיוון שאחר השבועה הראשונה כבר נאסרה החתיכה ואין איסור חל על איסור. ר' יוסי בעי שבועה שבועה שלא אוכל ואלו מהו? האם חלו שלוש השבועות שהרי עד שלא אמר שלא יאכל לא נאסרה החתיכה. א"ר יוסי בי ר' בון. נישמעינה מן הדא דתנן, שבועה שלא אוכל ככר. זו שבועה שלא אוכלנה. שבועה שלא אוכלנה. ואכלה, חייב אחת. מפני שהזכיר בה זו שיחד את השבועה על הכיכר, **שכיוון שחלה שבועה ראשונה לא תחול שבוע שניה דאין שבועה חלה על שבועה.** הא אם לא הזכיר בה זו **אלא רק אמר שבועה שבועה שבועה,** חייב על כל אחת ואחת. אבימי אחוי דחיפה אמר, שמשית חכמים ולכן אני בקיא **בנדירים,** שמשית בשבועות. בעי חיפה מיבדקיניה, **שאל ליה,** היו לפניו ה' ככרים ואמר שבועה שלא אוכל ככר זו. וחזר ואמר שנים אילו. וחזר ואמר ג' אילו. וחזר ואמר ד' אילו. וחזר ואמר חמשה אילו. ואכל את הראשון מהו. א"ל חייב על כל אחת ואחת, **שמתוך שחלה שבועה על השני חלה אף על הראשון באיסור כולל וכן בשאר השבועות.** א"ל, **אישתבשת,** אינו חייב אלא אחת. **שאן זה כאיסור כולל.** שהרי בשאר שבועות לא אסר אלא לאכול ראשונה עימהן, **וכיון שהזכיר עליו שבועה עשאו כנבילה.** מיכן ואילך, כמיחל שבועות על האיסורין וכן הרי יודע שבתוכן אחת אסורה. ואין שבועות חלות על האיסורין. חזר ובדקיה. היו חמשה ככרים ואמר שבועה חמשה ככרים **האילו.** וחזר ואמר ד' אילו. וחזר ואמר ג' אילו. וחזר ואמר שנים אילו. וחזר ואמר אחד זה. ואכל את כולן מהו? א"ל אינו חייב אלא אחת. **שכולם נאסרו בשבועה ראשונה,** ואין שבועה חלה על שבועה. א"ל **אישתבשת,** חייב על כל אחת ואחת. דהא אילו מי שאמר שבועה שלא אוכל חמשה, ואכל ארבעה שמא אינו פטור? **נמצא שבשבועה שניה הוסיף.** אמר ר' יוסי, מסתברא [דף יז עמוד א] כאחוי דחיפא באחריתה, שכשאמר שבועה שלא אוכל חמשה ככרות אלו, כוונתו לאסור על עצמו לאכול אפילו אחד מהם. **ודחיפא בקדמיתא**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ג הלכה ח

מתני': שבועת שוא, חייבין על זדונה מכות, ועל שגגתה פטור. ואי זו היא שבועת שוא? נשבע לשנות את הידוע לאדם. אמר על העמוד של אבן, שהוא של זהב. ועל האיש, שהוא אשה. ועל אשה, שהיא איש. נשבע על דבר שאי אפשר לו להיות. אם לא ראיתי גמל פורח באויר. אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד. אמר לעדים בואו והעידוני. שבועה שלא נעידך. נשבע לבטל את המצוה. שלא לעשות סוכה. שלא ליטול לולב. שלא להניח תפילין. זו היא שבועת שוא, שחייבין על זדונה מכות, ועל שגגתה פטור:

גמ': תמן תנינן, **נדרי הבאי כיצד?** אם לא ראיתי בדרך זה כעולי מצרים. וכי אי אפשר שעבר בה כעולי מצרים? אלא כן **אנן קיימין בראייה אחת.** שודאי יכולים לעבור בדרך אחת יותר מיוצאי מצרים, דהא לוליינוס מלכא כד נחת לתמן. נחות עימיה מאה ועשרים ריבו. אלא אכן אנן קיימין בראייה אחת. **תנן,** אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד. והא חויה דשבור מלכא בלע גמלין בלע קרונין? כד בעי מיקטלוניה, **מלון פחליץ** שק שמיניחם בו המשא **של גמלין תבן,** ויהבון בון גומרין, ובלעון ומית. ואמר רבי יודה בר פזי **אנא חמית משך דחיוי עביד על תמניא מססטול** שעשו אותו כיסוי לשמונה ספסלים. א"ר שמואל בר יעקב, אנא חמית משך דחיוי סליק קרובין למלכותא שעשו אותו כיסוי למרכבה של המלך. שמואל אמר במרובע **כקורת בית הבד** שאין נחש מרובע. אם במרובע, ניתני אפילו קטן שהרי אין בעולם נחש מרובע אפילו קטן? א"ר מתניה לית אורחין דהדין תנייה מתפיס אלא מילה רובא. **תדע לך שהוא כן** דתנינן גמל פורח באויר, ולא תני עכבר פורח באויר. תני רשב"ג אומר אין דבר מרובע מששת ימי בראשית. התיב רבי ברכיה, והתנינן גופה של בהרת כגריס האיטלקי מרובע? אמר ר' ביסנא, כל גרמא אמרה דלית הוא מרובע. שאם גריס האיטלקי היה מרובע, די היה לאמר כגריס האיטלקי. ולמה תנינן מרובע? דירבענה הוא. והא כנעה? מלי קיטרין. [דף יז עמוד ב] והא ארכובה דיעלא? עגיל הוא מלמטה. אית דבעי מימר, לא אמר רבן גמליאל אלא בבריות. ותני כן. מרובע באוכלין אין מרובע בבריות. כתיב [דברים ה יז] ולא תענה בריעך עד שוא וכתוב [שמות כ יג] לא תענה בריעך עד שקר. שוא ושקר, שניהם נאמרו בדיבור אחד, מה שאי אפשר לפה לומר ולא לאוזן לשמוע. [שם ח] זכור את יום השבת לקדשו [דברים ה

[יב] ושמור את יום השבת לקדשו **שניהם בדבור אחד נאמרו**, מה שאי אפשר לפה לומר ולא לאוזן לשמוע. [שמות לא יד] מחלליה מות יומת משמע אפילו במקדש [במדבר כח ט] וביום השבת שני כבשים בני שנה **תמימים**, נאמרו בדיבור אחד, מה שאי אפשר לפה לומר ולא לאוזן לשמוע. [ויקרא יח טז] ערות אשת אחיך לא תגלה. [דברים כה ה] יבמה יבא עליה שניה נאמרו בדיבור אחד. [במדבר לו ז] ולא תסוב נחלת בני ישראל ממטה למטה אחר. [דף ט עמוד ב] [במדבר לו ח] וכל בת יורשת נחלה שניה נאמרו בדיבור אחד. [דברים כב יב] גדילים תעשה לך. [שם יא] לא תלבש שעטנז, שניה בדיבור אחד נאמרו. וכן הוא אומר [תהילים סב יב] אחת דיבר אלהים בדיבור שתיים זו שמענו. וכתוב [ירמיה כג ט] הלא כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע שדיבור אחד מתפצל לכמה. אי זהו שוא ואי זהו שקר? שבעת שוא, בשנשבע לשנות את הידוע לאדם, כגון על איש שהוא אישה. שבעת שקר, בשנשבע ומחליף את דיבורו, כגון שנשבע שיאכל ולא אכל. אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן. ידוע לשנים, זהו שבעת שקר. לשלושה אנשים, זהו שבעת שוא שנשבע לשנות את הידוע שדבר שיודעים בו שלושה בני אדם נחשב דבר ידוע. אמר רבי הילא בשם ר"א. אפילו ידוע לשנים ואחד בסוף העולם מכירו, שבעת שוא היא. מה נפק מן ביניהון? שינה בו בפני שנים כגון שאמר על אבן שהוא ברזל והשליכו לים, והתרו בו משום שבעת שוא. על דעתיה דרבי יוחנן אינו לוקה שזו שבעת שקר. על דעתיה דר' אלעזר לוקה, שמסתמא יש עוד אדם בסוף העולם שידע שזה אבן. התרו בו משום שבעת שקר. על דעתיה דרבי יוחנן לוקה. על דעתיה דר' אלעזר אינו לוקה שזו שבעת שוא. אמר ר' אבא בשם רב יהודה, אפילו ביעה ומרגליתא. והן אפילו? הרי זה כמו כל שינוי אחר. אלא כגון ביעה ומרגליתא. תני כשם שנדרי הבאי מותרין, כך שבעות הבאי מותרות. והתני שבעות הבאי אסורות? אמר ר' ירמיה בשם ר' פדת, כאן במעמידין שאומר שאכן התכוון בדיוק למה שאמר וכאן בשאינן מעמידין. אמר ר' אבא, אפילו תימא כאן וכאן במעמידין או כאן וכאן בשאינן מעמידין. כאן במיחל שבעה על נכסיו. דאמר שבעת נכסי עלי אם לא ראיתי כך, נכסיו מותרים. הא ללקות לוקה. כשם שנדרי זירוזין מותרין. כך שבעות זירוזין מותרות. עוד הוא במיחל שבעה על נכסיו. דאמר שבעה נכסי עלי נכסיו אסורין. הא ללקות לוקה משום שבעת שוא. חזקיה אמר, ההן דמישבתע על תרין דאינון תרין, לוקה משום שבעת שוא. אמר ר' חגי בשם ר"ש בן לקיש, [דף יח עמוד א] ההין דחמא מיטרא נחית ואמר קירי כינוי שם השם והוא לשון שבוע פלי בריכסן נשבע שיוירד גשם, לוקה משום שבעת שוא. ר' חוניא ור' יעקב בר אבון אמרי בשם ר' שמואל בר נחמן. עשרים וארבע בוליות מחזות היו ביהודה. וכולן חרבו משום שבעת שוא שהיא של אמת. דכתיב [שם ב ל] לשוא הכיתי את בניכם.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבעות

פרק ג הלכה ט

מתני': שבעה שאוכל ככר זו. שבעה שלא אוכלינה. הראשונה שבעות ביטוי, והשנייה שבעות שוא. אכלה, עבר על שבעת שוא. לא אכלה, עבר על שבעת ביטוי:

גמ': תנן, שבעה שלא אוכל ככר זו. שבעה שלא אוכלינה. שבעה שלא אוכלינה. אינו חייב אלא אחת. ותני חומר בנדריים מבשבעות, דבר שאילו בנדריים אסור ובשבעות מותר. לא אתיין הברייתא לא נאמרה על המשנה שלנו אלא כמתניתא דתנן, אחד דברים של עצמו ואחד דברים של אחרים. אחד דברים שאין בהן ממש ואחד דברים שיש בהן ממש. ואמר ר' אבא בשם שמואל. שבעה שנתן פלוני לאיש פלוני מנה, ונמצא שלא נתן. מאחר שאין בידו להבא, אין בידו לשעבר. וזה חומר בנדריים מבשבעות שאף אם אינו לשעבר ישנו בלהבא. אשכח תני על תרויהון. חומר בנדריים מבשבעות, שיש נדר בתוך נדר, ואין שבעה בתוך שבעה. ובשבעה כל שאין בידו להבא אינו לשעבר. תני, זה חומר בלשעבר משלבא. שהאומר לא אוכל לא אוכל, אינו חייב אלא אחת. שאחר שנשבע שבעה ראשונה, נאסר בה ושבעה שניה לא חלה. דאן שבעה חלה על האיסורים. לא אכלתי לא אכלתי חייב על כל אחת ואחת. שבכל שבוע נשבע לשקר, וכל שבעה אינה תלויה בשבעה הקדמת. שבעה שאוכל ככר זו. שבעה שלא אוכלנה. הראשונה שבעות ביטוי. והשנייה שבעות שוא, שנשבע לעבור על המצוה. כיצד עושין לו? שיאכל מוטב לעבור על שבעות שוא ולא על שבעות ביטוי. שבעה שלא אוכל ככר זו שבעה שאוכלנה ראשונה שבעות ביטוי והשנייה שבעות שוא כיצד עושין לו אומרים לו שלא יאכל מוטב לעבור על שבעות שוא לחוד ולא על שבעות שוא וביטוי. שבעה שאוכל ככר זו היום שבעה שלא אוכלנה

היום ואכלה רבי יוחנן אמר קיים את הראשונה וביטל לשנייה [דף יח עמוד ב] ריש לקיש אמר ביטל לראשונה ולא קיים לשנייה. שהרי ממה נפשך יעבור איסור. אומרים לו שיאכל. שמוטב שיעבור על שבועת שוא, ולא על שבועת ביטוי ועל שבועת שוא. דאם אכלה, אינו עובר אלא על שנשבע לשוא לבטל את המצוה. אבל לא אכלה, עובר על שבועת ביטוי, שנשבע לאכול. וגם עובר על שבועת שוא. שכשנשבע שלא לאכול, דה"ל נשבע לבטל את המצוה, וה"ל שבועת שוא. שאע"פ שקיימה אח"כ, מ"מ כשיצאה השבועה מפיו, יצאה לשוא על דבר שאי אפשר לו. ומאותה שעה הוא עובר אפילו קיים שבועתו. **שבועה שלא אוכל ככר זו. שבועה שאוכלנה. ראשונה שבועת ביטוי. והשנייה שבועת שוא. כיצד עושין לו? אומרים לו שלא יאכל. שמוטב שיעבור על שבועת שוא לחוד. ולא על שבועת שוא וביטוי. היו לפניו שני כיכרות ואמר שבועה שאוכל ככר זו היום. שבועה שלא אוכלינה היום, ואכלה. רבי יוחנן אמר. כשאכל קיים את הראשונה וביטל לשנייה שיותר אינו יכול לקיים את השבועה השניה. ולדעת רבי יוחנן בשבועה השניה היתה כוונתו על אותה כיכר שנשבע שיאכלנה [דף יח עמוד ב] ריש לקיש אמר. כשאכל קיים לראשונה, ולא ביטל לשנייה, ששבועה שניה, לא התכוון שתחול על כיכר זו שכבר נשבע לאכלה, אלא על השניה. שבועה שלא אוכל ככר זו היום. שבועה שאוכלינה היום, ואכלה. רבי יוחנן אמר. כשאכל ביטל את הראשונה שיותר אינו יכול לקיים את השבועה הראשונה, וקיים לשנייה שלדעת רבי יוחנן שני השבועות היו על אותה כיכר. ריש לקיש אמר. כשאכל ביטל את הראשונה, והשנייה, אומרים לו שיקיימנה בככר האחרת שבשבועה השניה לא היתה כוונתו לאותה כיכר אלא לשניה. שבועה שאוכל ככר זו היום. שבועה שאוכלינה היום, ואכלה. ר' יוחנן אמר, קיים את שתיהן. וריש לקיש אמר. קיים לראשונה. ושנייה אומרים לו שיקיימנה בככר אחרת. שבועה שלא אוכל ככר זו היום. שבועה שלא אוכלנה היום, ואכלה. על דעתיה דר' יוחנן, חייב שתיים. על דעתיה דריש לקיש, אינו חייב אלא אחת. ולא היא. דאף רשב"ל מודה בזה שכוונתו בשבועה שניה אינו אלא לזרז עצמו מן האיסורין. שלא יבא לאכל ככר זו שכבר נשבע עליה. לכך חזר ונשבע ואסר על עצמו.**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ג הלכה י

מתני': שבועת ביטוי נוהגת באנשים ובנשים, ברחוקים ובקרובים, בכשירים ובפסולים, בפני בית דין ושלא בפני ב"ד, מפי עצמו, וחייבין על זדונה מכות, ועל שגגתה קרבן עולה ויורד. שבועת שוא, נוהגת באנשים ובנשים, ברחוקים ובקרובים, בכשירים ובפסולים, בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד, מפי עצמו, וחייבין על זדונה מכות, ועל שגגתה פטור. אחד זה ואחד זה, המושבע מפי אחרים חייב. כיצד? אמר לא אכלתי היום, או לא הינחתי תפילין היום. משביעך אני. ואמר אמן, חייב:

גמ': **בשבועת העדות נאמר [ויקרא ה ד] נפש כי תשבע לבטא בשפתים וכ"ו ונאמר בשבועת הפיקדון [שם כא] נפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכיחש בעמיתו. מה נפש שנאמר בשבועות העדות עשה את המושבע כנשבע דכתיב ושמע קול אלה משמע אפילו אחר משיעו. אף נפש שנאמר בשבועת הפיקדון, עשה את המושבע כנשבע. זה הכלל. כל לא תעשה שיש בו מעשה לוקה. ושאיין בו מעשה אינו לוקה. חוץ מן המימר, והנשבע, ומקלל את חברו בשם. אמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן. לית כאן מימר. שבמימר יש דיבור ויש מעשה שעל ידי דיבור נעשה הקדש. נשבע לשקר מניין שלוקה? אמר ר' יוחנן בשם ר' ינאי שנאמר [שמות כ ז] כי לא ינקה ה'. שמים לא מנקים, אבל מנקין הן הדדיינין על ידי מלקות. קילל את חברו בשם מניין? ריש לקיש אמר בשם ר' הושעיה דכתיב [דברים כח נח] אם לא תשמור לעשות את כל דברי התורה הזאת וגו' ליראה את ה' וכ"ו. והמקלל את חברו בשם אין זה ירא ה'. וכתוב והפלה ה את מכותיך. הפלאה זו מלקות. דכתיב, והפילו השופט והכהו. [דף יט עמוד א] נשבע לשקר. על דעתיה דריש לקיש, מניין? מינה, שמאותו פסוק שלמד קלל את חברו בשם נלמד גם לנשבע לשקר. שמכיון שנשבע לשקר אין זה ירא ה'. קילל את חברו בשם. על דעתיה דר' יוחנן, מניין? מכיון שקילל, אין זה ירא ה'. מה מפקה מביניהון? נשבע לשקר וקילל לחברו בשם. על דעתיה דר' יוחנן, שלומד כל אחד מפסוק אחר, חייב שתיים. על דעתיה דריש לקיש, אינו חייב אלא אחת. ששניהם נלמדו מפסוק אחד**

הדרן עלך פרק שבועות שתיים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ד הלכה א

מתני': שבעת העדות נוהגת באנשים, ולא בנשים. ברחוקים, ולא בקרובים. בכשרים, ולא בפסולים. ואינה נוהגת אלא בראויין להעיד. בפני בית דין, ושלא בפני בית דין מפי עצמו. ומפי אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בו בב"ד דברי רבי מאיר. וחכ"א, בין מפי עצמו בין מפי אחרים, אינן חייבין עד שיכפרו בו ובב"ד. וחייבין על זדון שבועה. ועל שגגתה ועל זדון העדות. ואין חייבין על שגגתה. ומה הוא חייב על זדונה? קרבן עולה ויורד:

גמ': כתיב [ויקרא טז ז] ולקח את שני השעירים. מיעוט שעירים שנים. מה תלמוד לומר שני? שיהו שניהן שוין. כתיב וביום השמיני יקח שני כבשים. מיעוט כבשים שנים. מה ת"ל שני? שיהו שניהן שוין. כתיב, וצוה הכהן ולקח שתי צפרים חיות. מיעוט צפרים שנים. מה תלמוד לומר שתי? שיהו שוות. כתיב, עשה לך שתי חצוצרת כסף. מיעוט חצוצרות שתיים. מה תלמוד לומר שתי? שיהו שוות. התיב רבי חגי לרבי יסא. והכתיב [דברים יט יז] ועמדו שני האנשים אשר להם הריב. מעתה, מיעוט אנשים שנים. מה תלמוד לומר שני? שיהו שוין ישראל עם ישראל וגר עם גר יתום עם יתום? והכתיב [שם כד יז] לא תטה משפט גר יתום. הרי גר דן עם מי שאינו גר. יתום דן עם מי שאינו יתום? אם כן למה נאמר שני? מופנה, להקיש ולדון ממנו גזירה שוה. נאמר כאן שני האנשים אשר להם הריב, ונאמר להלן וישארו שני אנשים במחנה, מה שני שנאמר להלן אלדד ומידד, אנשים ולא נשים ולא קטנים. אף שני שנאמר כאן, אנשים ולא נשים ולא קטנים. ואם אינו ענין לבעלי דינים תניהו ענין לעדים. הרי למדנו שאין האשה מעידה, ומכאן שאין האשה דנה שכל שפסול לעדות אינו דן. ר' יוסה בי רבי בון ורבי חונה אמרו בשם רב יוסף הפסול של נשים לעדות נלמד ממקום אחר. נאמר כאן שני [שם יז ו] על פי שנים עדים, ונאמר להלן שני שנאמר [במדבר יא כו] וישארו שני אנשים במחנה. מה שני שנאמר להלן אנשים ולא נשים ולא קטנים, אף שני שנאמר כאן אנשים ולא נשים ולא קטנים. א"כ למה נאמר ועמדו שני האנשים אשר להם הריב הרי אפשר שיהיו יותר ולמה נאמר שני? שלא יהא אחד עומד ואחד יושב. אחד אומר כל צורכו, ולאחד אומר לו קצר דבריך. א"ר יהודה. שמעתי שאם רצה הדיין להושיב את שניהן, מושיב. רבי ישמעאל אומר. אם היה אחד עשיר ואחד עני, אומרין לו לעשיר. לבוש כשם שהוא לבוש, או הלבישהו כשם שאת לבוש. אמר רבי אבא בשם רב הונא. צריכין העדים לעמוד בשעה שמעידין שנאמר [דברים יט יז] ועמדו שני האנשים. אמר רבי ירמיה בשם רבי אבהו. אף הנידונין צריכין לעמוד בשעה שמקבלין דינן. שנאמר [דברים יט יז] ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה'. כתיב [דברים כד טז] לא יומתו אבות על בנים. והלא כבר נאמר [דברים כד טז] איש בחטאו יומת. מה ת"ל לא יומתו אבות על בנים? לא יומתו אבות בעדות בנים, ובנים לא יומתו בעדות אבות. מכאן שלא יהו העדים קרובין של נידונין, ומניין שלא יהו העדים קרובין של הדיינין? הגע עצמך שהוזמו. לא על פיהם הם נהרגים? שהרי הדיינים הם הפוסקים, ועל פיהם הורגים את קרוביהם. ומניין שלא יהו העדים קרובין זה לזה? הגע עצמך שהוזם אחד מהם, הרי לא נהרג עד שיוזם חבירו. נמצא שכשמוזם השני על דבריו, מוציאים הראשון להורג. ומניין שלא יהו הדיינין קרובין זה לזה? אמרה תורה הרוג על פי עדים דכתיב על פי שנים עדים יקום דבר. ואמרה תורה הרוג על פי דיינין שנאמר אחרי רבים להטות. מה עדים אין קרובין זה לזה, אף דיינין אין קרובין זה לזה. אין לי אלא אבות ובנים, שאר קרובין מניין? א"ר זעירא, האותו של ובנים, לרבות שאר קרובין. עד כדון כרבי עקיבה שדורש יתור אותיות. כרבי ישמעאל מניין? תני רבי ישמעאל. כתיב [במדבר לה כד כה] ושפטו העדה והצילו העדה. שתהה עדה מצילה ועדה אחרת שאנה חלק ממנה ניצולת. שלא יהא העדה לא קרובי מכה, ולא קרובי מוכה. א"ר יוסי. כתיב ושפטו העדה בן המכה ובן גואל הדם. אם אתה אומר כן שדיין יכול להיות קרוב, נמצאת אומר, בית דין הם עצמם חלק מגואלי הדם. מיכן שלא יהו הדיינין קרובי הנידונין. ומניין שלא יהו העדים קרובי הנידונין? אמרה תורה, הרוג ע"פ עדים. ואמרה תורה, הרוג על פי דיינין. מה הדיינין אינן קרובי הנידונין. אף העדים לא יהו קרובי הנידונין. ומניין שאם באו שני קבוצות עדים, שלא יהו קבוצות העדים קרובין זה לזה? הגע עצמך שקבוצת עדים אחת הוזמו על ידי הקבוצה השניה, לא מפיהן הן נהרגין? תנן התם, שבעת העדות נוהגת בכשרים ולא בפסולים. שנאמר [ויקרא ה א] אם לא יגיד ונשא עונו. את שמגיד וחבירו משלם ממון, חייב קרבן אם נשבע שאינו יודע עדות. יצא פסול, שאפילו מגיד אין חבירו משלם ממון. בפני בית דין, להוציא עד אחד שאפילו נשבע בבית דין שאינו יודע עדות פטור מקרבן, שאן בעדותו לחייב

ממון אלא שבוע. אמרו לו הרי את מקובל עלינו כשנים, יכול יהא חייב? תלמוד לומר, והוא עד או ראה או ידע. את שהוא כשר להעיד עדות תורה לחייב ממון. יצא עד אחד שאין כשר להעיד עדות תורה לחייב ממון. שלא בפני ב"ד. דכתיב, אם לא יגיד ונשא עונו. את שמגיד וחבירו משלם ממון. יצא חוץ לב"ד, שאפילו מגיד, אין חבירו משלם ממון. [דף יט עמוד ב] ומניין לשני עדים? דכתיב והוא עד. הרי כאן שנים. כר' ישמעאל דאמר כל מקום שנאמר עד סתם הרי הוא בכלל שנים עד שיודיעך הכתוב אחד. דאשכח תני, רבי ישמעאל שני עדים. עד אחד שאמרנו שאינו חייב משום שבועת העדות מהו לחייב עליו משום שבועת ביטוי שהרי נשבע לשקר? אי אפשר לומר כך שהרי אחר ראוי לצרפו ולחייבו משום שבועת עדות, ואת מחייבו משום שבועת ביטוי? קרוב שאינו חייב משום שבועת העדות מהו לחייבו עליו משום שבועת ביטוי שהרי נשבע לשקר? יבא כהדא דאמר רבי אבא בר שמואל. אין חייבים על שבועת ביטוי אלא בשבוע שישנה בלשעבר ובלהבא היינו שיכול להשבע שקרתי או שלא תקרה. שבועה שנתן פלוני לפלוני מנה, ונמצא שלא נתן. מאחר שאין בידו להבא שהרי אינו יכול להשבע שפלוני יתן שאינו יכול לחייב אדם אחר לתת, אין בידו לשעבר. גם כאן בשבועת העדות שנשבע שלא ראה עדות הרי לא שייך להשבע שיראה עדות ממילא לא שייך בזה שבועת ביטוי. או כהדא. אמר לו לשומר חינוך, היכן שורי? אמר לו איני יודע מה אתה סו. והאמת הוא שמת או נשבר או נשבה או אבד. משביעך אני ואמר אמן, פטור שכן שבועתו לא באה לפוטרו מתשלום שהרי גם אם היה מודה היה נפטר, ששומר חינוך חייב רק בפשיעה. רב אמר פטור משבועת פיקדון, וחייב בשבועת בטוי. א"ר יוחנן. מאחר שמצוה על שומר חינוך להפיסו לבעל הבית שהרי הוא תובע אותו, אין חייב משום שבועת ביטוי. וכי על דעתיה דרב אינו מצוה להפיסו? מפייסו על האמת ואינו מפייסו על השקר. גם כאן בשבועת העדות לרבי יוחנן כשנשבע שלא ראה עדות, הרי הוא תובע אותו שיבא להעיד והוא צריך לפייס אותו, לכן אף אם נשבע לשקר אינו חייב משום שבועת ביטוי. תני רבי ישמעאל ונשא עונו, אין הכוונה שצריך לשלם אלא הכוונה שצריך להביא קרבן. מניין ליה שאינו חייב אלא אם כפר בבית דין? נאמר בזקן ממרא, והגידו לך את דבר המשפט. ונאמר כאן אם לא יגיד ונשא עונו. וילפינן הגדה הגדה. מה הגדה שנאמר להלן, בבית דין. אף כאן בבית דין. כהדא דתני, אין מקבלין מן העדים אלא אם כן ראו שניהן כאחת. רבי יהושע בן קרחה אומר ואפילו באו זה אחר זה. רבי ירמיה ורבי שמואל בר יצחק אמרו בשם רב. מודין חכמים לרבי יהושע בן קרחה, בעידי בכורה ובעידי חזקה. בעידי הבכורה, שאם עד אחד מעיד שבפניו אמר האב בבקר שזה הבכור, ועד שני מעיד שבפניו אמר האב בן הערבים שזה הבכור מצטרפים. וכן בעידי החזקה. שאם עד אחד אומר בפני עדר והחזיק בנכסי הגר בבקר, ועד אחר אומר בפני עדר והחזיק בנכסי הגר בן הערבים, מצטרפים. אמר רבא בשם רבי ירמיה. אף בעידי סימנין כן. פשיטא אם זה אמר ראיתי שתי שערות בגבו. וזה אומר ראיתי שתי שערות בגבו, מצטרפים. שהרי שניהם מעידים שהוא גדול. זה אומר ראיתי שיערה אחת בגבו. וזה אומר ראיתי שיערה אחת בכריסו, לאו כלום הוא. שהרי זה חצי עדות וחצי סימן. וכל שכן אם זה מעיד שראה שיערה אחת בגבו, וזה מעיד שראה שיערה אחת בגבו. דלאו כלום הוא. דאפשר דתרוויהו בחד שיערה קמסהדי. שנים אומרים ראינו שיערה אחת בגבו ושנים אומרים ראינו שיערה אחת בכריסו מהו? רבי יוסי בי רבי בון, ורבי הושעיה בריה דר' שמי. חד אמר פסול. וחד אמר כשר. מאן דאמר פסול, כמעיד על חצי סימן. שהרי אלו שמעידים שראו אחת בגבה, מעידים גם שבדקו בכריסה ולא מצאו, ואלו שמעידים שראו אחת בכריסה, מעידים גם שבדקו בגבה ולא מצאו, והרי זו עדות מוכחשת. ומאן דאמר כשר, אני אומר שמא נשרו. אחד אומר שתי שערות בגבה. ואחד אומר שתי שערות בכריסה. רבי חגי אומר, דברי הכל פסול, דאף למכשיר, הכא פסול. דעדיף חצי דבר ועדות שלמה שכל שנים מעידים על שיערה אחת, מדבר שלם וחצי עדות שכל אחד מעיד על שני שערות. רבי אבא אמר, דברי הכל כשר, דאף הפוסל, יכשיר כאן. שהרי יש כאן סימן שלם. וחצי עדות על סימן שלם שכל אחד מעיד על שני שערות, עדיף על עדות שלמה בחצי סימן שכל שנים מעידים על שיערה אחת. רבי יודן אמר, אף זה במחלוקת. רבי יוסי אמר, אף זה במחלוקת. אמר רבי יוסי לרבי חגי. והא רבי יודן סבר כוותי? אמר ליה, על רבי אבא רביה אנא פליג. לא כל שכן עילויה? אמר רבי מנא. יאות אמר רבי חגי שדברי הכל פסול. אילו שטר שהוא מחותם בארבעה עדים, וקרא עילויה ערער. ובאו שני עדים לקיימו. זה מעיד על שנים וזה מעיד על שנים, שמא כלום הוא? ואין כל חתימה וחתימה צריכה שני עדים? אף הכא כל סימן וסימן צריך שני עדים. רבי חנניה יליף לה משני חזקה. אילו אחד מעיד שאכלה שנה ראשונה ושניה ושלישית. ואחד מעיד שאכלה רביעית חמישית וששית שמא כלום הוא? וכי אין כל חזקה וחזקה צריכה ב' עדים? אף הכא כל סימן וסימן צריך שני עדים.

פרק ד הלכה ב

מתני': שבועת העדות כיצד? אמר לעדים בואו והעידונו. שבועה שאין אנו יודעין לך עדות. או שאמרו לו, אין אנו יודעין לך עדות. משביע אני עליכם. ואמרו אמן, חייבין. השביע עליהם חמשה פעמים חוץ לב"ד. ובאו לבית דין והודו, פטורין. כפרו, חייבין על כל אחת ואחת. השביע עליהן חמשה פעמים בפני ב"ד, וכפרו. אינן חייבין אלא אחת. אמר רבי שמעון. מה הטעם? מפני שאינן יכולין לחזור ולהודות:

גמ': תנן, בפני בית דין, ושלא בפני בית דין מפי עצמו. ומפי אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בו בב"ד דברי רבי מאיר. וחכ"א, בין מפי עצמו בין מפי אחרים, אינן חייבין עד שיכפרו בו ובב"ד. בשבועת העדות נאמר שבועה מפי אחרים ונאמר שבועה בבית דין דכתיב[ויקרא ה א] ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה מפי אחרים והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד ונשא עונוו בבית דין מקום שאם לא יגיד הוא מתחייב. שבועת הפיקדון כתוב מפי עצמו ואפילו חוץ לבית דין דכתיב[ויקרא ה כא כב] נפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו בפיקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו או מצא אבדה וכיחש בה ונשבע על שקר. מה להלן בשבועת הפיקדון חייב אף בנשבע מפי עצמו. אף כאן בשבועת עדות חייב אף בנשבע מפי עצמו. מה כאן בשבועת העדות במושבע מפי אחרים. אף להלן בשבועת הפיקדון חייב אף במושבע מפי עצמו. ר"מ דרש גזירה שוה ממקום שבאת בידן מינה ומינה, היינו שלומדים מההלכה המלמדת את כל האמורה בה. מה מפי עצמו שנאמר להלן בשבועת הפיקדון, חוץ לב"ד. אף מפי עצמו שנאמר כאן בשבועת העדות ונלמד משבועת הפיקדון חוץ לב"ד. ורבנן דרשי גזירה שוה האמורה בה דון מנה ואוקי באתרא מה מפי אחרים שנאמר להלן בב"ד, אף מפי עצמו שנאמר כאן שנלמד משבועת הפיקדון בבית דין. ר' ירמיה בעי. קרוב מפי עצמו בשבועת העדות [דף כ עמוד א] מהו שיהא חייב? הואיל ולא למדו נשבע מפיו בשבועת העדות אלא משבועת הפיקדון. מה להלן קרובין חייבין, אף כאן כן. אמר ר' יוסי. רחוקין שכאן בשבועת העדות שרק הם כשרים למידין מקרובין שלהלן שהם כשרים בשבועת הפיקדון. אבל קרובים שפסולים בשבועת העדות אינם לומדים מקרובים שכשרים בשבועת הפיקדון. ר' יודן קפודקייא בעי. לר"מ דסובר דון מינה ומינה, השביע עליו חמשה פעמים מפי עצמו חוץ לב"ד שמא חייב על כל אחת ואחת? שאף שבשבועת העדות מפי אחרים אינו חייב אלא אחת. בשבועה מפי עצמו כיוון שנלמדה משבועת הפיקדון ושם חייב על כל אחת ואחת האם אף בשבועת העדות יהיה חייב על כל אחת ואחת? א"ר יוסי. ולא מתני' היא דתנן, אמר ר"ש מה טעם? מפני שאינן יכולין לחזור ולהודות. אף כאן הואיל ואינן יכולין לחזור ולהודות חייבים רק אחת. ר' ירמיה בעי השביע עליו חמשה פעמים מפיו חוץ לבית דין וחזר והשביעו חמשה פעמים מפי אחרים מהו? לרבנן שסוברים ששבועת עצמו בשבועת העדות אינה אלא בבית דין. האם כשנשבע גם בבית דין מצטרפים אלו שנשבעו שלא בבית דין וחייב גם עליהם. כמו שאם היה נשבע מחוץ לבית דין על פי אחרים ואח"כ נשבע על פי ב"ד שמצטרפים. מאחר דר"מ עבד מפי עצמו כנשבע בב"ד, מהו שיקבעם לקרבן אם הודה מחוץ לב"ד? ולחייבם בראשונה בלא תביעה האם גם לענין זה הוא לומד משבועת הפיקדון וחייב אף בלא תביעה ולא כמו שבועת העדות שאינו חייב עד שישמע מפי התובע? י"בא כהדא דתנן, היה מחזר אחר עדים, אמרו לו מפני מה אתה בא אחרינו? שבועה שאין אנו יודעין לך עדות. יכול יהו חייבין? ת"ל [ויקרא ה א] ושמעה קול אלה. את ששמע קול, חייב. יצאו אילו שאין שומעין קול. מכאן שאין חייב עד שיתבענו להעיד וישבע זה חומר בשבועת הפיקדון משבועת העדות אמר לו מה אתה בא אחראי שבוע שאין לך בידי הרי זה משלם קרן וחמש ואשם בשני סלעים מה שאין כן בשבועת העדות. גבי שבועת הפיקדון למדנו. וכחש כלל, בפיקדון פרט, או מכל חזר וכלל, כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, מה הפרט דבר המיטלטל וגופו ממון, אף כל דבר המיטלטל וגופו ממון, יצאו קרקעות שאין מיטלטלין, יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות, יצאו שטרות שאע"פ שמטלטלין אין גופן ממון. מפיו בקרקעות מהו שיהא פטור האם כיוון שנלמד משבועת הפיקדון יהיה פטור? מפיו בקנסות מהו שיהא חייב? האם כיוון שנלמד משבועת הפיקדון ואין משיבועין על קנסות בשבועת הפיקדון יהיה פטור. מפיו מהו שיהא חייב בקרבן עולה ויורד? האם דינו כשבועת הפיקדון וחייב אשם בכסף שקלים. שהרי נשבע מפי עצמו נלמד משבועת הפיקדון. או שדינו כמושבע מפי אחרים שבפרשת שבועת העדות, שדינו בעולה ויורד. תנינן לעיל. וחייבין על זדון שבועה. ועל שגגתה ועל זדון העדות. ואין חייבין על שגגתה. ומה הוא חייב על זדונה? קרבן עולה ויורד. ר' אבא ורב יהודה אמרו בשם רב. בן בשוגג ובן במזיד חייב קרבן. דתני חזקיה כל מקום שנאמר בתורה חטא סתם, את תופש הזדון כשגגה. עד שיודיעך הכתוב שהיא שגגה. וגבי שבועת העדות כתיב נפש כי תחטא, ולא נאמר בשגגה. ומה שנאמר ואין חייבים על שגגתה, באומר סבור הייתי שאין זו שבועה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ד הלכה ג

מתני': כפרו שניהם כאחת, שניהן חייבין. בזה אחר זה, הראשון חייב אבל השני פטור שאחר שהראשון כפר שוב אין שני עדים. כפר אחד והודה אחד, הכופר חייב. היו שתי כיתי עדים. כפרה הראשונה ואח"כ כפרה השנייה [דף כ עמוד ב] שתיהן חייבות. מפני שהעדות יכולה להתקיים בשתייהן:

גמ': נתבקשו להעיד, ולא רצו להעיד הפרישו קרבנן שאמרו הרי אנו הולכין לכפור בב"ד ונתחייב קרבנן. אינו קדוש. הדא היא דתני ר' חיה, קרבנו לה' על מזרו. שיקדים נזרו לקרבנו, ולא שיקדים קרבנו למזרו. נשבעו חוץ לב"ד, הפרישו קרבנן שאמרו הרי אנו הולכין לכפור בב"ד. מה את עביד ליה? כמי שקדם חטאו לקרבנו שהרי כבר נשבעו לשקר. או מאחר שאין חייבין אלא בב"ד, כמי שקדם קרבנם לחטאם? תנן, בזה אחר זה, הראשון חייב. כפר אחד והודה אחד, הכופר חייב. פשיטא דהא כבר תנן הראשון חייב. כיני מתניתא כפר אחד והודה אחד הכופר חייב. שבתחילה שניהם כפרו, וחזר השני והודה. א"ר יוסי. מתניתא והוא שיחזור בו שני בתוך כדי דיבורו הראשון, ולכן אמרה המשנה הכופר חייב שאף הראשון יכול לחזור בו ואם יחזור בו ראשון מקבלין אותו נעשה שני ראשון והוא יהיה חייב. היו עשרה עדים בכת אחת וכולם כפרו זה אחר זה. אית תניי תני, הראשון חייב וכולן פטורין. אית תניי תני, האחרון פטור וכולן חייבין. מאן דאמר ראשון חייב וכולן פטורין, כמאן דאמר עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה. דכשהראשון כפר, בטלה כל העדות ואין כפירת שאר העדים כלום. מאן דאמר אחרון פטור וכולן חייבין, כמאן דאמר תתקיים עדות בשאר. לכן כולם חייבים חוץ מהאחרון שעדותו לא מועילה כי הוא יחיד ואין מוציאים ממון על פיו. דתנן, נמצא אחד מהם קרוב או פסול, עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה. ר' יוסי אומר, בדיני ממונות תתקיים העדות בשאר. אמר ר' יוסי מתניתין אמרה כן שבכת אחת אם הראשון כפר כולם נפסלים עמו, דתנן [דף כא עמוד א] היו שתי כיתי עדים. לא אמר אלא שתיים. הא אחת, עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ד הלכה ד

מתני': משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני, שיש לי ביד פלוני. פיקדון, ותשומת יד, וגזל, ואבידה. שבועה שאין אנו יודעין לך עדות. אינן חייבין אלא אחת. שבועה שאין אנו יודעין לך עדות, שיש לך ביד פלוני פיקדון, ותשומת יד, וגזל, ואבידה, חייבין על כל אחת ואחת. משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני, שיש לי ביד פלוני. חטים, ושעורים, וכוסמין. שבועה שאין אנו יודעין לך עדות. אינן חייבין אלא אחת. שבועה שאין אנו יודעין לך עדות שיש לך ביד פלוני. חטים, ושעורים, וכוסמין, חייבין על כל אחת ואחת:

גמ': ומניין שאינו מדבר אלא בתביעת ממון? א"ר אליעזר. נאמר כאן בשבועת העדות אויבים. דכתיב [ויקרא ה א] והוא עד או ראה או שמע. ונאמר אויבים בפיקדון דכתיב [שם כא] או בתשומת יד או גזל או עשק. מה אויבים האמורים בפיקדון, אינו מדבר אלא בתביעת ממון. אף אויבים האמורים כאן בשבועת העדות, אינו מדבר אלא בתביעת ממון. אוי רוצח יוכיחו שאינן מדברין בתביעת ממון דכתיב, או באיבה הכהו או השליך עליו. דנין אויין שיש עמהן שבועה. מאויין שיש עמהן שבועה. ואל יוכיחו אויין רוצח, שאין עמהן שבועה. אויין סוטה יוכיחו דכתיב או עבר עליו רוח קנאה או איש אשר תעבור עליו וכו'. שיש עמהן שבועה, ואינו מדבר בתביעת ממון. דנין אויין שיש עמהן שבועה, ואין עמהן כהן. מאויין כמות אילו. ואל יוכיחו אויין סוטה, שיש עמהן אף כהן. אויין ביטוי שפתיים יוכיחו. דכתיב להרע או להטיב. שאינן מדברין בתביעות ממון. דנין אויין שעשה בהן זדון כשגגה, מאויין כמותן. שגם בשבועת הפיקדון וגם בשבועת העדות חייב קרבן על המזיד כשוגג, שהרי לא נאמר בהם ונעלם. וגם דתני חזקיה כל מקום

שנאמר בתורה חטא סתם, את תופש הזדון כשגגה. עד שיודיעך הכתוב שהיא שגגה. וגבי שבועת העדות כתיב נפש כי תחטא, ולא נאמר בשגגה. ואל יכיחו אויבי ביטוי שפתים, שלא עשה בהן זדון כשגגה **דכתיב ונעלם ממנו**.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ד הלכה ה

מתני': משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני, שיש לי ביד פלוני. נזק, וחצי נזק צרורות שהוא ממון, תשלומי כפל, ותשלומי ארבעה וחמשה, שאנס איש פלוני או פיתה את בתי, או שהכני בני ולא עשה חבורה, ושחבל בי חבירי, ושהדליק גדישי ביה"כ. הרי אלו חייבין:

גמ' תני ר' יוסי הגלילי אומר. מה ת"ל [ויקרא ה א] והוא עד או ראה או ידע וגו'. לא אמרתי דין כופר **בשבועת עדות שחייב קרבן**, אלא בעדות שאיפשר להתקיים בידיעה ושלא בראייה. או בראייה ושלא בידיעה. בידיעה שלא בראייה בממון היך עבידא? תן לי מאתים זוז שיש לי בידך. אין לך בידי. ולא הודיתה לי בפני פלוני ופלוני? יאמרו ואני נותן. זו היא ידיעה שאין עמה ראייה. דהא כי אתון העדים ואמרין אין דאודי ליה. אבל אין דגזליה, לית אנן ידעין. אין דאוזפיה לית אנן ידעין. בראייה בלא ידיעה בממון, היך עבידא? תן לי מאתים זוז שיש לי בידך. אין לך בידי. ולא מניתי לך במושב פלוני ופלוני? יאמרו ואני נותן. זו היא ראייה שאין עמה ידיעה. דכי אתון עדים ואמרין, אין ראינו שמנה לו. אבל אין השיב לו מה דגזליה קדם, לית אנן ידעין. ואין מישאל ליה, לית אנן ידעין. תן לי קנס בתי שהוא בידך. והוא אומר, לא נתחייבתי קנס מימי. והעידים מעידין שנתחייב קנס, אלא דלית אנן ידעין, אין קנס ברתי, אין קנס משום איתא אחר, וחייב דהוחזק כפרן. אנסתה ופיתיתה את בתי. והוא אומר, לא אנסתי ולא פיתיתי אשה מימי. ועדים מעידין שאנס אשה, אלא ולית אנן ידעין אין ברתי הוה, אין איתא חורי. הרגת שורי, קיצצתה נטיעתי. והוא אומר, איני יודע, חייב. אתה אמרת לי להרוג ולקוץ, הולכין אחר רוב נטיעות. מה הוא הולכין אחר רוב נטיעות? א"ר חגי. אין הוה תוריה נגחן. אנן סהדי שאנן אמר לו להרוג את שורו. אם היו נטיעותיו בטילות אנן סהדי שאמר לו לקצוץ את נטיעותיו כי גורמות לו להפסד. א"ר יודן [דף כא עמוד ב] אין אומר בממון, מיגו כזה כגון מאחר דהוא יכיל מימר ליה, אתה אמרת לי להרוג ולקוץ ויהיה פטור. אף על גב דאמר לא הרגתי ולא קצצתי, נאמין לו שאין אומרים מיגו כזה, כי זה מיגו דהעזה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ד הלכה ו

מתני': משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני. שאני כהן, שאני לוי, שאני בן גרושה, ושאני בן חלוצה, ושאיש פלוני כהן, שאיש פלוני לוי, שאינו בן גרושה, שאינו בן חלוצה, שאנס איש פלוני ופיתה את בתו, ושחבל בי בני ועשה חבורה, ושהדליק גדישי בשבת, הרי אילו פטורין:

גמ': **בשבועת העדות כתיב [ויקרא ה א] נפש כי תחטא ושמעה קול אלה וכו"ו**. גבי פיקדון כתיב [שם כא] נפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכיחש באמיתו בפיקדון וכו"ו. גזרה שוה מה נפש כי תחטא שנאמר להלן בפיקדון, תביעת ממון ויש לו. אף נפש כי תחטא שנאמר כאן, תביעת ממון ויש לו. תנן במשנה הקדמת, או שהכני בני, ושחבל בי חבירי, ושהדליק גדישי ביה"כ. הרי אלו חייבין. לית הדא פליגא על ריש לקיש דאמר, אין ממון אצל מכות והרי בכיפור יש מלקות ולפי המשנה גם משלם? פתר לה כר' מאיר דאמר, לוקה ומשלם. תנן במשנה הבאה, משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני, שאמר איש פלוני ליתן לי מאתים זוז, ולא נתן. הרי אילו פטורין. מ"מ הא לא הפסידוהו ממון? דכיון דהלה הוה בעי מיתן ליה, ולא יהב ליה, כמי שהפסידו ממון? התשובה מופיעה במשנה הבאה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ד הלכה ז

מתני': משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני, שאמר איש פלוני ליתן לי מאתים זוז, ולא נתן. הרי אילו פטורין. שאין חייבין, אלא על שבועת ממון כפקדון. משביע אני עליכם, שכשתדעון לי עדות, שתבואו ותעידוני, הרי אילו פטורין [דף כב עמוד א] מפני שקדמה שבועה לעדות. עמד בבית הכנסת ואמר, משביע אני עליכם אם יודעין אתם לי עדות שתבואו ותעידוני, הרי אילו פטורין:

גמ': תנן משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני, שאמר איש פלוני ליתן לי מאתים זוז, ולא נתן. הרי אילו פטורין. מ"מ וכי לא הפסידוהו ממון? דכיון דהלה הוה בעי מיתן ליה, ולא יהב ליה, כמי שהפסידו ממון? כדאמר ר' יוסי רבי יעקב בר זבדי ורבי אבהו אמרו בשם ר' יוחנן. אמר ליתן מתנה לחבירו וביקש לחזור בו, חוזר. ואין בזה משום מחוסרי אמנה. נמצא שלא בהכרח הפסידוהו כלום. רבי יעקב בר זבדי בעא קומי רבי אבהו. והא הן שאמר שיתן, לא בצדק הוא. והתורה אמרה שיהא לאו שלך צדק והן שלך צדק? אמרי, בשעה שאמר, הין של צדק הוה, שבאמת התכוון לתת. תנן, עמד בבית הכנסת ואמר, משביע אני עליכם אם יודעין אתם לי עדות שתבואו ותעידוני, הרי אילו פטורין. למה פטורים? משום שאינו יודע בהן, או משום שאין מתכוין להן? שהרי אמר לכלם ביחד מה נפק מביניהון? משכן שנים שנים. אין תימר משום שאינו מתכוון להם, אם משכן שנים שנים מתכוון להם ואם ההלכה שפטורים הוי לית טעמא דלא משום שאין יודע להן:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ד הלכה ח

מתני': אמר לשנים, משביע אני עליכם איש פלוני ופלוני, אם יודעים אתם לי עדות שתבואו ותעידוני. והם שיודעים לו עדות עד מפי עד. או שהיה אחד מהן קרוב או פסול, הרי אילו פטורין:

גמ' תנן, עמד בבית הכנסת ואמר, משביע אני עליכם אם יודעין אתם לי עדות שתבואו ותעידוני, הרי אילו פטורין. למה פטורים? משום שאינו יודע בהן, או משום שאין מתכוין להן? רבי מנא שמע ליה מהמשנה דבתריה, דתנן, או שהיה אחד מהן קרוב או פסול הרי אילו פטורין. הא לא היה אחד מהן קרוב או פסול, חייבין. וכי יודע הוא בהון הרי אם הוא היה יודע בהם לא היה פונה לקרוב או הפסול? הוי לית טעמא אלא משום שאין מתכוין להן. רבי יוסי שמע לה מהמשנה דקדמיתא דתנן, משביע אני עליכם, שכשתדעון לי עדות, שתבואו ותעידוני, הרי אילו פטורין מפני שקדמה שבועה לעדות. הא לא קדמה שבועה לעדות חייבין. וכי יודע הוא בהון? הוי לית טעמא אלא משום שאין מתכוין להן

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ד הלכה ט

מתני': שילח ביד עבדו. או שאמר להם הנתבע, משביע אני עליכם אם יודעין אתם לו עדות, שתבואו ותעידוהו. הרי אילו פטורין, עד שישמעו מפי התובע:

גמ': א"ר אלעזר. מה ת"ל אם לא יגיד ונשא עונו. אם לו היינו לתובע לא יגיד. שאינו חייב עד שישבע לתובע. פשיטא, שהרי כבר אמרה המשנה, עד שישמעו מפי התובע. ומה חידש רבי אלעזר? מתניתין צריכה למה דאמר ר' אלעזר. ומה דאמר ר' אלעזר צריכה למתניתין. דאילו תנין ולא תנא ר' אלעזר. הוינן אמרין, שמעו מפי התובע [דף כב עמוד ב] ולא נשבעו אלא לנתבע, חייבין. הוי צורכה למה דאמר רבי אלעזר. אילו תני ר' אלעזר ולא תנין. הוינן אמרין שמעו מפי הנתבע ונשבעו לתובע, חייבין. הוי צורכה למתניתין, וצריכה למה דאמר ר' אלעזר, שאינו חייב עד שישמעו מפי התובע וישבעו לתובע.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ד הלכה י

מתני': משביע אני עליכם, מצוה אני עליכם, אוסרכם אני, הרי אלו חייבין. בשמים ובארץ, הרי אילו פטורין. באל"ף דל"ת, ביו"ד ה"א, בשדי, בצבאות, בחנון ורחום, בארך אפים ורב חסד, ובכל הכינויים, הרי זה חייב. המקלל בכולן, חייב דברי ר"מ. וחכמים פטורין. המקלל אביו ואמו בכולן, חייב דברי ר"מ. וחכמים פטורין. המקלל עצמו וחבירו בכולן, עובר בלא תעשה. יככה אלהים, כן יככה אלהים. זו היא אלה הכתובה בתורה. אל יככה, יברכך, ויטיב לך, ר"מ מחייב, ור' יהודה פוטר:

גמ': **אמר התובע לעדים**, משביע אני עליכם סתם חייב. **אסרכם אני בשבועה**, כובלכם אני בשבועה, חייבין. **תנן, משביע אני עליכם, מצוה אני עליכם, אוסרכם אני, הרי אלו חייבין. בשמים ובארץ, הרי אילו פטורין. באל"ף דל"ת, ביו"ד ה"א, בשדי, בצבאות, בחנון ורחום, בארך אפים ורב חסד, ובכל הכינויים, הרי זה חייב. המקלל בכולן, חייב דברי ר"מ. וחכמים פטורין..** אמר ר' יוחנן בשם ר' ינאי. ואית דאמרין, אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן, כיני מתניתא ר"מ מחייב, ורבי יודה פוטר. ר"מ כדעתיה, ור' יודה כדעתיה. דתנינן תמן, **המקלל אביו ואמו אינו חייב עד שיקללם בשם. ואם קיללם בכינוי, ר"מ מחייב וחכמים פטורים. תנן, המקלל עצמו וחבירו בכולן, עובר בלאו. דכתיב הישמר לך ושומר את נפשך מאד. מהו ללקות? חברייה אמרו, אין לוקה. אמר לון רבי יוסי. למה אתם פוטרים משום שהוא לא תעשה שאין בו מעשה? והרי הממיר והנשבע לשקר לאו שאין בו מעשה הוא וחייב? תנן, אל יככה, יברכך, ויטיב לך, אם תבא ותעידוני ר"מ מחייב, ור' יהודה פוטר. תנן התם, לא קרבן לא אוכל לך ר"מ אוסר. אמר ר' יסא בשם ר' יוחנן. ר"מ כדעתיה. דאמר, ממשמע לאו, אתה שומע הין. דתנן הכא אל יככה אם תבא ותעידוני. הא אם לא תבוא ותעידוני, יככה. תנן, יככה אלהים, כן יככה אלהים. זו היא אלה הכתובה בתורה. אין לי אלא אלה שיש עמה שבועה. כדאשכחן גבי סוטה דכתיב והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה. אולי גם בשבועת העדות אינו חייב עד שהתובע ישביע אותו וגם יאמר לו, אם לא תשבע תבוא עליך אלה. מניין שבועה שאן עמה אלה, כמו שבועה שיש עימה אלה? ת"ל ושמעה קול אלה, שיכל לכתוב ושמעה אלה, ולמה כתב קול? ללמד שאפילו שמעה קול שבועה בלא אלה חייב. לעשות שאין עמה אלה, כשיש עמה אלה. הא אלה בלא שבועה לא. אמר ר' יוסי בשם ר' יוחנן [דף כג עמוד א] לא שנייא. היא אלה בלא שבועה. היא בשבועה בלא אלה**

הדרן עלך פרק שבועת העדות

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ה הלכה א

מתני': שבועת הפקדון נוהגת באנשים ובנשים. וברחוקים ובקרובים. בכשרים ובפסולים. בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד. מפי עצמו ומפי אחרים. אינו חייב עד שיכפור בו בב"ד, דברי ר"מ. וחכ"א, בין מפי עצמו בין מפי אחרים, כיון שכפר בו חייב. וחייב על זדון שבועה ועל שגגתה, עם זדון הפיקדון. אינו חייב על שגגתו. ומה הוא חייב על זדונו? אשם בכסף שקלים:

גמ': **בשבועת העדות נאמר שבועה מפי אחרים ונאמר שבועה בבית דין דכתיב [ויקרא ה א] ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה מפי אחרים והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד ונשא עוונו בבית דין מקום שאם לא יגיד הוא מתחייב. שבועת הפיקדון כתוב מפי עצמו ואפילו חוץ לבית דין כתיב [ויקרא ה כא כב] נפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו בפיקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו או מצא אבדה וכיחש בה ונשבע על שקר. מה להלן בשבועת הפיקדון חייב אף בנשבע מפי עצמו. אף כאן בשבועת עדות חייב אף בנשבע מפי עצמו. מה כאן בשבועת העדות במושבע מפי אחרים. אף להלן בשבועת הפיקדון חייב אף במושבע מפי אחרים. ר"מ דרש גזירה שוה ממקום שבאת בידן מינה ומינה, היינו שלומדים מההלכה המלמדת את כל האמורה בה. מה מפי עצמו שנאמר להלן בשבועת הפיקדון, חוץ לב"ד. אף מפי עצמו שנאמר כאן בשבועת העדות ונלמד משבועת הפיקדון חוץ לב"ד. ורבנן דרשי גזירה שוה האמורה בה דון מנה ואוקי באתרא מה מפי אחרים שנאמר להלן בב"ד, אף מפי עצמו שנאמר כאן שנלמד משבועת הפיקדון**

בבית דין. תני לפי רבי מאיר דאמר דון מיה ומינה **מפי עצמו בשבועת העדות** מהו להיות באלה? **האם חייב על שבועה בלא אלה, כיוון שמפי עצמו נלמד משבועת הפיקדון ושם לא נאמר אלה. או מכיוון שבשבועת עדות כתוב אלה, צריך שיהיה אלה? מפי עצמו בשבועת הפיקדון מהו להיות חייב על אלה בלא שבועה? האם אחר שמפי עצמו בשבועת העדות נלמד משבועת הפיקדון, חוזר וילמד משבועת העדות שצריך שיהיה אלה. או כיוון שבשבועת הפיקדון לא נאמר אלה, פטור? אמר רבי יוסי. מכיון דכתיב [ויקרא ה א] נפש [שם כא] נפש כמה שכולהו כן וכולהו כן צריך שיהיה גם שבועה וגם אלה בן בשבועת העדות בן בשבועת הפיקדון. א"ר מנא. **האם חייב אלה בשבועת הפיקדון בב"ד, זה תלוי במחלוקת ר"מ וחכמים. לר"מ דאמר דון מינה ומינה כשם שמושבע מפי אחרים בשבועת הפיקדון נלמד משבועת העדות. כמו כן למדה לחייב באלה בזמן השבועה. לחכמים שלומדים דון מינה ואוקי באתרי. אף ששבועת הפיקדון למדה משבועת העדות לחייב במושבע מפי אחרים בב"ד. לא למדה לחייב באלה. בשבועת הפיקדון כתיב[שם כא] וכחש בעמיתו וכ"ו ונשבע על שקר. מלמד שאינו חייב קרבן, אלא כשיצא וידיו שפטר מתשלום, בשבועתו. ואם היה מודה היה חייב. פרט למכחש באחד השותפין. כי בהכחשתו לא נפטר מהתביעה שיש לשני עליו. פרט למכחש בעדים ובשטר. דכוון שיש עדים או שטר, לא היה נפטר בהכחשתו. אמר רבי יוסי. ממה שראינו שאין דין שבועת הפיקדון במכחש לאחד מהשותפים, הדא אמרה. שנים שלוו מאחד, אף על גב דלא כתבו שהם אחראין וערבאין זה לזה. הרי הם אחראין וערבאין זה לזה. שהרי אם היה חייב לכל אחד רק את חלקו, הרי כשנשבע לו כבר נפטר על חלקו והיה צריך להביא קרבן. ומזה שראינו שאינו חייב קרבן משמע שאף מהחלק של אותו אחד שהוא נשבע לו לא נפטר לפי שחברו ערב עבורו ולא עבדין כן להלכה. שנים שהפקידו כאחד, וביקש האחד ליטול שלו, אין שומעין לו. שאם לא כן יעשה המכחש באחד השותפים, ככופר בחלקו של אותו שותף, ויהא חייב. אחד שהפקיד לשנים. כפר בו זה, חייב. כפר בו זה, חייב. ששניהם אחראים [דף כג עמוד ב] הפקיד להם שוה פרוטה. לא נמצא מביא קרבן על חצי פרוטה? שהרי באמת כל אחד קיבל חצי פרוטה. ומה אילו לזה פרוטה נשבע ונשבע שמא אינו מביא קרבן על פחות מחצי פרוטה? תמן כל שבועה חלה על שוה פרוטה, שהרי נשבע שלוש פעמים על אותה פרוטה שלוה. הכא כל אחד נשבע על חצי פרוטה ואין שבועה שחלה על שוה פרוטה. תנן, בשבועת הפיקדון כתיב[שם כא] וכחש בעמיתו וכ"ו ונשבע על שקר. מלמד שאינו חייב קרבן, אלא כשיצא וידיו שפטר מתשלום, בשבועתו. ואם היה מודה היה חייב. פרט למכחש באחד השותפין. כי בהכחשתו לא נפטר מהתביעה שיש לשני עליו. פרט למכחש בעדים ובשטר. אמר רבי אילא. רבי יוחנן וריש לקיש, תריהו אמרין. לית כאן עדים. דאם הכחיש בעדים הרי הוא כמי שיצא וידיו בשבועה. למה? משום שמצוין למות? ושטר אינו מצוי לאבד? הוי לית טעמא אלא משום שמצוין לשכח עדותן. תמן תנינן. היכן שורי? אמר לו, אבד. משביעך אני, ואמר אמן. ועדים מעידין אותו שאכלו. משלם את הקרן. הודה מעצמו, משלם קרן וחומש ואשם. רואים שאפילו שיש עדים חייב בקרבן. אז קשה על הבריתא שאמרה פרט למכחש בשטר ובעדים. הבריתא שאמרה שחייב בקרן חמש ואשם, בשאין יודע בעדים. אתא מימר לך פרט למכחש בעדים בידוע בעידיו, ורבי יוחנן ור"ל אמרו אפילו יודע בעידיו חייב כיוון שעדים עשיים לשכוח. הרי הוא כמי שיצא וידיו בשבועה וחייב. א"ר יוסי. ומתניתא אמרה כן דתנן, היו שתי כיתי עדים. כפרה ראשונה ואח"כ כפרה שנייה, שתיהן חייבות. ניחא שניה מתחייבת. ראשונה למה חייבת? הרי עדיין נשארה כת שניה. לאו משום שמצוין לשכח עדותן? כתיב[ויקרא ה כב] או מצא אבדה וכחש בה. וכיחש בה ולא בו. שאם מודה שמצא אבדה אלא שנשבע שלא הכיר בבעליה פטור. בן עזאי אומר. לענין משביע עדי אבדה. שלשה חילוקים בעדי אבידות הן. בה ובמוצאיה בה ולא במוצאיה. לא בה ולא במוצאיה. אמר ר' חונייה בשם רבי ירמיה, כולהו לפטור, כשאומר שידע בה ובמוצאיה הרי הוא מודה ואין כאן שבועת הפיקדון ואם לא ידע גם בה וגם במוצאיה לא יתכן שחייב. אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוסי, לית כאן פטור. אלא כולם לחיוב. שמה שנאמר בה ובמוצאיה הכוונה שהוא כפר ואמר כך אבל הוא שיקר וכן על השאר. רבי יוסי בעי. למה לא נאמר שכולם לפטור? [דף כד עמוד א] א"ר מנא לית כן משלש אבידות לפטור. שהרי נאמר בידוע בה ובמוצאיה בה ולא במוצאיה לא בה ולא במוצאיה. אם הכוונה שמודה בה ובמוצאיה אנו קיימין האם צריך לאמר שפטור? הרי אין כאן כלל שבועת הפיקדון. אלא על כרחך שמכחש בה ובמוצאיה במוצאיה ולא בה בה ולא במוצאיה. כיני מתניתא בה ובמוצאיה כך שחייבים לאמר****

שכולם לחיוב:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ה הלכה ב

מתני': שבועת הפיקדון כיצד? אמר לו תן לי פיקדון שיש לי בידך. שבועה שאין לך בידי. או שאמר לו, אין לך בידי. משביעך אני. ואמר אמן. הרי זה חייב. השביע עליו חמשה פעמים. בין בפני בית דין, בין שלא בפני בית דין. וכפר, חייב על כל אחת ואחת. אמר רבי שמעון. מה הטעם? מפני שהוא יכול לחזור ולהודות:

גמ': שבועת הפיקדון כתוב מפי עצמו ואפילו חוץ לבית דין כתיב [ויקרא ה כא כב] נפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו או מצא אבדה וכיחש בה ונשבע על שקר. מה להלן בשבועת הפיקדון חייב אף בנשבע מפי עצמו. אף כאן בשבועת עדות חייב אף בנשבע מפי עצמו. מה כאן בשבועת העדות במושבע מפי אחרים. אף להלן בשבועת הפיקדון חייב אף במושבע מפי אחרים. ר"מ דרש גזירה שוה ממקום שבאת בידן מינה ומינה, היינו שלומדים מההלכה המלמדת את כל האמורה בה. מה מפי עצמו שנאמר להלן בשבועת הפיקדון, חוץ לב"ד. אף מפי עצמו שנאמר כאן בשבועת הפיקדון ונלמד משבועת הפיקדון חוץ לב"ד. ורבנן דרשי גזירה שוה האמורה בה דון מינה ואוקי באתרא מה מפי אחרים שנאמר להלן בב"ד, אף מפי עצמו שנאמר כאן שנלמד משבועת הפיקדון בבית דין. ר' ירמיה בעי. קרוב מפי עצמו בשבועת העדות מהו שיהא חייב? הואיל ולא למדו נשבע מפיו בשבועת העדות אלא משבועת הפיקדון. מה להלן קרובין חייבין, אף כאן כן. אמר ר' יוסי. רחוקין שכאן בשבועת העדות שרק הם כשרים למידין מקרובין שלהלן שהם כשרים בשבועת הפיקדון. אבל קרובים שפסולים בשבועת העדות אינם לומדים מקרובים שכשרים בשבועת הפיקדון. ר' יודן קפודקייא בעי. לר"מ דסובר דון מינה ומינה, השביע עליו חמשה פעמים מפי עצמו חוץ לב"ד שמא חייב על כל אחת ואחת? שאף בשבועת העדות מפי אחרים אינו חייב אלא אחת. בשבועה מפי עצמו כיוון שנלמדה משבועת הפיקדון ושם חייב על כל אחת ואחת האם אף בשבועת העדות יהיה חייב על כל אחת ואחת? א"ר יוסי. ולא מתני' היא דתנן, אמר ר"ש מה טעם? מפני שאינן יכולין לחזור ולהודות. אף כאן הואיל ואינן יכולין לחזור ולהודות [דף כד עמוד ב] חייבין חייבים רק אחת. ר' ירמיה בעי השביע עליו חמשה פעמים מפיו חוץ לבית דין וחזר והשביעו חמשה פעמים מפי אחרים מהו? לרבנן שסוברים שבועת עצמו בשבועת העדות אינה אלא בבית דין. האם כשנשבע גם בבית דין מצטרפים אלו שנשבע שלא בבית דין וחייב גם עליהם. כמו שאם היה נשבע מחוץ לבית דין על פי אחרים ואח"כ נשבע על פי ב"ד שמצטרפים. מאחר דר"מ עבד מפי עצמו נשבע בב"ד, מהו שיקבעם לקרבן אם הודה מחוץ לב"ד? ולחייבם בראשונה בלא תביעה האם גם לענין זה הוא לומד משבועת הפיקדון וחייב אף בלא תביעה ולא כמו שבועת העדות שאינו חייב עד שישמע מפי התובע? ייבא כהדא דתנן, היה מחזר אחר עדים, אמרו לו מפני מה אתה בא אחרינו? שבועה שאין אנו יודעין לך עדות. יכול יהיו חייבין? ת"ל [ויקרא ה א] ושמעו קול אלה. את שמע קול, חייב. יצאו אילו שאין שומעין קול. מכאן שאין חייב עד שיתבענו להעיד וישבע זה חומר בשבועת הפיקדון משבועת העדות אמר לו מה אתה בא אחראי שבוע שאן לך בידי הרי זה משלם קרן וחמש ואשם בשני סלעים מה שאין כן בשבועת העדות. גבי שבועת הפיקדון למדנו. וכחש כלל, בפקדון פרט, או מכל חזר וכלל, כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, מה הפרט דבר המיטלטל וגופו ממון, אף כל דבר המיטלטל וגופו ממון. יצאו קרקעות שאין מטלטלין, יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות, יצאו שטרות שאע"פ שמטלטלין אין גופן ממון. מפיו בקרקעות מהו שיהא פטור האם כיוון שנלמד משבועת הפיקדון יהיה פטור? מפיו בקנסות מהו שיהא חייב? האם כיוון שנלמד משבועת הפיקדון ואין משביעין על קנסות בשבועת הפיקדון יהיה פטור. מפיו מהו שיהא חייב בקרבן עולה ויורד? האם דינו כשבועת הפיקדון וחייב אשם בכסף שקלים. שהרי נשבע מפי עצמו נלמד משבועת הפיקדון. או שדינו כמושבע מפי אחרים שבפרשת שבועת העדות, שדינו בעולה ויורד.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ה הלכה ג

מתני': היו חמשה תובעין אותו. ואמרו לו, תן לנו פיקדון שיש לנו בידך. שבועה שאין לך בידי. אינו חייב אלא אחת. שבועה שאין לך בידי, לא לך, ולא לך, ולא לך, חייב על כל אחת ואחת. רבי אליעזר אומר. עד שיאמר שבועה באחרונה שבועה שאין לך בידי, לא לך, ולא לך, ולא לך, רבי שמעון אומר. עד שיאמר שבועה לכל אחד ואחד:

גמ': תנן התם, אומר רבי שמעון, חייב בשבועת העדות, וחייב בשבועת הפיקדון. מה בפיקדון אינו מדבר אלא בתביעת ממון, אף בשבועת העדות אינו אלא בתביעת ממון. לא, אם אמרת בפיקדון שלא עשה בו את המושבע מפי אחרים כנשבע מפי עצמו. א"ר אלעזר. לית הדין כן. שהבריתא נאמרה קדם שלמדנו בגזרה שוה. אבל אחר שלמדנו בגז"ש אף בשבועת הפיקדון, נעשה המושבע מפי אחרים כנשבע מפי עצמו. שכשם ששבועת העדות למדה משבועת הפיקדון בגז"ש דין נשבע מפי עצמו. כך שבועת העדות למדה משבועת הפיקדון דין מושבע מפי אחרים. תנן, רבי אליעזר אומר. עד שיאמר שבועה באחרונה. א"ר יוחנן. לדברי רבי אלעזר, והוא שהזכיר שבועה תחילה וסוף. שיאמר שבועה שאין לך בידי, לא לך, ולא לך, ולא לך, שבועה. לדברי חכמים בן אם הזכיר שבועה תחילה ולא הזכיר בסוף, או הזכיר בסוף ולא הזכיר תחילה. על דעתין דרבנן, מביא קרבן על כל אחת ואחת. על דעתיה דרבי אלעזר, מביא קרבן אחד. שאן השבועה אלא על הסמוך לה. הזכיר שבועה תחילה וסוף. על דעתיה דרבנן, מביא שני קרבנות על כל אחד ואחד. על דעתיה דרבי אלעזר, מביא קרבן אחד על כל אחד ואחד. על דעת ר"א, הזכיר שבועה בתחילה ולא הזכיר בסוף. מהו שתחול שבועה על האמצעיים? האם חלה רק על הצמוד לה, או שחלה על כולם אלא שחייב רק אחד. נ"מ, כשהשבועה על הראשון היא אמת שאינו חייב לו. מאי שתחול על השני? איתא חמי. אילו הזכיר שבועה תחילה וסוף, שמא הזכיר באמצעיים? ואת אמר חלה, אף כן חלה. רבי יודן קפודקייא בעי. שבועה חטיין ושעורין וכוסמין אין לך בידי. מהו? כיוון שאמר בתחילה שבועה ולבסוף אין לך בידי כמי שהזכיר שבועה תחילה וסוף ולר"א חייב אחת על כל אחת ולרבנן חייב שתיים על כל אחת ואחת? או מאחר שעל ידי זה ועל ידי זה שבועה מתקיימת, אינו חייב אלא כשבועה אחת דלרבנן חייב על כל אחת ואחת ולר"א אינו חייב אלא על הראשונה. אין לך בידי חטיין ושעורין וכוסמין שבועה [דף כה עמוד א] כמי שהזכיר שבועה תחילה וסוף. או מאחר שעל ידי זה ועל ידי זה שבועה מתקיימת, אינו חייב אלא אחת. אף בשבועת ביטוי חולקים כך? כגון אם אמר שבועה שלא אוכל שלא אוכל שבועה. על דעתין דרבנן, מביא קרבן על כל אחת ואחת. על דעתיה דרבי אלעזר, מביא אחד על הכל? בזה אוף רבנן מודים שאינו חייב אלא אחת. שאינו אלא כמזרז עצמו מן האיסורין. שהרי אן שבועה חלה על שבועה. מה ששאלתה האם אף בשבועת ביטוי חולקים כך, לא אתייה דא, אלא לשעבר. שכל שבועה שקר, עומדת בפני עצמה. כגון שבועה שלא אכלתי. שלא אכלתי שבועה. שם יש מקום להסתפק האם על דעתין דרבנן, מביא שני קרבנות על כל אחת ואחת. על דעתיה דרבי אלעזר, מביא אחד על כל אחד ואחד. אמר רבי אבהו. רבי ירמיה בעי. אמר שבועה חטיין וחטיין אין לך בידי. שכיח פעמים באותו דבר, מהו? נישמענה מן הדא. האומר לחבירו תן לי חטים שהפקדתי אצלך במקום פלוני ובמקום פלוני, ואמר לו, שבועה שאין לך בידי חטים לא במקום פלוני, ולא במקום פלוני. חייב על כל מקום אף על פי שהוא מין אחד. א"ר יוסי אן מכאן ראייה. שאפשר שמקומות הרבה, עשו אותן כמינין הרבה. אילו היתה הברייתא מדברת באומר, לא מאותו המקום, ולא מאותו המקום, חייב שנים. היינו שנשבע פעמים על אותו מקום, יאות יכולתה לפשוט את הבעיה. רבי חגי' בעי. עשרה שבועות אני נשבע שאין לך בידי. מהו? האם חייב על עשר שבועות? רבי יוסי בעי. תבעו חטים ושעורים ואמר שבועה שאין לך בידי. מהו? א"ר יוסי. נישמענה מהדא. היו לפניו כמה ככרות ואמר, שבועה שלא אוכל ככר זו. שבועה שלא אוכלינה, ואכלה. חייב אחת. מפני שהזכיר זו, הרי זה כשבועה על שבועה, וחייב רק אחת, הא לא הזכיר זו, חייב על כל כיכר וכיכר. אף כשאמר שבועה שבועה כן וחייב שנים. תנן, תן לי חטים ושעורין וכוסמין שיש לי בידך. שבועה שאין לך בידי. אינו חייב אלא אחת. אמר רבי יוחנן. לדברי רבי שמעון שסובר שהשבועה הולכת בעיקר על הראשון נמצא שאין בידו חטים פטור בשאר. אף בשבועת ביטוי כן? שבועה שאוכל נבילה ופת חטיין ופת שעורין ופת כוסמין מאחר שפטור על הנבילה פטור על השאר:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ה הלכה ד

מתני': תן לי פיקדון ותשומת יד וגזל ואבידה שיש לי בידך. שבועה שאין לך בידי. אינו חייב אלא אחת. שבועה שאין לך בידי פיקדון, ותשומת יד, וגזל, ואבידה. חייב על כל אחת ואחת. תן לי חטים ושעורין וכוסמין שיש לי בידך. שבועה שאין לך בידי. אינו חייב

אלא אחת. שבועה שאין לך בידי חטין, ושעורין, וכוסמין, חייב על כל אחת ואחת. ר"מ אומר. אפילו אמר חיטה ושעורה וכוסמת, חייב על כל אחת ואחת:

גמ': אמר רבי יוחנן. לדברי רבי שמעון שסובר שהשבועה הולכת רק על הראשון נמצא שאין בידו חטים פטור בשאר. א"ר אבא [דף כה עמוד ב] אף ר' יסא מודה בה. נמצא שיש בידו חטין, מהו שתחול שבועה בשאר המינין ואם אחד המינים אין לו יהיה פטור על השבועה כיוון שמקצתה היתה אמת? חברייא אמרי, לא חלה על השאר וחייב אף אם על אחד מהמינים האחרים אמר אמת. רבי זירא אמר חלה על השאר ופטור אם על אחד מהמינים האחרים אמר אמת. א"ר יעקב בר אחא. מתניתא מסייעה למה דאמר רבי זירא. דתנן, האשה שנדרה בנזיר. ושמעה חבריתה ואמרה ואני. ושמע בעל הראשונה והיפר לה. הראשונה מותרת והשנייה אסורה. רבי שמעון אומר, אם אמרה לא נתכוונתי אלא להיות כמותה וכיוצא בה. אף השנייה מותרת. מפני שאמרה להיות כמותה וכיוצא בה. הא אם לא אמרה להיות כמותה וכיוצא בה, הראשונה מותרת והשנייה אסורה. מה אם תמן שאין שם עיקר נזירות שכבר הפר הבעל לראשונה לפי הירושלמי הבעל עוקר למפרע, את אומר חלה על השנייה שהתפיסה בה. כאן שנשבע שאין לו חטים ושעורים וכוסמין שיש כאן עיקר שבועה, לא כל שכן? אם כן מהו דא"ר יוחנן לדברי ר' שמעון אם נמצא שבאמת אין בידו חטין, פטור על השאר? במתפיס. שאומר שעורין יהו כחטין כוסמין יהו כחטין. פשיטא דא מילתא לא היפר לה בעלה של ראשונה ועברה על נדרה לוקה. שנייה מהו שתלקה אם עברה על נדרה? אמר רבי יוסה, מאחר שזו לוקה, אף זו לוקה שהרי קבלה על עצמה להיות כמותה. רבי יהודן אמר כנודרת בתנאי הוא, ותיעשה שנייה כאומרת הריני נזירה לאחר שלשים יום היינו אם הראשונה תקיים את הנזירות, וכיוון שהראשונה לא קיימה את נזירותה, השנייה אינה נזירה. תנן במשנה הבאה, אנסתה ופיתית את בתי. והוא אומר, לא אנסתי ולא פיתיתי. משביעך אני. ואמר אמן, חייב. ור' שמעון פטור, שאינו משלם קנס על פי עצמו. ולמה לא חילק בן קדם שעמד בדין דמודה בקנס פטור לבין אחר שעמד בדין והפך לממון? אמר רבי אילא, דרבי שמעון היא. דר' שמעון אמר במגבה הדבר תלוי, וכל עוד לא גבו את הכסף יש להם דין של קנס. תנן, תן לי חטים ושעורין וכוסמין שיש לי בידך. שבועה שאין לך בידי. אינו חייב אלא אחת. שבועה שאין לך בידי חטין, ושעורין, וכוסמין, חייב על כל אחת ואחת. ר"מ אומר. אפילו אמר חיטה ושעורה וכוסמת, חייב על כל אחת ואחת. [דף כו עמוד א] א"ר יוחנן דברי רבי יודן נכללין בקרבן אחד ונפרטין בשלשה קרבנות. היך עבידא פרט? פרוטה חטין פרוטה שעורין ופרוטה כוסמין נכללין אם אמר חטין שעורין וכוסמין בקרבן אחד. נפרטין פרוטה חטין פרוטה שעורין ופרוטה כוסמין לשלשה קרבנות. אם בפרוט כל אחד אין פרוטה כגון פרוטה שליש חטין פרוטה שליש שעורין פרוטה שליש כוסמין מהו שיצטרפו כולן? איתא חמי אילו היו בידו כמה מינין בפרוטה ונשבע סתם ואמר אין לך בידי אפילו כן מצטרפין. ליי דא מילה לחייבו בקרבן אף כאן מצטרפים. היו בידו ארבע מינין. שני מינין בפרוטה. ושני מינין בשני פרוטות. אפילו כן נכללין ונפרטין ויהיה חייב שלושה קרבנות. קרבן אחד על כל אחד מאלו שיש בהם פרוטה, ועוד קרבן אחד על כל אלו שאין בהם פרוטה? אמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי. אם בסוף הגט קודם החתימה הוסיף את המשפט, ושואל אני בשלום פלוני. חזקה על הכל חתם והגט כשר. אבל אם כתב, שואל אני בשלום פלוני בלא וו החיבור, לא חתם אלא על שאילת שלום בלבד והגט פסול. ריש לקיש אמר. אפילו אמר ושואל אני בשלום פלוני, חזקה על האחרון חתם על שאילת שלום. תנן, חמשה שכתבו כלל בתוך הגט. אי זהו כלל לרבי יוחנן? איש פלוני מגרש את פלנית ופלוני לפלנית. שאף שכל שם מופיע בניפרד כיוון שהוסיף וו, חיברם להיות אחד כמו שאמר בשאילת שלום. אי זהו כלל לריש לקיש הרי לשיטתו אפילו עם וו החיבור החתימה הולכת רק על האחרון? אנו פלוני ופלוני מגרשין את נשותינו פלונית ופלונית ממקום פלוני. אמר ר' זעירא. מודה רבי יוחנן שאם הזכיר גרושין לכל אחת ואחת כגון שכתב, איש פלוני מגרש פלונית. ופלוני מגרש את פלונית, שהוא כמו גט לכל אחת ואחת וצריך טופס ועדים לכל אחת ואחת. [דף כו עמוד ב] חייליה דרבי יוחנן מן הדא דתנן, שאיני נהנה לזה קרבן, ולזה קרבן. צריכין פתח לכל אחת ואחת. שכיוון שהזכיר שם נדר על כל אחד, כאילו נדר נדר לכל אחד בניפרד. ואם אמר לזה ולזה ולזה קרבן, הכל נדר אחד ואם הותר מקצתו הותר כולו, אף בגיטין כן. אמר רבי יוסי. מתניתא מסייעא לרבי יוחנן דתנן, היה כותב טופס לכל אחת ואחת, והעדים מלמטן. את שהעדים נקריין עמו, כשר. משמע שאם לא היה כותב טופס לכל אחת ואחת, אלא שהשלים את הטופס אחר שכלל את כל השמות, אף על פי שהזכיר שם של כל אישה ואישה ביחד, הרי זה כלל. תנן התם. אמר לחבירו תן לי חטים ושעורין וכוסמין שיש לי בידך. והוא אומר לו, שבועה שאין לך בידי חטין ושעורין וכוסמין. אם הודה חייב קרבן על כל אחד ואחד.

ר"מ אומר, אפילו אמר חיטה ושעורה וכוסמת חייב על כל אחת ואחת וכו'. ותני, כלל אינו חייב אלא אחת, פרט חייב על כל אחת ואחת דברי רבי מאיר. ר' יהודה אומר שבועה לא לך לא לך לא לך חייב על כל אחת ואחת. לא לך ולא לך ולא לך חייב אחת על כולם. שמואל אמר. פרטו של רבי מאיר, כללו של רבי יהודה. ופרטו של רבי יהודה, כללו של רבי מאיר. היינו מה שהיה ר"י עושה אותו כלל והיינו ולא לך ולא לך בוי"ו, וס"ל דאינו חייב אלא אחת. בזה פליג רבי מאיר ועושה אותו פרט וחייב על כל אחת ואחת. וממילא שמעינן דפרטו של ר"י והיינו לא לך לא לך בלא וו, זהו כללו של ר' מאיר. אמר רבי שמואל בשם רבי זעירא. מיליהון דרבנין אמרין, שאין פרטו של רבי מאיר, כללו של רבי יהודה. ולא פרטו של רבי יהודה, כללו של רבי מאיר. דאמר ר' יוחנן בשם רבי ינאי. ושואל אני בשלום פלוני, חזקה על הכל חתם. שואל אני בשלום פלוני, לא חתם אלא על שאילת שלום בלבד. אם אומר את פרטו של רבי מאיר כללו של רבי יהודה. משמע ששניהם מסכימים שהשבועה הולכת על הכל רק השאלה האם חייב על כל אחת ואחת או על הכל רק אחת. א"כ אפילו אמר שואל אני בשלום פלוני, נמצא שבן לר"מ בן לרבי יהודה צריך להיות חזקה על הכל חתם, אם כך רבי יוחנן שאמר שאם כתבו שאלו בשלום חזקה רק על זה חתמו כמאן? אמר ר' יוסי. מתניתא אמרה שאין פרטו של רבי יהודה, כללו של רבי מאיר. דתנינן תמן. תן לי חיטים ושעורים וכוסמין. ועונה לו, שבועה שאין לך בידי חיטין ושעורין וכוסמין, חייב על כל אחד ואחד. רבי מאיר אומר, אפילו אמר חיטה ושעורה וכוסמת, חייב על כל אחת. ולית בר נש אמר אפילו, אלא דהו מודה על קדמייתא. מאי כדון במה הם חולקים? א"ר חנינה. על דעתיה דר' מאיר, בין שאמר חיטין ושעורין וכוסמין. בין שאמר חיטים ושעורים כוסמין, כלל ופרט הוא. וחייב על כל אחת כיון שפרטן ולא אמר סתם שבועה שאין לך בידי. על דעתיה דרבי יהודה. אם אמר חיטין ושעורין כוסמין כלל ופרט הוא וחייב על כל אחת ואחת. אם אמר חיטין ושעורין וכוסמין כלל שאין עמו פרט הוא וחייב אחת על הכל. דדוקא אם אמר בלא וי"ו הוא דהוי כלל ופרט אבל אם אמר בוי"ו אינו אלא כלל ואינו חייב אלא אחת והיינו דר' יוחנן.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ה הלכה ה

מתני': אנסתה ופיתית את בתי. והוא אומר, לא אנסתי ולא פיתיתי. משביעך אני. ואמר אמן, חייב. ור' שמעון פוטר, שאינו משלם קנס על פי עצמו. אמרו לו. אף על פי שאינו משלם קנס על פי עצמו [דף כז עמוד א] משלם בושת ופגם על פי עצמו:

גמ': רבי זירא ורבי יסא אמרו בשם רבי יוחנן. לדברי ר"ש. עיקר תביעה קנס דלא שביק איניש מידי דקיץ, ותבע מידי דלא קיץ. וחכמים סברי, לא דלא שביק מידי דכי מודה ביה לא מיפטר, ותבע מידי דכי מודה ביה מיפטר. א"ר אילא דברי ר"ש כתובעו תחילה קנס ואח"כ בושת ופגם דגלי דעתי שעיקר התביעה היא על קנס. דברי חכמים, כתובעו בושת ופגם ואח"כ קנס. רבנין אמרין. דברי ר"ש, בתבעו רק קנס. ודברי חכמים, בתבעו שלשה דברים. רבי זירא בעא קומי רבי יסא. בפירוש שמעת מרבי יוחנן או ממילתיה? מהא דתנן, תן לי חטים ושעורין וכוסמין שיש לי בידך. שבועה שאין לך בידי. אינו חייב אלא אחת. ואמר רבי יוחנן. לדברי רבי שמעון שסובר שהשבועה הולכת בעיקר על הראשון נמצא שאין בידו חטים פטור בשאר. משמע שלרבי שמעון כוונתו רק למה שאמר ראשון ולכן הסקתה שלפי רבי יוחנן לדעת רבי שמעון אף כן כשתבע קנס בושת ופגם כוונתו רק לקנס שאותו אמר ראשון. א"ר יוסי מדבעי ר' זירא הכי, ש"מ כרבנן דבי מדרשא דסברי דר"ש ורבנן פלגי. שלדברי ר"ש, בתבעו רק קנס. ודברי חכמים, בתבעו שלשה דברים. אבל אם היה סובר כרבי אילא לא היה מקום להסתפק שהרי מה שאמר רבי יוחנן זהה לחלוטין למקרה הזה, שהרי לפי רבי אילא מדובר שהזכיר את כל השלושה ולרבי שמעון כוונתו רק לראשון. א"ר מנא. אפילו דהו סבר כרבי אילא, היה מקום לשאלה, כיון שיש הבדל בן המקרים. מה שאמר רבי יוחנן על דברי ר"ש בתבעו דבר אחד שאמר שבועה שאין לך בידי חיטין ושעורין וכוסמין דאף שהזכיר את שלושתם אמר שבועה רק על הראשון. והכא בתבעו שלשה דברים קנס אף שהזכיר את שלושתם ויש מקום להסתפק האם הדין דומה. תני, אין לי אלא דברים שמשלם עליהן את הקרן, מניין בתבע תשלומי כפל, ותשלומי ארבעה וחמשה, האונס והמפתה, והמוציא שם רע?, ת"ל [ויקרא ה כד] מכל אשר ישבע עליו לשקר. מוציא שם רע לאו קנס הוא? א"ר ירמיה. דלא כר"ש דאמר במגבה הדבר תלוי. דתנן, עמדה בדין עד שלא בגרה, הרי הן של אב, מת האב, הרי הן של אחין. לא הספיקה לעמוד בדין עד שבגרה, הרי הן של עצמה; רבי שמעון אומר, אם לא הספיקה לגבות עד שמת האב, הרי הן של עצמה. חכמים סוברים פסק בי"ד קובע, ואם הפסק היה בשעה שהאב חי, התשלום נעשה כהלואה, לכן אם האב מת התשלום עובר לבניו

כשאר ירושות. ור"ש סובר במגבה הדבר תלוי, אם האב מת לפני שגבו את הכסף, התשלום לבת. אף הכא במוציא שם רע, שעמד בדיון. לר"ש זה קנס ולכן פטור, ולרבנן לאחר העמידה בדיון נעשה הדבר כחוב של ממון

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ה הלכה ו

מתני': גנבת את שורי. והוא אומר, לא גנבתי. משביעך אני. ואמר אמן, חייב. גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי. משביעך אני. ואמר אמן, פטור. המית שורך את שורי. והוא אומר לא המית. משביעך אני, ואמר אמן. חייב [דף כז עמוד ב] המית שורך את עבדי. והוא אומר לא המית. משביעך אני. ואמר אמן, פטור. אמר לו חבירו, חבלתה בי ועשית בי חבורה. והוא אומר, לא חבלתי ולא עשיתי. משביעך אני. ואמר אמן, חייב. אמר לו עבדו, היפלתה את שני וסימיתה את עיני. והוא אומר, לא היפלתי לא סימיתי. משביעך אני. ואמר אמן, פטור. זה הכלל. כל המשלם על פי עצמו, חייב. ושאינו משלם על פי עצמו, פטור:

גמ': **תנן, המית שורי עבדו של פלוני, אינו משלם שלושים של עבד על פי עצמו.** רבי יצחק שאל, מהו שישלם דמי העבד מפי עצמו? מה צריכה ליה? האם כל שלשים קנס, או רק מה שיותר מדמיו עד שלושים קנס. אין תימר כל שלשים קנס, אינו משלם. אין תימר, יותר מדמיו קנס, משלם דמיו. תמן תנינן, המית שורך את עבדי. והוא אומר, לא המית. משביעך אני שבועת הפיקדון, ואמר אמן ואחר כך הודה, פטור. שאין נשבעים על כפירת קנס, אלא על כפירת ממון. אין תימר, שרק יותר מדמיו קנס, אבל כדי דמיו ממון, נמצא שכפר ממון, ולמה אינו נשבע? אמר רבי חגי' קומי רבי יוסי, תיפתר שהמית עבד מוכה שחין שאינו שוה כלום, וכל השלושים קנס. אמר לו, אמור דבתרה, המית שורך את בני, והוא אומר לא המית, משביעך אני, ואמר אמן, חייב כופר. ופתרה תעמיד גם את הסיפא במוכה שחין ויהא פטור, שהרי אינו שוה ממון? אמר רבי חגי' קומי ר' יוסי, תיפתר כמאן דאמר, ונתן פדיון נפשו של מזיק. אמר ליה, ואין כמאן דאמר ונתן פדיון נפשו של מזיק, הרי כולו קנס שאינו לפי הנזק, ויפטר משבועה. אלא ודאי בבריא. ובעבד פטור, לפי שכל שלושים של עבד משום קנס. תנן, זה הכלל, כל המשלם יותר על מה שהזיק, אינו משלם על פי עצמו דמודה בקנס פטור: מהו שיאמרו לו, צא ידי שמים? נישמענה מן הדא, מעשה ברבן גמליאל שהפיל שן טבי עבדו. אתא גבי דרבי יהושע אמר ליה, טבי עבדי מצאתי עילה לשחררו. אמר ליה ומה בידך? ואין קנסות אלא בבית דין ובעדים. ויאמרו לו צא ידי שמים? הדא אמרה, שאין אומרים לו צא ידי שמים. רבי גמליאל בי רבי אבינה בעא קומי ר' מנא, רבן גמליאל כמאן דאמר מותר לשחרר עבד? אמר ליה, כל גרמה אמרה שאסור לשחררו. דאי לא כן, היו לו לשחרר משעה ראשונה, ולא היה צריך לחפש עילה

הדרן עלך פרק שבועת הפקדון

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ו הלכה א

מתני': שבועת הדיינין. הטענה שתי כסף, וההודייה בשוה פרוטה. ואם אין ההודייה מן הטענה, פטור. כיצד? שתי כסף לי בידך. אין לך בידי אלא פרוטה, פטור. שתי כסף ופרוטה יש לי בידך. אין לך בידי אלא פרוטה, חייב. מנה לי בידך. אין לך בידי, פטור. מנה לי בידך. אין לך בידי אלא חמשים דינר, חייב. מנה לאבא בידך. אין לך בידי אלא חמשים. פטור, מפני שהוא כמשיב אבידה:

גמ': תנן התם האשה נקנת בשלושה דרכים וכ"ו בכסף. בית שמאי אומרים בדינר ובשוה דינר. ובית הלל אומרים בפרוטה ובשוה פרוטה. תני, הטענה. בית שמאי אומרים מעה שלושים ושתיים פרוטות. ובית הלל אומרים שתי מעין [דף כח עמוד א] מחלפה שיטתהון דב"ש? תמן אינון אמרין דכסף שנאמר גבי קידושין, דינר. והכא בשבועת הדיינים שנאמר בה כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים. אינון

אמרין כסף, מעה? מחלפה שיטתהון דבית הלל? תמן גבי קידושין אינון אמרין כסף פרוטה. והכא אינון אמרין כסף, שתי מעין? אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי חנינה. בית שמאי למידין מתחילת מכירתה של אמה עבריה. מה תחילת מכירתה בדינר שישה מעין. אף קידושיה בדינר. בית הלל למידין מסוף גירועיה. מה סוף גירועיה בפרוטה. אף קידושיה בפרוטה. מנין לבית שמאי שתחילת מכירתה של אמה עבריה בדינר? שנאמר [שמות כא יא] ויצאה חנם אין כסף. ממה שנאמר ויצאה חנם וכי אין אנו יודעים שאין כסף? מה תלמוד לומר אין כסף? מיכן שנמכרה בכסף יותר מכסף קס"ד שכסף זה פרוטה. וכמה יותר מכסף? דינר. אולי כסף פרוטה, יותר מכסף שתי פרוטות? סוף מטבע כסף מטבע כסף הכי קטן זה שבתורה, מעה. ותהא קנינה מעה? ולמה אמרנו דינר שש מעין? אמר ר' בון בשם ר' יודה בר פזי. שאם ביקשה ליגרע, מגרעת במעה בכל שנה ויוצאת. ותהא קנינה שש פרוטות ותגרע בפרוטה? אמר רבי בון הגע עצמך שאם בקשה ליגרע מתחילת השנה הששית. תחילת גירועיה בפרוטה וסוף גירועיה בפרוטה? אלא תחילת השנה גירועיה במעה וסוף השנה גירועיה בפרוטה. מה טעמא דבית הלל? ממה שסוף גירועיה בפרוטה, את יודע שקידושיה בפרוטה. אילו לא נשתייר שם אלא שוה פרוטה שמא אינה מגרעתה ויוצאה? כשם שסוף גירועיה בפרוטה, אף קידושיה בפרוטה. שהרי גם בסוף כשלא נשתייר שם אלא שוה פרוטה יכול האדון ליעד אותה לאשה. מחלפה שיטתהון דבית הלל? גבי קידושין אינון אמרין כסף פרוטה. והכא בשבועת הדיינים אינון אמרין כסף, שתי מעין? התם כתיב [שם כב ו] כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור. אם ללמד שאין בית דין נזקקין לפחות משהו פרוטה, כבר כתיב [ויקרא ה כו] לאשמה בה. ודרשינן פרט לפחות משהו פרוטה. מה תלמוד לומר כסף? מיכן שיש כאן יותר מכסף. וכמה היא יותר מכסף? שתי מעין. אולי כסף פרוטה, יותר מכסף שתי פרוטות? סוף מטבע כסף מטבע הכי קטן של כסף שבתורה, מעה. שהוא גירא האמור בתורה. ותהא מעה ולמה אמרתה הטענה שתי מעות? נאמר כסף או כלים. מה כלים שנים. אף כסף שנים. מה מקיימין בית שמאי כסף או כלים? שהרי לשיטתם הטענה מעה אחת. כהדא דתני, רבי נתן אומר. או כלים, לרבות כלי חרס. מלמד שבכלים חייב אפילו אינם שוים מעה. אמר שמואל, טענו שני מחטים והודה לו על אחת מהן, חייב. אמר רבי חנינא. והוא שיהו יפות כשתי פרוטות. כדי שתהא הטענה שתי פרוטות, וההודיה שוה פרוטה. ואתייהא כבית שמאי דלא ילפי כסף מכלים. ולא אומרים מה מטבע חשוב דינר אף כלים חשובים ששוים דינר. ברם כבית הלל דאינון ילפיין כסף מכלים. מה כלים שנים, אף כסף שנים. ודכוותה מה כסף שתי מעים. אף כלים חשובים ששוים שתי מעים. רבי אבא ורב יהודה אמרו בשם שמואל. כל ששנים מחייבין אותו ממון, עד אחד זוקקו לשבועה. והרי שנים [דף כח עמוד ב] מחייבין אותו קרקע, ואן עד אחד מחיבו שבועה? שנייה היא, שאין נשבעין על כפירת קרקעות. והרי שנים מחייבין אותו קנס ואן עד אחד מחיבו שבועה? שנייה היא, שאין נשבעין בקנס. והרי שנים מחייבין אותו פרוטה ואן עד אחד מחיבו שבועה? שהרי אין שבועת מודה במקצת אלא כשהטענה הייתה שתי פרוטות, וכן היא דתנינן. שבועת הדיינין. הטענה שתי כסף, וההודיה שוה פרוטה. מתניתין בשנשבע מפיו, מה דאמר רבי שמואל, בנשבע מפיו אחרים על ידי עד אחד, במקרה כזה נשבע אף על תביעת פרוטה. רב חסדא וחבורתיה פליגי. שבועת הדיינין נאמר. כל שבועת הדיינין. לא שנייה בין מפיו בין מפיו אחרים, לעולם אינו חייב, עד שתהא הטענה שתי כסף וההודיה שוה פרוטה. רבי יוחנן אמר. הטוען לחבירו טענת גנב בפיקדון, אינו חייב עד שיוודה מקצת. וכל חברוי פליגיין עליו. מה מקיימין כל חברוי את הפסוק [שמות כב ח] אשר יאמר כי הוא זה? בטוענו ממון שהלווהו. אם טוענו ממון, בדא כתיב [שמות כב ח] ישלם שנים לרעהו? עירוב פרשיות יש כאן. שהפסוק אשר יאמר כי הוא זה, ששיך להלוואה, ונכתב בתוך פרשת שומרים, שבא נאמר ישלם שנים לרעהו. א"ר זירא. אינו חייב, עד שיהא בכפירה שתי כסף חוץ מההודיה. אתיא כחברוי דרבי יוחנן. תנן, מנה לי בידך. אין לך בידי פטור. פשיטא שהרי אפילו כמה לי בידך, אין לך בידי פטור. שהרי למדנו שאינו חייב עד שיוודה במקצת. ומה בא זה ללמד? אלא כיני. מנה לי בידך. אין לך בידי פטור. אן לך בידי אלא פרוטה, חייב, וקמ"ל שמודה בפרוטה אף אם התביעה מנה, נחשב מודה במקצת. תנן, מנה לי בידך, אין לך בידי אלא חמשים חייב רב ורבי יוחנן תרויהון אמרין. והוא שהלווהו בעדים. אבל אם הלווהו שלא בעדים, יכיל מימר ליה הלוייתי ונתתי לך מחצה. אמר רבי יודן [דף כט עמוד א] אין אומרים בממון מאחר דיכיל למימר ליה לא הלוייתי, יכיל מימר ליה הלוייתי ונתתי לך חציים. שאן אדם מעיז פניו בפני בעל חובו. תני. מנה לי בידך, אמר לו בפני עדים הין. למחר אמר לו תניהו לי. נתתיו לך, פטור. אין לך בידי, חייב. ולא אומרים שנאמן מיגו שיקל לאמר נתתיו לך דאין אדם מעז פניו בפני בעל חובו. רבי אסי אמר לעולם אומרים מיגו אלא שכאן אינו נאמן, דהמלוה לחבירו לא יפרענו אלא בעדים. א"ר אבין מילתיה דאסי דווקא אם הלוח לחבירו

בעדים לא יחזיר לו אלא בעדים. מתניתא פליגא עליו דתנן, מנה לי בידך אמר לו בפני עדים הין. קס"ד
 שהוא הדין אם ההלואה היתה בעדים למחר אמר לו תניהו לי. נתתיו לך, פטור. אין לך בידי, חייב. **קתני מיהת
 נתתיו לך, פטור. משמע שפרע בלא עדים, דאם פרעו בעדים, פשיטא שפטור.**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ו הלכה ב

מתני': מנה לי בידך. אמר לו בפני עדים הן. ולמחר אמר תניהו לי. נתתיו לך, פטור. אין
 לך בידי, חייב. מנה לי בידך. אמר לו הין. אל תתניהו אלא בפני עדים. למחר אמר לו
 תניהו לי. אמר לו נתתיו לך, חייב מפני שהוא צריך ליתנם לו בפני עדים:

גמ': **תני. מנה לי בידך, אמר לו בפני עדים הין. למחר אמר לו תניהו לי. נתתיו לך, פטור. אין לך
 בידי, חייב.** ולא אומרים שנאמן מיגו שיכל לאמר נתתיו לך דאין אדם מעז פניו בפני בעל חובו. **רבי אסי אמר לעולם אומרים מיגו
 אלא שכאן אינו נאמן, דהמלוה לחבירו לא יפרענו אלא בעדים. א"ר אבין מילתיה דאסי דווקא אם
 הלוח לחבירו בעדים לא יחזיר לו אלא בעדים. מתניתא פליגא עליו דתנן, מנה לי בידך אמר לו
 בפני עדים הין. קס"ד שהוא הדין אם ההלואה היתה בעדים למחר אמר לו תניהו לי. נתתיו לך, פטור. אין לך בידי,
 חייב. קתני מיהת נתתיו לך, פטור. משמע שפרע בלא עדים, דאם פרעו בעדים, פשיטא שפטור.
 א"ר בון דרך בני אדם להלוות לחביריהן שלא בעדים, ולתובען בעדים. ואין זה נקרא הלואה בעדים
 ולא על זה אמר רבי אסי שאינו יכול להחזיר אלא בעדים. מנה לי בידך, אמר לו בפני עדים הין. אל
 תתניהו לי אלא בפני פלוני ופלוני. למחר אמר לו תניהו לי. נתתיו לך. חייב, שצריך להחזיר לו בעדים.
 הגע עצמך דא"ל נתתיו לך בעדים אחרים? תני בר קפרא דאמר ליה אל תתנם לי אלא במעמד פלוני
 ופלוני. הגע עצמך דא"ל החזרתים במעמד פלוני ופלוני? רבי אבא, רב המנונא, ורב אדא בר אהבה
 אמרו בשם רב. מעשה בא לפני רבי ואמר, 'יבואו פלוני ופלוני ויעידו שנתן בפניהם. הרי שבא בשטר
 ובחזקה. כגון המחזיק בקרקע ואמר לו חבירו מה אתה עושה בקרקע שלי? ואמר לו, אתה מכרת לי ואכלתי שני חזקה, וגם השטר בידי. רבי
 אומר, 'ידון בשטר ולא מועיל החזקה. רשב"ג אומר, 'ידון אף בחזקה. אמר רבי זעירא בשם רב ירמיה. מעשה
 בא לפני ר' יהודה, ופסק כרבן שמעון בן גמליאל. ר' ירמיה בעי. מה מחלפה שיטתיה דרבי? הכא הוא
 אמר יבואו פלוני ופלוני ויעידו שנתן בפניהם. משמע שצריך לברר את כל טענותיו. תמן אמר ידון בחזקה ולא צריך
 לברר. נימר שהמעשה היה עד דלא יחזור ביה קדם שפסק להקל כרשב"ג? ואפילו תימר [דף כט עמוד ב] שלא
 חזר ביה. לא ביקש רבי אלא לעמוד על אמיתן של דברים. כיון שאמר יש לי שטר, צריך להביאו כי מתוך כך נוכל לעמוד על
 אמיתות דבריו. שמא ימצא מזויף או פסול, ואז ודאי לא תועיל לו חזקתו. ואכן, אם לא מצא את השטר או שלא מצא עדים לקיימו, בזה מודה רבי שידון
 בעדי חזקה. המחזיק מחמת אוננו שטר ונמצאת פסולה, אינה חזקה. רבי ירמיה אמר במחלוקת רבי ורשב"ג.
**אמר רבי שמואל, זירא בר יעקב בר אחא אמרו בשם ר' אבינא, דברי הכל היא. א"ר יוסי. תמן במחלוקת
 רשב"ג ורבי מדובר, בבא בשטר ובחזקה. הכא, בבא בשטר, ומכח השטר החזיק בקרקע ואחר שנמצא
 השטר פסול, גם החזקה שבאה מכחה בטלה. ובזה גם רשב"ג יודה. א"ר יודן. תמן, כבא בשתי
 כיתי עדים השטר וכת שניה על שני חזקה שדי לקיים אחת מהן. הכא, בכופר בראיותיו, דכיוון שנמצא השטר פסול אף
 החזקה שבאה מחמת השטר אינה כלום. ר' מרינוס הוה ערב לכלתיה. והוו דיינין קמי רבי חמא אבי בר קפרא ור'
 הושעיה. לאחר שהודה, אמר יהבית מתחילה. שאלון לרבי חיה רובה. שאל ר' חיה לרבי ואמר. המתחייב
 בב"ד, לא כל הימינו. מאי לא כל הימינו? אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. אם מעצמו משלם קדם
 שתבעוהו בבי"ד, נאמן לומר נתתי. ואם מפי אחרים, היינו שחיבוהו בי"ד לשלם, לא כל הימינו.
 רבי בון בר כהנא אמר, אף בשבועות כן. מהו אף בשבועות כן? אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. אם
 מעצמו נשבע, נאמן לומר נשבעתי. אם מפי אחרים היינו שלא רצה להישבע ובי"ד חייבוהו להישבע,
 לא כל הימינו.****

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ו הלכה ג

מתני': ליטרא בערך 200 גרם זהב לי בידך. אין לך בידי אלא ליטרא כסף, פטור. דינר זהב לי בידך. אין לך בידי אלא דינר כסף וטריסין ופונדיון ופרוטה. חייב, שהכל מין מטבע אחד:

גמ': **תנן התם**, שמונה של זהב יש לי בכיס ונמצאו שמונה דינרי זהב או חמשים סלע או מאתים דינר הרי אילו **מעשר שני** שכך עולה שוים. שמונה דינרי זהב יש לי בכיס ונמצאו חמשים סלע או מאתים דינר הרי אילו **חולין**. [דף ל עמוד א] ליטרא זהב לי בידך אין לך בידי אלא ליטרא כסף פטור דינר זהב יש לי בידך אין לך בידי אלא דינר כסף א"ר יעקב בר אבינא בקדמיתא הוין אמרין דינר זהב פרוטרוט הכוונה לשווי הכספי דינרי זהב אינן פרוטרוט שכונתו דווקא למטבע דינרי זהב. ולא היא אלא אפילו דינרי זהב פרוטרוט וכוונתו לערך הכספי. אילו **אמר** דינרי זהב זהוב יאות שכונתו רק למטבע דינר זהב ולא לשווי. **אשכח תני** דינר זהב פטור אם הודה במטבע אחר דלא הוי ממין הטענה:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ו הלכה ד

מתני': כור תבואה לי בידך. אין לך בידי אלא לתך קטנית, פטור. כור פירות לי בידך. אין לך בידי אלא קטנית, חייב. שהקטנית בכלל הפירות. טענו חטים והודה לו בשעורים, פטור. ור"ג מחייב. הטוען לחבירו בכדי שמן, והודה לו בקנקנים. אדמון אומר. הואיל והודה מן הטענה, ישבע. וחכמים אומרים. אין הודייה מן הטענה. אמר רבן גמליאל. רואה אני את דברי אדמון. טענו כלים וקרקעות. הודה בכלים וכפר בקרקעות. בקרקעות וכפר בכלים, פטור. הודה במקצת הקרקעות, פטור. במקצת הכלים, חייב. שהנכסים שאין להן אחריות, זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות, לישבע עליהן:

גמ': תנן, טענו חטין והודה לו בשעורים פטור ורבן גמליאל מחייב. **מתניתין בשטענו חטים והודה לו בשעורים**. אבל אם טענו שני מינין והודה לו באחד מהן, דברי הכל חייב. רבי אימי אמר **בשם ר' יוחנן**, לא סוף דבר מתניתא בשטענו חטים והודה לו בשעורים. אלא אפילו אם טענו שני מינין והודה לו באחד מהן, לדברי חכמים פטור. אם אפילו בטענו שני מינים והודה לו באחד מהם פוטרים חכמים, ולמה תנינן טענו בחטים והודה לו בשעורים פטור ור"ג מחייב, שאפשר להבין מכאן שבטענו שני מינים והודה באחד מהם גם חכמים מודים שחייב? אם כדברך היה צריך לומר חידוש גדול יותר, שאפילו בטענו חטים ושעורים והודה לו באחד מהם חכמים פוטרים? בא להודיעך כח רבן גמליאל עד היכן הוא מחייב. ר' אבהו כהדא דר' אימי אפילו אם טענו שני מינין והודה לו באחד מהן, פטור. ר' שמעון בן לקיש אמר, מתניתא בשטענו חטים והודה לו בשעורים. אבל טענו שני מינין והודה לו באחד מהן, דברי הכל חייב. רב כר' שמעון בן לקיש. דחד בר נש אזיל בעי מידון עם חבריה קומי רב. שרי מיטען עימיה שחייב לו שערין חטין וכוסמין והנתבע הודה באחד מהם. אמר ליה רב, כל מה דאת יכיל מגלגלה עלוי גלגל, ובסופא הוא מישתבע לך חדא על כולה. אמר ר' אבהו. כך משיב ר' שמעון בן לקיש את ר' יוחנן. על דעתך דאת אמר טענו שני מינין והודה לו באחד מהן, דברי חכמים פטור. והא תנינן, טענו כלים וקרקעות. הודה בכלים וכפר בקרקעות. בקרקעות וכפר בכלים פטור שאין כפירה או הודעה בקרקעות מביאה לידי שבעה. **אם כלים בכלים הוא פטור, כלים בקרקעות לא כל שכן, אז מה חידשה המשנה? מה עבד לה** [דף ל עמוד ב] פתר ליה, סיפא איצטריכה ליה שזוקקו שבועה על הקרקע אם הודה במקצת כלים. והתנינן, הטוען את חבירו כדי שמן והודה לו בקנקנים. מה אנן קיימין? אם בשטענו קנקנים ושמן והודה לו באחת מהן. כל עמא מודיי שהוא מין הטענה. ואם בשטענו שמן והודה לו בקנקנים. כל עמא מודיי שאין הודייה מין הטענה. אמר ר' זעירא אמר ר' אבונה בשם רב. **בשטענו קנקני שמן היא מתניתה**. ההין אמר מלאין, וההן אמר ריקנין. ניחא שאפשר לטעון שהתכוון לקנקנים ללא שמן. אבל אך אפשר לטעון שהתכוון לשמן בלא קנקנים? אמר ר' אלעזר בשם ר' אבון, במפיק לישנה דמחצין דמשח מידה של קנקני שמן שימלא בכליו מתוך החבית. ולית סופיה משאלה למה לא נשאל למה התכוון? בההוא דנשתתק. תנן, טענו כלים וקרקעות. הודה בכלים וכפר בקרקעות. בקרקעות וכפר בכלים, פטור. הודה במקצת הקרקעות, פטור. במקצת הכלים, חייב. שהנכסים שאין להן אחריות, זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות,

לישבע עליהן: כיני מתניתא כפר במקצת קרקעות פטור במקצת כלים חייב. והחידוש שנכסים שאן להם אחריות זוקקין את הנכסים שיש להם אחריות לישבע עליהן.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ו הלכה ה

[דף לא עמוד א] מתני': אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן. ואין משביעין את הקטן. אבל נשבעין לקטן ולהקדש:

גמ': כתיב [שמות כב ו] כי יתן איש אל רעהו. פרט לקטן. עד כדון כשנתן לו קטן ותבעו כשהוא קטן. נתן לו קטן ותבעו גדול מנין? תלמוד לומר רעהו. עד שיהא נתינתו ותביעתו שוין. א"ר אבא בר ממל. לית הדא פשיטא דרבי יוחנן דאמר. הטוען לחבירו טענת גנב באבידה, חייב. דאם אמר לו איכן אבידתי שמצאת? אמר לו נגנבה, חייב בכפל. והרי קטן שנתן לגדול לשמור חפץ, אין זה גרוע מאבדה שמצא מעצמו, ולמה אן כאן דין טענת גנב? א"ר אבא תיפטר שאמר לו, עד שאת קטן תבעתני, ונפטרתי משבועתך. כתיב[שם י] שבועת ה' תהיה בין שניהם. משמע ששניהם קיימים, להוציא היורש שאינו נשבע. והא תנן, וכן היתומין, לא יפרעו אלא בשבועה? אמר רבי אילא בשם רבי יסא, ביורשיו היא מתניתין שירשים תובעים יורשים אחרים. כתיב, שבועת ה' תהיה בין שניהם. שאינה זזה מבין שניהם לעולם. שאם המשביע משביע לשקר, סוף לצאת עליו שיענש. ואם הנשבע נשבע לשקר, סוף לצאת עליו. מאי טעמא? דכתיב[זכריה ה ד] הוצאתיה נאם ה' צבאות ובאה אל בית הגנב, ואל בית הנשבע בשמי לשקר וגו'. א"ר שמואל בר נחמן. מלאכי חבלה אין להן קפיצין ואינם יכולים לשבת. ומה טעמא? דכתיב [איוב א ז] משוט בארץ ומתהלך בה. ברם הכא, ובאה אל בית הגנב ולנה בתוך ביתו וכלתו את עציו ואת אבניו. בא וראה דברים שאין האש שורפן, שבועת שוא מכלתן. ר' יונה אמר. דווקא אם נשבע על שקר. ר' יוסי אומר, אף אם חשב שנשבע על האמת. חגי דריש כהדא דר' יוסי. מעובדא דהוה בחדא איתא דאזלת מיערוך גב חבירתה. והוה קטיר בשיטיה דקולסיתה שולי המטפחת תרין דינרין. נפלו לה ואיערכו גו עיגולא [דף לא עמוד ב] הפכת בעיית להו גו ביתא ולא אשכחון. חזרת לגבה אמרה לה הבי לי ב' דינרין דנפיל לי גו ביתך. אמרה לה לא ידענא. אי ידעה בהו, תיקבור ברה. קברתיה. מי עלון מיקבריא. שמעת קלא אמרה, אילולא דהות ידעה בהון, לא קברתיה. אמרה. אין ידעה בהון היא איתא, תקבור ברא חורנה. קברתיה. עלין מנחמתא, וקצון חד עיגול ואשכחון תרין דינרייא עריכין גו עיגולא. הדא מילתא אמרה. בין זכיי בין חייב, לשבועה לא תיעול

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ו הלכה ו

מתני': אילו דברים שאין נשבעין עליהן. העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות. אין בהן לא תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמשה. שומר חנם אינו נשבע, נושא שכר אינו משלם. ר"ש אומר. דברים שהוא חייב באחריותו, נשבעין עליהן. ושאינו חייב באחריותו, אין נשבעין עליהן. ר"מ אומר. יש דברים שהן כקרקע, ואינן כקרקע, ואין חכמים מודין לו. כיצד? אמר, עשר גפנים טעונות מסרתי לך. והלה אומר אינן אלא חמש. רבי מאיר מחייב, וחכמים אומרים, כל המחובר לקרקע, הרי הוא כקרקע:

גמ': תנן, אילו דברים שאין נשבעין עליהן. עבר ונשבע. רבי יוחנן אמר, מביא קרבן על השבועה. ר' אלעזר אומר, אינו מביא. א"ר אבין בר חייה. כן משיב רבי יוחנן לרבי אלעזר. והא תני, כל אלו שאין מוסרין להם שבועה מפני שהן פסולין לשבועה, אם נשבעו, חייבין הן משום שבועת ביטוי. מעתה, מה עדות דלא כפר אלא בדבר המביא לידי ממון, היכא דלא מיחייב משום שבועת העדות, אתה מחייבו משום שבועת ביטוי. פקדון דכפר בממון, לכ"ש דאמרינן פסול וחשוד או כל כיוצא בו. דלא מחייבין ליה משום שבועת הפקדון יהיה חייב משום שבועת ביטוי?, לא אם אמרת בשבועת העדות, שנוהגת בעבדים ובשטרות ובקרקעות. תאמר בשבועת הפקדון, שאינה נוהגת בעבדים ובשטרות ובקרקעות?.

ושבועת העדות לאו בב"ד? ובית דין מוסרין שבועה לקרוב או פסול או חשוד על השבועה?. אלא בשעבר ונשבע מעצמו. ותימר מביא קרבן על השבועה. אף הכא עבר ונשבע מעצמו מביא קרבן על השבועה משום שבועת ביטוי. **תנן, אילו דברים שאין נשבעין עליהן. העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות. אית דבעי נישמענה מהדא דכתיב[שמות כב ט]כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה וכל בהמה לשמור. מה אילו מיוחדין שיש בהן שבר ושבוייה ומתה. יצאו קרקעות שאין בה שבר ושבוייה ומתה. אוציא קרקע ולא אוציא עבדים? [דף לב עמוד א] אלא מה אילו מיוחדין שאם הזיקו, יש להן קנס. יצאו עבדים שאין להן קנס. אוציא עבדים ולא אוציא שטרות שיש להן קנס? שהקורע שטר חבירו חייב משום קנס. אלא מה אילו מיוחדין שיש להן אונאה. יצאו שטרות שאין להן אונאה, דכתיב, וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנו מיד עמיתך לא תונו איש את רעהו. בדבר שגופו מכור וגופו קנוי. יצאו שטרות שאין עומדין אלא לראיה שבהן. מיכן אמרו. המוכר שטרות לבסם, לכסות בהם כליו שמוכר את גוף השטר, יש לו אונאה. ר' ישמעאל דרש [ויקרא ה ד] או נפש כי תשבע, כלל. להרע או להיטיב, פרט. לכל אשר יבטא, חזר וכלל. כלל ופרט וכלל, אין אתה דן אלא כעין הפרט. מה הפרט בתביעת ממון, ולעצמו, ומוציא בדין, ויש לו דמים, ודמיו קצובין, ובמטלטלין, ופטור על העונש ועל הקנס. בתביעת ממון ששיך להתחייב בתביעה זו, פרט לאומר לחבירו תן לי מאתים זוזים שאמרת ליתן לי ולא נתתה. שאינו מתחייב, שיכול לומר לו משטה הייתי בך. לעצמו. פרט לאומר לחבירו אנסת ופיתת את בתו של פלוני. ומוציא בדין, פרט לאומר לחבירו קיללתני וביישתני בקללה זו שפטור, דקי"ל ביישו בדברים פטור. ויש לו דמים פרט לשטרות. ודמיו קצובין פרט לעבדים. ובמטלטלין פרט לקרקעות. ופטור על העונש פרט לאומר לחבירו הדלקת גדישי בשבת שפטור דקים ליה בדרבה מיניה. ופטור על הקנס דמה שור וחמור שהם ממון, פרט לתשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה שהן קנס. המקרע שטרות חבירו חוץ מדעתו. רבי חנניה ורבי מנא. חד אמר חייב. וחד אמר פטור. מאן דאמר חייב, משום קנס. ומאן דאמר פטור, שאינו אלא כסותם פי עידי חבירו שאינו אלא גרמא בנזיקין ופטור. ודא ארמלתא דתפשה שטרייא לגבות כתובתה. לא זכתה בשטרות אלא הרי זה כאינש דצייר פומהון דשהדייא דלא ישהדון ויכולה כך להכריח אותם לשלם לה. אמר רבי אמי. אילין מלוים דכתבין בשטר על מנת שיש לי רשות לגבות אפילו ממטלטלין של היתומים, לא גבי. א"ר מנא אין כתב ואמר אף ע"ג דלית כן דינא את יהיב ליה רשות לגבות, גבי. ר"ש אומר. אחד קדשי קדשים, ואחד קדשים קלין שחייב באחריות, קורא אני בהן וכחש בעמיתו, וחייב קרבן. ושאין חייב באחריות, קורא אני בהן בה' וכחש, ופטור מקרבן. רב הונא אמר. אחד קדשין כשירין, ואחד קדשין פסולין שחייב באחריות. אף על פי שהן לה', קורא אני בהן וכחש בעמיתו בפיקדון. ושאין חייב באחריות. קורא אני בהן בה' וכחש, ולא בעמיתו כחש.**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ו הלכה ז

מתני': אין נשבעין אלא על דבר שהוא במידה ובמשקל ובמיניין. כיצד? אמר לו, בית מלא מסרתי לך. כיס מלא מסרתי לך. והלה אומר, איני יודע, אלא מה שהינחת אתה נוטל, פטור. זה אומר עד הזיז. וזה אומר עד החלון. חייב:

גמ': א"ר חנינה. זה אומר מנורה גדולה, וזה אומר מנורה קטנה, חייב. והא תנן, אין נשבעין אלא על דבר שבמדה ושבמשקל ושבמיניין?. א"ר אבא בר ממל. תיפתר במנורה של חליות שזה טוען עשר חוליות וזה מודה בשמונה חוליות [דף לב עמוד ב] זה אומר אזור גדול, וזה אומר קטון. תני רבי חייה, ולא ידעין מה תני. אין תימר חייב, מתניתין פליגא. דתנן, אין נשבעין אלא על דבר שבמידה ושבמשקל ושבמיניין. אין תימר פטור, מתניתין פליגא. דתנן, היו לו שני עבדים ומכר לו אחד מהם. זה אומר גדול וזה אומר קטון. וישבע המוכר שהקטן מכר. ובעבד עם כסותו, שאין נשבעים על העבדים ומתוך שנתחייב שבועה על הכסות, נשבע גם על העבד. וכאן הקונה טוען כסות של עבד גדול קניתי, והמוכר מודה שמכר כסות קטנה, וחייב שבועה משום מודה במקצת. זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע, יחלוקו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ו הלכה ח

מתני': המלוה את חברו על המשכון, ואבד המשכון, אמר לו, סלע הלוייתך עליו ושקל היה שוה. והלה אומר, סלע הלוייתני עליו, וסלע היה שוה. פטור. סלע הלוייתך עליו, ושקל היה שוה. והלה אומר, לא כי אלא סלע הלוייתני עליו, ושלושה דינרין היה שוה. חייב משום מודה במקצת. סלע הלוייתני עליו, ושתיים היה שוה. והלה אומר, סלע הלוייתך עליו, וסלע היה שוה. פטור. סלע הלוייתני עליו, ושתיים היה שוה. והלה אומר, לא כי אלא סלע הלוייתך עליו, וחמשה דינר היה שוה. חייב. מי הוא הנשבע? מי שהפקדון אצלו. שמא יישבע זה, ויוציא הלה את הפיקדון:

גמ': א"ר יוחנן. נאמן המלוה לומר, עד כדי המשכון הלוייתך. מתניתא אמרה אף הלוה נאמן. דתנינן, סלע הלוייתך עליו ושקל היה שוה. והלה אומר, לא כי אלא סלע הלוייתני עליו וסלע היה שוה, פטור. חד בר נש קם עם חבריה בשוקא. א"ל, תרין דינרין לי בידך, ומושכונך שוי תרין דינרין. א"ל. חד דינר אנא בעי למיתן לך. ומשכונך טב תרין דינרין. אתא עובדא קומי דייני נהרדעא. אמרי, כיון דכל עמא מודו, דמשכונא טב תרין דינרין. אוחרנא המלוה ייתי עלוי שהדי שהלוה שני דינרים. ולא שמעו דאמר רבי יוחנן, נאמן המלוה עד כדי משכונך. חד בר נש קם עם חבריה בשוקא, וארים סבינתיה בד. אמר, לית הדין סדינא נפיק מן ידי, עד דתתן לי מה דאית לי בידך. אתא לקמיה שמואל א"ל, הב ליה סבינתיה, וזיל דון עימיה. מה שמואל כדדייני דנהרדעא? אמרי, תמן הוחזק המשכון בידו, ולכן נאמן לטעון עליו שחייב לו עד כדי דמי המשכון במיגו שיאמר המשכון שייך לי. הכא לא הוחזק המשכון בידו, שיש עדים שתפסו. [דף לג עמוד א] תנן, סלע הלוייתני עליו, ושתיים היה שוה. והלה אומר, לא כי אלא סלע הלוייתך עליו, וחמשה דינר היה שוה. חייב. מי הוא הנשבע? מי שהפקדון אצלו. שמא יישבע זה, ויוציא הלה את הפיקדון. שמואל אמר. שאין השבועה זזה מביניהון. אם ישבע המלוה, הרי זה נשבע ונוטל ולא מצאנו מי שנשבע ונוטל. ואם ישבע הלוה, שמא יוציא הלה את הפקדון. ויראו שאינו שווה כל כך ונמצא שהלוה שיקר בשבועתו, ושם שמים מתחלל. תנן, נמנו וגמרו מי הוא הנשבע? מי שהפקדון אצלו. רב וריש לקיש אמרי, על רישא. דתנן סלע הלוייתני עליו ושתיים היה שוה והלה אומר, לא כי אלא סלע הלוייתך, וסלע היה שוה. פטור על זה נאמר שהמלוה ישבע ויפטר שמא הלוה ישבע והמלוה יוציא את המשכון. אבל בסיפא מדינה המלוה חייב בשבועה. סלע הלוייתני עליו ושתיים היה שווה. והלה אומר איני יודע מהו. ר' אבא ורב הונא אמרי בשם רב. אמרי ליה אנת לית ידע, אהן ידע, בריא ושמא בריא עדיף. תני, מנה לי בידך והלה אומר איני יודע פטור. רבי יהושע דיומא בעא קומי רבי יונה. תמן את אמר, לית את ידע אהן ידע? והכא את אמר הכין? תמן יש חילול שבועה חובת שבועה משום שבועת הפיקדון ומתוך שאומר איני יודע ואינו יכול להשבע חייב לשלם. הכא לית חילול שבועה שסתם טוען כנגדו שהוא חייב לו

הדרן עלך פרק שבועת הדיינין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ז הלכה א

מתני': כל הנשבעין שבתורה, נשבעין ולא משלמין. אילו נשבעין ונוטלין. השכיר, הנגזל, והנחבל, ושכנגדו חשוד על השבועה, והחנווני על פינקסו [דף לג עמוד ב] השכיר כיצד? אמר לו, תן לי שכרי שיש לי בידך. הוא אומר נתתי. והלה אומר לא נטלתי. הרי זה נשבע ונוטל. רבי יהודה אומר. עד שיהא שם מקצת הודייה. כיצד? אמר לו תן לי שכרי חמשים דינר שיש לי בידך. והוא אומר, התקבלתה מהם דינר זהב:

גמ': ממשמע שנאמר [שמות כב י] שבועת ה' תהיה בין שניהם. אין אנו יודעין שאם לא ישבע ישלם? שכיוון שאמרה תורה שישבע ויפטר ברור שאם לא ישבע חייב. מה ת"ל ולקח בעליו ולא ישלם? אלא מכיון שקיבלו בעלים שבועה, הוא פטור מלשלם מכאן שכל הנשבעים שבתורה נשבעים ופטורים מלשלם. רבי חגי' בעא קומי רבי יוסי. עד כדון כרבי מאיר שסובר שמכלל לאו אתה שומע הן. אפילו כרבנן אתיא? שהרי וכי לא א"ר אסי בשם רבי יוחנן לדברי רבי מאיר ממשמע לאו אתה שומע הן, וכאן נלמד ממה שנאמר ולקח בעליו ולא ישלם הא אם לא ישבע ישלם. אבל לרבנן מניין? א"ר חנינה הכל מודין בלשון תורה דממשמע לאו אתה שומע הן מה פליגין בלשון בני אדם. תנן, השכיר כיצד? אמר לו, תן לי שכרי שיש לי בידך. הוא אומר נתתי. והלה אומר לא נטלתי. הרי זה נשבע ונוטל. מ"ט? אמר ר' אבין. על ידי שבעל הבית עסקיו מרובין,

ואינו זוכר אם אכן שילם, תיקנו בשכיר לישיבע וליטול. ודכוותה תיקנו בבעל הבית. שאם עבר זמנו, שלא ישבע ויטול. דחזקה על בעל הבית שמשלם בזמן. תני ר' חיייה [דף לד עמוד א] אם יש עדים שתבעו בזמנו. אפילו לאחר שנה, נשבע ונוטל. א"ר יוסי. אין לו אלא אותו היום בלבד רק באותו יום השכיר נשבע ונוטל אבל אח"כ המוציא מחברו עליו הראיה שאחר שתבע לא היה צריך לחכות. רבי יונה אמר אתפלגון רבי יוסי בי רבי חנינה וריש לקיש. חד אמר תבעו ביום ולא שילם לו, אין לו אלא יום שיכול להשבע ונוטל. לילה אין לו אלא לילה. וחרנה אמר בשתבעו ואמר נתתי ואינו נאמן שהרי חזקה שהוא טרוד, במקרה כזה אפילו אחרי שנה נאמן השכיר בשבועה, אבל אם אמר לו אתן, חזקה נתן. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. ממה דאמר ר' חמא בר עוקבה בשם ריש לקיש. תבעו ביום, אין לו אלא יום. לילה, אין לו אלא לילה. ולא חילק בן אמר נתתי לבן אמר אתן, הוי רבי יוסי בר חנינה, הוא דאמר בשתבעו ואמר נתתי. אבל אמר לו אתן, חזקה נתן. א"ר מנא. פעמים שאע"פ שתבעו אחר זמן, נעשה כמי שתבעו בתוך זמנו. היך עבידא? תבעו ואמר לו בע"ה, לא אמרתי לך מאותו היום נתתי? כיוון שטען שנתן בזמן, ודאי לא נתן אחר כך. וגם אינו נאמן שנתן בזמן שהרי חזקה שהוא טרוד במקרה כזה אפילו אחרי שנה נאמן השכיר בשבועה. אותו היום שתבעו, נעשה כמי שהוא אתמול היום שהיה אמור לתבוע מיד אחר העבודה ונותן לו שיעור אחד כפי שנאמר קדם תבעו ביום, אין לו אלא יום. לילה, אין לו אלא לילה. אמר בע"ה שהקדים לו שכרו קדם סיום העבודה. אף בדא נשבע ונוטל. היה המשכון בידו שנתן לו בע"ה ערבון שישלם לו, בדא נוטל בלא שבועה. היה עבד האם התקנה של שכיר בזמנו נשבע ונוטל, חל גם על העבד? וב"ד מוסרין שבועה לעבד? היה חשוד? ובית דין מוסרין שבועה לחשוד? אלא ודאי שכנגדו נשבע [דף לד עמוד ב] היו שניהן חשודין תפלוגתא דרבי מאיר ורבי יוסי. דתנן, היו שניהן חשודין, חזרה שבועה למקומה דברי רבי יוסי. רבי מאיר אומר, יחלוקו. פשיטא שאם מת בעל הבית, השכיר נשבע ליורשיו. השאלה אם מת השכיר, האם יורשיו נשבעין ליורשי בעל הבית? כלום תיקנו אלא בשכיר שמא ביורשיו? א"ר אלעזר. כששכרו בעדים אבל אם שכרו שלא בעדים יכיל מימר ליה, נתתי לך שכרך, ונאמן במיגו שיכל לומר לא שכרתיך. א"ר יוחנן. אין אומרים בממון מיגו כזה, מאחר דיכיל מימר ליה לא שכרתיך, יכיל מימר ליה שכרתיך ונתתי לך שכרך. אלא אומרים שטען כך לפי שהוא טרוד וחושב ששילם. מתניתא פליגא על רבי אלעזר שאמר אם שכרו שלא בעדים בע"ה נאמן במיגו דתנן, במה דברים אמורים שהשכיר נשבע ונוטל? בשזה בע"ה אומר נתתי, וזה הפועל אומר לא נטלתי. אבל אם הפועל אומר שכרתי, והוא אומר לא שכרתיך. המוציא מחבירו עליו הראייה. וקשיא על דרבי אלעזר. אם באומר שכרתי בעדים. אך בע"ב יכול לאמר לא שכרתיך? אלא ודאי מדובר ששכרו שלא בעדים. ואעפ"כ אם בע"ה אומר נתתי, והפועל אומר לא נטלתי, הפועל נשבע ונוטל ואין בע"ה נאמן במיגו. וזה כדעת רבי יוחנן. רבי אבא קרתיגאנא בעי. יום אחד עשית עמי, ונתתי לך. והלה אומר, ב' ימים עשיתי עמך, ולא נתת לי כלום. פשיטא שיום ראשון נוטל בשבועה שהרי בע"ה מודה ואינו נאמן ששילם. שנייה, תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי אלעזר. סלע אחד פסקתי לך ונתתיה לך. והלה אומר, שני סלעים פסקתה לי, ולא נתתה לי כלום. פשיטא סלע ראשונה נוטל בשבועה [דף לה עמוד א] שנייה, תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי אלעזר. רב הונא אמר. אם משנשבע הביא עדים שהיתה עומדת באבוס, כבר גזלתו שבועה. מתניתא פליגא על רב הונא דתנן, איכן שורי? אמר לו אבד. משביעך אני. ואמר אמן. ועדים מעידין שאכלו, משלם הקרן. הודה מעצמו, משלם קרן וחומש ואשם. מתניתא בשאכלו, וכבר נתחייב לו תשלום ואח"כ נשבע לו. מה דאמר רב הונא, בשנשבע לו ואחרי כן אכלו. תנן, רבי יהודה אומר. עד שיהא שם מקצת הודייה. מחלפה שיטתיה דרבי יהודה? דתנן, נתן לו את הדינר. אמר לו תן לי הפירות. אמר לו נתתים לך, והולכתים לתוך ביתך. ישבע החנווני. ר' יהודה אומר כל שהפירות בידו ידו לעליונה. ומוקמינן ליה שהקופה מונחת ביניהם ברה"ר שאין אחד מהם מוחזק יותר מהשני. משמע שנוטל אפילו שלא הודה במקצת והכא אומר שאין תקנת שכיר נוהגת עד שיודה במקצת? מדאורייתא כל הנשבע נשבע ואינו משלם. וכל השבועות הלל מתקנת חכמים הן וחכמים תקנו בדבר שהוא מעין תורה. כאן על ידי שאינו כעין שבועת תורה שהרי נשבע ונוטל, דורשים שיהיה כשבועת תורה על ידי שיודה במקצת [דף לה עמוד ב] ברם הכא אצל החנווני שדומה לשבועת תורה בכך שנשבע ואינו משלם. לא הצריכו שגם תהיה הודעה במקצת. מהו לגלגל שבועת תורה על שבועת תקנה? נישמענה מן הדא דתנן, מגלגלין שבועת תורה על שבועת תורה. שבועת תקנה על שבועת תקנה. שבועת תורה על שבועת תקנה. שבועת תקנה על שבועת תורה. אין מכאן ראייה כיוון שתמן בשבועות תקנה כאלו שנשבע ואינו משלם. ברם הכא, בשבועת תקנה של נשבע ונוטל. ויש מקום להסתפק האם מגלגלים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ז הלכה ב

מתני': הנגזל כיצד? היו מעידין אותו שנכנס לתוך ביתו ומישכנו שלא ברשות. אמר לו תן לי כיליי שנטלתה. והוא אומר, לא נטלתי. ה"ז נשבע ונוטל. ר' יהודה אומר. עד שיהא שם מקצת הודייה. כיצד? אמר לו, שני כיליי נטלתה. והוא אומר, לא נטלתי אלא אחת:

גמ': תנן, היו מעידין אותו שנכנס לתוך ביתו ומישכנו שלא ברשות. לתוך ביתו לא לתוך חצירו. שאם ראו רק שנכנס לחצר, לא תיקנו שבעה"ב ישבע ויטול. למשכנו, ולא משום דבר אחר שאם לא יודעים שנכנס למשכנו אן בע"ה נאמן בשבועה. אמר רבי יצחק, ובלבד בעדים שיודעים שנכנס למשכנו. נכנסו שנים למשכנו האם נאמן בע"ה להוציא משניהם. או שכל אחד יטען שחבירו לקח והמוציא מחברו עליו הראיה? יבא כהדא. דתני, יצא חבול מבין שניהם פטורים. שם אין שניהם ראויים להכותו הכא שניהם ראויים למשכנו שהרי לכך נכנסו. מה דמי ליה? בשראו שנים חובטין עליו במקלות ששניהם חייבים. ראוהו זורק צרורות ונמצאו שם כלים שבורין, נוטל בלא שבועה. [דף לו עמוד א] מהו מיטעניניה מילין מפלגן? האם גם אם טוען שלקח לו כלים יקרים יותר ממה שסביר שיהיו ברשותו גם אז נאמן? יבא כדא"ר יוחנן. יש בר נש עתיר גו שוקא, ומסכן גו ביתא. עתיר גו ביתא, ומסכן גו שוקא. כדכתיב [משלי יג ז] יש מתעשר ואין כל. מתרושש והון רב. רבי אבא משתעי. עובדא הוה באריסיה דבר זיזא. דאפקיד גבי חד בר נש ליטרא דהב. מית בר זיזא ואריסיה דבר זיזא. אתא עובדא קומי ר' ישמעאל בי ר' יוסי אמר. מאן לא ידע דכל מה דהוי לאריסיה דבר זיזא, דבר זיזא אינון? יתייהבון לבנוי דבר זיזא. אתון בנוי דבר זיזא אמר ר' ישמעאל בי ר' יוסי, יסבון בנין רברבין פלגא. ומן דקיקין רבון, יסבון פלגא. דמך ר' ישמעאל בי ר' יוסי. אתא עובדא קומי ר' חיה רובה. אמר, אימ כל הפסק מבוסס מהדא שבר זיזא היה ידוע כאדם עשיר, לכן כל מה שהיה בידי האריס שלו, ודאי שייך לבר זיזא, לית שמע מינה כלום. דאית בר נש דלא בעי מפרסם נפשיה. יתייהבון לבנוי דאריסא. א"ל מריה דפיקדונא כבר יהבית פלגא. א"ל. מה שנתתה, ע"פ ב"ד נתתה. ומה שאתה נותן, ע"פ ב"ד אתה נותן. מהו דיימרון בני אריסא לבני בר זיזא הבו לן מה דנסבתון?. יכלין מימר לון. מה שנעשה, ע"פ ב"ד נעשה. מהו דיימרון דקיקייה לרברבייא, נחלוק עמכון?. יכלין מימר לון, מציאה מצאנו. א"ר יצחק. אין בין רברבייא לדקיקייה כלום, אלא כמי שניתן להן מתנה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ז הלכה ג

מתני': הנחבל כיצד? היו מעידין אותו שנכנס לתוך ידו שלם, ויצא חבול. אמר לו חבלתה בי. והוא אומר, לא חבלתי. הרי זה נשבע ונוטל. רבי יהודה אומר. עד שיהא שם מקצת הודייה. כיצד? אמר לו חבלת בי שתיים. והוא אומר לא חבלתי אלא אחד:

גמ': רבי יהודה היה קורא חבטי. שכל זמן שהן חוככין זה בזה, הרי זה נשבע ונוטל. דמוכח מילתא דאיהו חבל ביה. היה נשור במקום שאינו יכול לישוך עצמו, נוטל בלא שבועה. לאחר זמן. זה אומר חבלת בי. וזה אומר לא חבלתי. הרי זה כשאר הטענות

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ז הלכה ד

מתני': ושכנגדו חשוד על השבועה. כיצד? אחד שבועת העדות, ואחד שבועת הפקדון, ואפילו שבועת שוא. היה אחד מהן משחק בקוביא, מלוח בריבית, מפריח יונים, וסוחר

שביעית. שכנגדו נשבע ונוטל. היו שניהן חשודין. חזרה שבועה למקומה דברי ר' יוסי.
 ר"מ אומר, יחלוקו.

[דף לו עמוד ב] גמ': המשחק בקוביא, זה המשחק בפסיפסין. אחד המשחק בפסיפסין, ואחד המשחק בקליפי אגוזים ורימונים. לעולם אין מקבלין אותו, עד שישבור פסיפסיו ויבדק, ויחזרו בהן חזרה גמורה. המלוח בריבית. אין מקבלין אותן עד שיקרע שטרותיו ויבדק, ויחזרו בהן חזרה גמורה, עד שאפילו לעכו"ם לא ילווה. ומפריחי יונים. אחד הממרה יונים זה בזה, ואחד הממרה שאר בהמה חיה ועוף. אין מקבלין אותן עד שישברו פגימיו שבהם ממרה היונים, ויחזרו בהן חזרה גמורה, עד שאפילו בחינם לא יעשו. תנן, סוחרי שביעית. אי זהו תגר שביעית? זה שיושב ובטל כל שני שבוע, וכיון שבא שביעית, התחיל מפשט ידיו ונושא ונותן בפירות שביעית. ולעולם אין מקבלין אותן, עד שתגיע שביעית אחרת ויבדק, ויחזור בו חזרה גמורה. תני, ר' יוסי אומר, שתי שביעיות. ר' נחמיה אומר חזרת ממון שיחזיר מה שהרויח ולא חזרת דברים בלבד. כיצד הוא חזרת ממון? שיאמר להם, הא לכם מאתים זוז, וחלקום לעניים מה שכנסתי מפירות עבירה. הוסיפו עליהן הרועין והחמסנין והגזלנין אפילו גזל מדרבנן. וכל החשודין על הממון עדותן בטילה. אמר רבי אבהו. ובלבד ברועין בהמה דקה. **תנן התם גבי קידוש החדש. אלו הן הפסולין. המשחק בקוביא והמלוח בריבית ומפריחי יונים וסוחרי שביעית ועבדים.** זה הכלל. כל עדות שאין האשה כשירה לה, אף הן אינן כשירין. אמר רב הונא. מאן תנא מפריחי יונים? ר' אליעזר, דתנינן תמן. אמרו בפני רבי עקיבא שני דברים בשם ר' אלעזר, ואחד בשם רבי יהושע. שני דברים בשם ר' אלעזר, יוצא היא אשה בעיר של זהב. ומפריחי יונים פסולין מן העדות. משמע שלרבנן כשרים לעדות שלא כמשנתינו. ותנן, ואלו הן הפסולין לעדות ממון המשחק בקוביא והמלוח בריבית ומפריחי יונים וסוחרי שביעית. א"ר מנא קומי ר' יוסה כל ההיא רשימה של פסולים לעדות ממון מדרבנן כר' אליעזר? שהרי מופיעה שם מפריחי יונים. א"ל דברי הכל היא, מהו דברי הכל היא? והרי אמרו לפני רבי עקיבא שמפריחי יונים פסול רק לדעת ר"א, והרי הוא מופיעה ברשימה בסנהדרין. אמר ליה הכא א"ר יוסה, יודעין אנו שהוא פסול לעדות ממון אף לדעת חכמים, שהרי הוא חשוד על הממון. מה באו להעיד לפני ר"ע? שלדעת ר"א כשם שהוא פסול מעדות ממון, כך הוא פסול מעדות נפשות. וכאן וכי עידי החדש כעידי נפשות אינון? אם כך גם משנתנו דברי הכל. והא תני בסיפא זה הכלל, כל עדות שאין האשה כשירה לה אף הם אינן כשירין לה. ואך אמרתה מאן תניתה רבנן, והרי לרבנן מפריחי יונים כשרים לעדות נפשות אף שנשים פסולות. וכי רבנן כרבי אליעזר דמודיי ליה שגם לעניין נפשות מפריחי יונים פסולים? הרי פליגין עלויי. אלא ודאי משנתנו ר"א היא. אמר רבי יונה בשם רב חונה, כולהן כרבי אליעזר אתיין. ואילין פלוגוותה כאלין פלוגוותה דתני. עד זומם פסול בכל עדות שבתורה דברי ר"מ. א"ר יוסי, אימתי? בזמן שנמצא זומם בעדות נפשות. אבל אם נמצא זומם בעדות ממון, על הממון נחשד ולממון נפסל אבל לא על נפשות. החשוד בשבועה. מאימתי מקבלין אותו? משיבוא בב"ד ויאמר חשוד אני. מה אנן קיימין? אם בהוא דקאים חייב לחבריה שבועה, ויודעים בו שהוא חשוד. ובית דין מוסרין שבועה לחשוד? אלא כן אנן קיימין. בהוא דאזל מידון בבית דין דלא חכמין ליה. ויימר לון, ההוא גברא חשוד הוא. ואף בהוא דקאים וחייב ליה שבועה אפשר להעמיד כגון שכיוון שלא יכול להשבע הטילו שבועה על שכנגדו, ומחליה עליה ושילם בלא שחבירו ישבע. תנן, היו שניהן חשודין. חזרה שבועה למקומה דברי ר' יוסי. ר"מ אומר, יחלוקו. רב הושעיה אמר קמי ר' אמי בשם רבנן דתמן. חזרה שבועה לסיני. אמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי. חזרה שבועה לבעלין. מאן דאמר חזרה שבועה לסיני, כמי שאין כאן עדות, ואן בי"ד נזקקין להם. והמוציא מחבירו עליו הראיה. ומאן דאמר חזרה שבועה לבעלין. ממה דהוא גברא חשוד ולא יכיל מישתבע ליה, אמרינן ליה קום שלם ליה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ז הלכה ה

מתני': והחנווני על פינקסו. כיצד? לא שיאמר לו כתוב בפינקסי שאת חייב לי מאתים זוז. אלא אמר לו, תן לבני סאתים חטים. ולפועלי בסלע מעות. הוא אומר נתתי. והן אומרים לא נטלנו. הוא נשבע ונוטל. והן נשבעין ונוטלין. אמר בן ננס. אילו ואילו באין לידי שבועת שוא. אלא הוא נוטל שלא בשבועה, והן נוטלין שלא בשבועה:

גמ': תנן, והחנווני על פינקסו. כיצד? לא שיאמר לו כתוב בפינקסי שאת חייב לי מאתים זוז. שלא במקיף אמרו. שהוא אומר לו, כתבת ביד זה, מחוק ביד זה. תנן, הוא נשבע ונוטל. והן נשבעין ונוטלין. אמר רבי, אומר אני שיהו אילו נשבעין בפני אילו, מפני הבושה [דף לז עמוד א] הדא דתימר, בשלא העמידו לפועל עמו אצל חנווני. אבל העמידו עמו והפועל הסכים, אין בעל הבית חייב כלום. כהדא דאמר רבי יודה בר שלום. סמכון בע"ה לכתפייא סבלים גבי קפילייא האופה שישלם להם בלחם, אתון לקפילייא לקבל ממנו מה שסיכם בע"ה, ואפקון ולא יהב לון. אתא עובדא קומי רבי שמי שבאו לתבועה את בע"ה לשלם להם. אמר. אילו הוון קפילייא יימר דנסבו מיניה אם היו טוענים שנתנו. לית סופיהון דאילין ואילין מיסב מבע"ה כמו הדין במשנה? אף כאן שרק הפועלים באו הם ישבעו ויקחו את שלהם

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ז הלכה ו

מתני': אמר לחנווני תן לי בדינר פירות. ונתן לו אמר לו, תן לי את הדינר. אמר לו, נתתיו לך ונתתו באנפלי. ישבע בעל הבית. נתן לו את הדינר. אמר לו, תן לי הפירות. אמר לו, נתתים לך והולכתים לתוך ביתך. ישבע החנווני. ר' יהודה אומר. כל שהפירות בידו, ידו לעליונה חולק על הרישה. אמר לשולחני תן לי בדינר מעות, ונתן לו. אמר לו, תן לי את הדינר. אמר לו, נתתיו לך ונתתו באנפלי. ישבע בעל הבית. נתן לו את הדינר. אמר לו, תן לי את המעות. אמר לו, נתתים לך והשלכתם לתוך כיסך. ישבע השולחני. רבי יהודה אומר, אין דרך השולחני להיות נותן איסר, עד שהוא נוטל את דינרו:

גמ': רבי חנינא אמר אף המשנה הזו במחלוקת ולרבי יהודה צריך שיהיה מודה במקצת. תנן, אמר לחנווני תן לי בדינר פירות ונתן לו. אמר לו תן לי את הדינר, והוא אומר נתתיו לך ונתתו באינפלא. ישבע בעה"ב או יביא ראיה שנתן לו את הדינר. אמר לו תן לי את הפירות. אמר לו נתתים לך והולכתם לתוך ביתך. ישבע חנווני או יביא ראיה שנתן. אמר רבי [דף לז עמוד ב] יודה. אימתי? בזמן שהיתה הקופה מונחת בין שניהן ברה"ר שאין לאחד חזקה יותר מלשני. אבל אם היתה יוצאה מתחת ידי אחד מהן המוציא מחבירו עליו הראיה. ואפילו כשהקופה מונחת ברה"ר עוד היא במחלוקת ולרבי יהודה צריך שיהיה מודה במקצת תנן, רבי יהודה אומר, אין דרך השולחני להיות נותן איסר, עד שהוא נוטל את דינרו. הדא דתימר באכסנאי. אבל בבן עיר שהשלחני מכירו, דרכו ליתן איסר עד שלא יטול דינרו.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ז הלכה ז

מתני': כשם שאמרו הפוגמת כתובתה לא תיפרע אלא בשבועה. עד אחד מעידה שהיא פרועה, לא תיפרע אלא בשבועה. מנכסים המשועבדין ומנכסי יתומין, והנפרעת שלא בפניו, לא תיפרע אלא בשבועה. וכן היתומין, לא יפרעו אלא בשבועה. שלא פיקדנו אבא, שלא אמר לנו אבא, ושלא מצינו שטר בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרוע.

העיד רבי יוחנן בן ברוקה, שאפילו נולד הבן לאחר מיתת האב, הרי זה נשבע ונוטל. רבן שמעון בן גמליאל אומר. אם יש עדים שאמר האב בשעת מיתתו שטר זה אינו פרוע, נוטל שלא בשבועה.

[דף לח עמוד א] גמ': אמר רבי זעורא כעין שבועת תורה מודה במקצת עד אחד ושומר ירדו להן. והתנא סובר שלא מתיחסים לכתובה כאילו לא הוחזקה בידה ועכשיו באה לגבות בשבועה, שהרי כל הנשבעין בתורה נשבעין ואינם משלמים והיא נשבעת ונוטלת. אלא כמי שגבת, דשטר העומד לגבות כגבוי דמי. ומיכאן והילך הוא תובעה וטוען כנגדה, עכשיו נפרעת ממני שטר של מאתים שכבר פרוע ובחנם היית גובה הכל. והיא אומרת מנה. ונמצא שהיא עכשיו כמודה במקצת שנשבעת ונפטרת. והילך לא תיפרע אלא בשבועה, ואף שמדאורייתא פטור, שהרי לא נשבעים על שטר שעבוד קרקעות. מדרבנן מיהא חייב. תני הפוגמת שאומרת שקיבלה קצת, ולא הפוחתת כתובתה שאומרת שמתחילה התחייב לה פחות ממה שכתוב. כיצד? היתה כתובתה מאתים, והיא אומרת מנה. נפרעת שלא בשבועה. מה בין פוגמת מה בין פוחתת? אמר רבי חנינא, פוגמת, בא משא ומתן בנתיים. שהרי מודה שנתן לה חלק והוי כמודה במקצת, לכן תשבע. פוחתת, לא בא משא ומתן בנתיים, שהיא טוענת שלא נתן כלום, ויש לה מיגו שיכלה לטעון שחייב כל מה שכתוב בשטר. רבי ירמיה בעא, כמה דאת אמר תמן, אם היה עד אחד מעידה שהיא פרועה, לא תיפרע אלא בשבועה. ודכוותה אם היה עד אחד מעידה שהיא פחותה, לא תפחות אלא בשבועה? אמר רבי יוסי, בשעה שעד אחד מעידה שהיא פחותה, כעד אחד מכחיש את השנים החתומים מעל השטר, ואין עד אחד מכחיש את שנים וכאילו אינו קיים ונפרעת בלא שבועה. תני, יורש שפגם אביו שטר חובו שהאב אמר לבן שקיבל חלק מהחוב הכתוב בשטר, הבן גובה שלא בשבועה. בזה יפה כח הבן מכח האב. שהבן גובה שלא בשבועה. ואב אינו גובה אלא בשבועה. אמר רבי אלעזר. ונשבע שבועת יורש, שלא פיקדנו אבא, שלא אמר לנו אבא, שלא מצינו שטר בין שטרותיו של אבא, ששטר זה פרוע. ר' הושעיה בעא, מתניתא דבית שמאי? דתנן, מתו בעליהן עד שלא ישתו. בית שמאי אומרים נוטלות כתובה ולא שותות. ובית הלל אומרים לא שותות ולא נוטלות כתובה. דלב"ש כיוון שאינה יכולה לשתות גובה. אף כאן כיוון שהיורשים אינם יכולים להשבע גובים בלא שבועה. אבל לב"ה כיוון שלא יכולה לשתות אינה גובה. ואף כאן כיוון שהיורשים אינם יכולים להשבע, צריך להיות שאינם גובים. אמר ר' יוסי, תמן טעמא דב"ש שגובה כתובתה אף שאינה יכולה לשתות, שיכולה לטעון הביאו בעלי ואני שותה. ברם הכא, בדין היה שאפילו אביו לא ישבע. אלא תקנה תיקנו בו שישבע. בו תיקנו, בבנו לא תיקנו. כיון שמת, העמדתה את בנו על דין תורה. נתחייב אביו שבועה בבית דין כגון שהודה במקצת או שהיה עד אחד ומת, אין בנו גובה. דאי לא כן, מה אנו אמרין? ויש אדם מוריש שבועתו לבנו? א"ר אבין, הכי אתאמרת, פגם אביו שטרו והלך לבית דין וכבר התחייב שבועה, אין בנו גובה. רב חסדא בעא, בגין דהלך אביו אילין תרתי פסיעתא, הוא מפסיד? אילו פגמו חוץ לב"ד, את אמר גובה. מפני שפגמו בב"ד, את אמר אינו גובה? תנן, מנכסי יתומין לא תפרע אלא בשבועה. אמר ר' יוחנן בשם רבי ינאי, אין פורעין מנכסי יתומים אלא שטר שהריבית אוכלת בו. ויש אומרים אף לכתובת אשה. א"ר ינאי, מפני מזונות, שכל עוד לא פרעו כתובתה, ניזונת משלהם. א"ר מתניה, מאן חש למזונות? ר' שמעון. דר"ש אומר, במגבה הדבר תלוי. אבל לחכמים כיוון שתבעה כתובתה, אף שלא גבתה הפסידה מזונות. מאי כדון למה לחכמים בכל זאת פורעים לכתובת אישה? מפני חינה, כדי שיהיו הכל קופצין עליה לישאנה. ויש אומרים אף לגזילה ולנזיקין. אמר רבי יוסי, אף אנו נמי תנינן תרתיהון. לגזילה מן הדא דתנן, אם מה שהניח להם אביהם היה דבר שיש לו אחריות קרקע חייבים לשלם את גזלת אביהם. לנזיקין מן הדא דתנן, אין נפרעין מנכסי יתומין אלא מן הזיבורית. כיני מתניתא, אין נפרעין מנכסי יתומין לנזיקין, אלא מן הזיבורית. שהרי לבעל חוב אין גובין כלל ולכתובת אשה אפילו מהאבא גובים מזיבורית אלא ודאי המשנה באה ללמד שאפילו נזיקין גובים מזיבורית. ומכאן שגובין מיתומים לנזיקין. [דף לח עמוד ב] והא תני, עומד הבן תחת האב. הניזקין שמיין בעדית. ובעלי החוב בבינונית. וכתובת אשה בזיבורית? רואים שגם מהבן גובים נזיקין מן העידית. א"ר יוסי בי רבי בון, כאן ביתום גדול כאן ביתום קטון. תנן, אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן. ואין משביעין את הקטן. אבל נשבעין לקטן ולהקדש. הכא את אמר אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן, והכא את אמר אבל נשבעין לקטן ולהקדש? אלא ה"ק אין נשבעים על טענת קטן. אבל נשבעין לקטן. בנפרעין מנכסי קטן. הרי קטן כמי שאינו

ונפרעין מאדם שלא בפניו? אמר רבי ירמיה. תיפטר בשריבית אוכלת בו. ובית דין גובין רבית? תיפטר בערב לו מגוי. ליכסה שם של גוי אמר קומי רבי מנא. אנן עבדין טבות סגין מינכון. אנן משלחין דיאטיגמתין פסק דין אין אתא, הא טבות. ואין לא אתא, אנן מחלטיין ניכסוי. א"ל אף אנן עבדין כן. מכרזינן שלשים יומין. אין אתא, טבות. ואי לא, מחלטיין ניכסוי. א"ל ליכסא, הגע עצמך דהוה בזווי רחיקי? א"ל. אנן משלחין שלשה איגרות. חדא גו שלשים יומין. וחדא גו שלשים יומין. וחדא גו שלשים יומין. אין אתא, הא טבות. ואי לא, מחלטיין ניכסוי. א"ר חנינה והוא שעמד בדין וברח, רק אז מחלטיין שלא בפניו. אבל אם לא עמד בדין וברח, לא מחלטיין. תנן, רבי שמעון אומר, כל זמן שתובעת כתובתה. היורשין משביעין אותה. אינה תובעת כתובתה, אין היורשין משביעין אותה על המזונות. ותנן, שני דיני גזילות היו בירושלים. אדמון וחנן בן אבשלום. חנן אומר שני דברים. ואדמון אומר שבעה. מי שהלך לו למדינת הים, ואשתו תובעת מזונות. חנן אומר, תישבע בסוף ולא תישבע בתחילה. אשכחת אמר, חנן ורבי שמעון אמרו דבר אחד. כמה דאמר ר' חנן, לא תשבע אלא בסוף. כן רבי שמעון אמר, לא תשבע אלא בסוף. כמה דאת אמר הלכה כחנן, אף הכא הלכה כרבי שמעון: תנן, וכן היתומין, לא יפרעו אלא בשבועה. רב אמר. מת הלוח, המלוה נשבע ליורשיו. ואפילו מת המלוה, יורשי מלוה נשבעין ללוה אם הלוה טוען שפרע לאביהם. אבל אם מת לוח תחילה, ואח"כ המלוה. כבר נתחייב המלוה לבני לוח שבועה, ואין אדם מוריש שבועתו לבניו. שמע ר' יוחנן ואמר, יאכל הלה וחדי? אלא, מכל מקום ישבעו שבועה שלא פקדנו אבא ויגבו חובם. אמר רבי חייה בר אשי בשם רב [דף לט עמוד א] סימפון שיוצא מתחת ידי המלוה בכתב ידי המלוה, פסול. שאני אומר, מתעסק היה בשטרותיו. ואולי הכין שובר למקרה שיבוא הלוה לפרוע את חובו. הא מתחת ידי אחר אדם שלישי לא הלוה ולא המלוה, כשר. אמר רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל. לעולם אין סימפון כשר, עד שיצא מתחת ידי הלוה, בכתב ידי המלוה אבל אצל אדם שלישי אינו כלום. והתניא גבי שבועת היתומים, שלא פיקדנו אבא. ושלא אמר לנו אבא. ושלא מצינו שטר בין שטרותיו ששטר זה פרוע. הא אם נמצא שובר, פרוע. אף שאביהם הוא המלוה והשובר אצלו. מאי כדון? אמר ר' יוסי בר' בון. תיפטר, כגון הדא דייתיקי שכתב שובר בתוך צוואתו. שאין אדם מצוי לפגם דייתיקן שלו, ולכן עושים כפי שכתוב בשובר

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ז הלכה ז

מתני': ואילו נשבעין שלא בטענה. השותפין, והאריסין, והאפיטרופין, והאשה הנושאת ונותנת בתוך הבית, ובן הבית. אמר לו מה אתה טועניני? רצוני שתשבע לי. חייב. חלקו השותפין והאריסין, אינו יכול להשביען. נתגלגלה לו שבועה ממקום אחר, מגלגלין עליו את הכל. והשביעית משמטת את השבועה:

גמ': תנן, ואילו נשבעין שלא בטענה. א"ר יוסי. מה שיכול להשביעם אף בלא טענה, הדא אמרה, בנושא ונותן שלא בחשבון. אבל בחשבון שכל כסף שמוציא נעשה בידיעתם שעושה להם חשבון, לא בדא. ואהן בן בית שיכולים להשביעו מספק, עוד הוא בנושא ונותן שלא בחשבון. ר' זעירא כהדא דר' יוסי. חד בר נש אזל למידן קמי ר' זעירא, וחייבו שבועה על תרין דינרין. א"ל, לאו תרין דינרין אני חייב לך? הא טריפין לך קחם ואל תשביעני. א"ל ומילת פלן ופלן שרצה לגלגל עליו שבועה על דברים אחרים. א"ר זירא או הב ליה כל דתבע לך. או אישתבע ליה כל דמגלגל עלך. עד כמה מגלגלין עליו? א"ר יוחנן. עד כדי שיאמר לו עבדי אתה. הגע עצמך שהיה כהן? דאמר ליה עבד עברי שלי אתה, שאף כהן יכול להיות עבד עברי. וכי יש עבד עברי בזמן הזה? . תנן, והשביעית משמטת את השבועה. א"ר שמואל בר רב יצחק אפילו שבועת השומרים. פשיטא. דלא כן מה אנן אמרין? אלמלא כן הייתי אומר שבכל המקרים האחרים שיש חוב וכיוון שנתבטל החוב אף השבועה בטלה. אבל בשבועת השומרים שאין חוב, הייתי חושב שלא תשמט בשביעית. ומניין שמשמטת? [דף לט עמוד ב] גזרה שווה בעל בעל. כתיב הכא שמוט כל בעל משה ידו. וכתיב בשבועת השומרים, ונקרב בעל הבית אל האלהים, מה בעל שנאמר להלן משמיט, אף כאן משמיט. דברים שהן משה ידו שהוא תבע את בעל דינו שביעית משמטתו ומשמטת שבועתו,

ושאין משה ידו אין שביעית משמטתו לא אותו ולא שבועתו. כל ששביעית משמטתו משמטת שבועתו וכל שאין שביעית משמטתו אינה משמטת שבועתו:

הדרן עלך פרק כל הנשבעין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ח הלכה א

מתני': ארבעה שומרין הן. שומר חנם והשואל, נושא שכר והשוכר. שומר חנם נשבע על הכל. והשואל משלם את הכל. נושא שכר והשוכר נשבעים על השבורה ועל השבוייה ועל המיתה, ומשלמין את האבידה ואת הגניבה:

גמ': א"ר יוחנן. ארבעה שומרין הן, ואין חייבין אלא דרך קניין. אמר ר' יעקב בר אחא בשם רבי אלעזר. אף לענין גזילה, אין חייבין אלא דרך קניין. א"ר יוסי בי רבי בון. מתניתא אמרה כן דתנן, המקבל שדה מחבירו ומשזכה בה הובירה, שמיין אותה כמה היתה ראויה לעשות, ונותן לו. שאינו מתחייב, אלא אם זכה והחזיק בה. וכך הוא בכל השומרים, אינם מתחייבים אלא אם קנו מיד בעלים להיות שומרים. אמר רבי חנניה א"ר בון. אף בגניבה אין חייבין, אלא דרך קניין. אמר רבי חנניה בשם רבי פינחס. ומתניתא אמרה כן דתנן, היה מושכו ויוצא ומת ברשות הבעלים, פטור. הגביהו או הוציאו מרשות הבעלים ומת, חייב. הגביהו אפילו ברשות הבעלים, כמי שיצא מכל רשות הבעלים. דהגבהה קונה בכל מקום. היה מושכו ויוצא, עד שיצא כל רשות הבעלים. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן, בעומדת באבוסו של גזלן. ר' בון בר חייה בעי. אם בעומדת באבוסו, מאי אריא דקתני היה מושכו. דמשמע דהקנייה מחמת משיכה מרשות הבעלים היא. הא עומדת על אבוסו אפילו לא משך נמי קנה. אלא כי אנן קיימין, במשכה והוציאה מרשות הבעלים לרשות הרבים. מה רבי בון בר חייה כבית שמאי? דתנן התם. השולח יד בפקדון. בית שמאי אומרים ילקה בחסר וביתר. ובית הלל אומרים, כשעת הוצאה. רבי עקיבא אומר, כשעת התביעה. החושב לשלוח יד בפקדון. בית שמאי אומרים, חייב. ובית הלל אומרים, אינו חייב עד שישלח בו יד. שנאמר [שמות כב] אם לא שלח ידו במלאכת רעהו. ב"ש אומרים, חייב. דילפי מעל כל דבר פשע. אפילו דיבור במשמע. וב"ה אומרים, אינו חייב עד שישלח בו יד. שנאמר, אם לא שלח ידו וגו'. והוינן עלה. מה אנן קיימין [דף מ עמוד א] אם בעומדת ברשות הרבים. וחשב לגוזלה ומשך אותה, ומתה באותה המחשבה, דברי הכל חייב שמיכה ברה"ר קונה להתחייב באונסין. אם עד שלא משך, דברי הכל פטור, שלא משך ואינה ברשותו. אלא כי אנן קיימין, שהיתה עומדת באבוסו כגון שנכנסה מעצמה, וחשב לגוזלה. וכי אמר רבי בון בר חייה, כבית שמאי? שבעומדת על אבוסו, אפילו לא משך קנה. אמר רבי בון. תמן בקונה שלא מדעת הבעלים בעינן עד שימשוך. ברם הכא בשומרים, בקונה מדעת הבעלים. אף ב"ה מודו שאפילו עומדת באבוסו ולא משך, קנה. כתיב [שמות כב ו] כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור, וגונב מבית האיש וגו'. לשמור, ולא לקרוע. שאם מסרה לו על מנת שיקרענה פטור. לשמור, ולא להשליך. לשמור, ולא ליתן במתנה. א"ר יוסי. והוא שאמר ליתן מתנה לכל מי שירצה. אבל אמר, לפלוני. מכיון ששמירתו עליו עד שיבא לידי פלוני, כמי שאותו פלוני הוא הבעלים וחייב. תני [שמות כב ו] וגונב מבית האיש. ולא מראש גגו שאין זה דרך שמירה והרי הוא פושע וחייב. אמר ר' אלעזר. הדא דתימר, בגג שאינו מבוצר. אבל בגג מבוצר, כבית היא. תני, וגונב מבית האיש, ולא מבית השואל. למה לא נאמר, ולא מבית נושא שכר והשוכר שהרי גם הוא חייב בגנבה? נמצאתה אומר שלש פרשיות הן. התחתונה בשואל. והאמצעית, בנושא שכר והשוכר. והעליונה, בשומר חנם. שואל, לפי שנהנה את הכל, משלם את הכל. נושא שכר והשוכר, לפי שנהנה מקצת ומהנה מקצת, נשבע מקצת על שבורה שבוי ומתה. ומשלם מקצת, על גנבה ואבדה. שומר חנם שאין לו הנייה, נשבע ויוצא. מהו נשבע? שלא פשעתי. היו אחרים יודעין שלא פשע, מאי? [דף מ עמוד ב] נישמענה מהדא דתנן, הרי שנמצא הגנב ואין לו לשלם. מהו שיאמר לשומר, בוא והשבע לי שלא נתת עיניך בה לגוזלה, ואם נתתה עיניך בה לגוזלה תתחייב באונסין? נישמענה מהדא דכתיב [שמות כב ז] ואם לא ימצא הגנב, ונקרב בעל הבית אל האלהים וכ"ו. הא אם נמצא, פטור. והוא הדין אם יש עדים שלא פשע שפטור. גבי שומר שכר כתיב [שם ט] כי יתן איש אל רעהו חמור או שור או שה וגו'. שבועת ה' תהיה בין שניהם. וחייב על גניבה דכתיב. אם גנוב יגנב מעמו. וחייב על האבידה

דכתיב. ואם, לרבות האבידה. עד כדון כר' עקיבא **שדורש מיתור אותיות**. כרבי ישמעאל?. תני רבי ישמעאל. מה אם גניבה שקרובה לאונסין, את אמר משלם. אבידה שאינה קרובה לאונסין, לא כל שכן?. **אן** כתיב בשואל אלא שבורה. אבידה וגניבה מניין? ודין הוא. מה אם נושא שכר והשוכר, שאין משלמין שבורה ומתה, משלמין גניבה ואבידה. שואל שמשלם שבורה ומתה, אינו דין שישלם אבידה וגניבה? ותני עלה, הרי זה קל וחומר שאין עליו תשובה. שבויה מניין **שחייב?** נאמר כאן **בשואל** ונשבר או מת. ונאמר להלן **בשומר שכר**, ומת או נשבר. מה להלן, שבויה עמה, **שנאמר או נשבה**. אף כאן, שבויה עמה. עד כדון כרבי עקיבא **שדרש כך גזרה שוה**. כרבי ישמעאל? רבי ישמעאל, כרבי נתן. **דרבי נתן** אומר. **כתיב או מת**. או, לרבות את השבויה. לר"מ דאמר ג"ש במקום שבאת. **דדון מיניה ומינה**. מה להלן **בשומר שכר** נשבעין על האונסין, אף כאן **בשואל** ישבע על האונסין?. **רבי מאיר**, לא ילמד כאן **מג"ש משומר שכר**, אלא עוד הוא ילמד **כר'** נתן. דר' נתן אומר. או מת, לרבות את השבויה. רבי יודן בעי. **שומר שכר שטען** טענת גנב של אונסין, כגון **דאמר**, בא ליסטים מזויין ונטלה. מהו שישלם תשלומי כפל?. א"ר יוסי. אין כיני, ניתני נושא שכר והשוכר **שייך בתשלומי כפל**. ותני, לא מצינו בנושא שכר והשוכר שמשלם תשלומי כפל. ואי איתא. הא מצינו **דמשלם כפל בטענה של גנבה באונסין**. א"ר חנינה. **ועוד מהא, דאמרינן דשואל משלם על גניבה ואבדה, ק"ו מש"ש ושוכר, ותני עלה**, זהו קל וחומר שאין עליו תשובה. אם אומר את כן, נמצאת אומר. הרי זה קל וחומר שיש עליו תשובה. **דהוא** יכיל מימר ליה. **שומר שכר חמור משואל**. שהרי מצינו בנושא שכר והשוכר, שמשלם תשלומי כפל **בלסטים מזויין**. תאמר **בשואל**, שאינו משלם תשלומי כפל **בכל מקום?** גבי שואל את אמר [שם יד] אם בעליו עמו לא ישלם. מהו שישבע **שלא פשע בה?** [דף מא עמוד א] רבי זירא אמר, נשבע שהוא סובר שפשיעה בבעלים חייב. ר' חנינה ורבי אילא תריהון אמרין, אינו נשבע שפשיעה בבעלים פטור. מתניתא **פליגי על** רבי חנינה ולרבי אילא **דתנן**, שבורה שבויה ומתה, שהן פטורין **אצל נושא שכר והשוכר**. **אצל שואל**, **בבעלים** פטור, שלא בבעלים חייב. אבידה וגניבה שהן חייבין בנושא שכר והשוכר, לא כל שכן בשואל בבעלין פטור שלא בבעלים חייב? מאן דאמר פשיטא **שבפשיעה הוא נשבע**, **בגנבה ואבדה** צריכא ליה שישלם ולכן היה צריך לחדש שלא ישלם. **אבל לרבי חנינה ולרבי אילא שסוברים שאם בעליו עימו אפילו בפשיעה הוא פטור**, מה צריך לומר שבגנבה ואבדה פטור? אמר רבי חנינה בשם רבי יודן מתניתא מסייעה לרבי זירא המשנה מנסה להוכיח שאף שומר שכר פטור בבעלים **דתנן**, שואל שהחמירה התורה עליו בבעלים פטור שלא בבעלין חייב. נושא שכר שהקילה התורה עליו לא כל שכן בבעלים פטור שלא בבעלים חייב. אין תימר לשבועה איצטרכת ליה ששואל פטור משבועה שלא פשע אם בעליו עימו, ניתני **נושא שכר ושומר חנם ונלמד שגם הוא יהיה פטור בבעלים מלהשבע שלא פשע**. וממה שהמשנה לא למדה כך הוי לא צורכה דא אלא לתשלומין **משמע ששומר חנם חייב להשבע שלא פשע אף כשבעליו עימו**. וקשיא על הדא דרבי זירא שאומר ששואל חייב בפשיעה בבעלים. הגמרא מבניה שצריך להיות דרוג בחיוב של השומרים אבל לפי רבי זעירא ששואל חייב שבועה בבעלים נמצא **שואל אם בעליו עמו נשבע**, אין בעליו עמו ישלם. נושא שכר אם בעליו עמו נשבע אין בעליו עמו ישלם, שומר חנם בין שהבעלין עמו בין שאין הבעלים עמו נשבע? ולמה אין הבדל כמו בשאר. אמרת דברים שהשואל משלם אונסין נושא שכר נשבע. דברים שנושא שכר **משלם** גנבה ואבדה **שומר חנם נשבע**. דברים שנושא שכר **נשבע** אונסין שומר חנם יהא פטור. [דף מא עמוד ב] מה את מתני בשומר חנם בין שהבעלים עמו בין שאין הבעלים עמו למה אין דרוג ובשני המקרים חייב שבועה. ואית דבעי מה את מתני בשומר חנם ונושא שכר **בשהבעלים עמו** למה אין דרוג בן שומר חנם לנושא שכר ובשני המקרים חייב שבועה כשבעליו עימו א"ר אבין. **טעמי דרבי זירא**. דגבי שומר חנם כתיב [שמות כב ח] על כל דבר פשע. לחייב על פשיעה אפילו בבעלים, ולכן צריך להישבע שלא פשע. ק"ו לשאר שומרים. א"ר מנא, מי אמר שתמיד חייב להיות דרוג בן השומרים וכי לא מצינו שהשוות התורה בגניבה ואבידה בן שומר שכר לשואל. לכן נושא שומר חנם ונושא שכר **לשואל שבשבן שבויה ומתה שכולם נשבעים שלא פשעו**. תנן, החושב לשלוח יד בפקדון. שאמר בפני עדים הריני שולח יד בפקדון של פלוני, **ב"ש אומרים חייב**. דילפי מעל כל דבר פשע. לחייב אפילו על דיבור. **וב"ה אומרים, אינו חייב עד שישלח בו יד**. שנאמר, אם לא שלח יד וגו'. ומה טעמא דבית שמאי? על כל דבר פשע. ומה מקיימין דבית הלל טעמא דבית שמאי על כל דבר פשע תיפתר לרבות ששלח בו יד על ידי שליח אף שרק דיבר. תנן, החושב לשלוח יד בפקדון. **ב"ש מחייבין, ובית הלל אומרים, אינו חייב עד שעה שישלח יד**. כיצד? היטה את החבית ונטל ממנה רביעית ונשברה, אינו משלם אלא רביעית. הגביה ונטל ממנה רביעית ונשברה, משלם את הכל. רבי יוסי בר חנינה בעי. האם כדי להתחייב,

די אם אמר ליטול אף שלא נטל, או דווקא אם נטל? והתני רבי הושעיה. נשברה או שהחמיצה נותן לו דמי כלה. כלום החמיצה לא מחמת טילטול. משמע שצריך שיעשה מעשה ולא די במחשבה רבי שמואל ורבי אבהו אמרו בשם רבי אלעזר. שליחות שנאמר בשומר חנם, דכתיב אם לא שלח ידו במלאכת רעהו. אינו חייב עד שיחסר. רבי שמואל בעא קומי רבי אבהו. מה איתאמרת? **האם דווקא שחיסר, או אפילו לא חיסר אלא רק נטל את החבית כדי ליטול ממנה רביעית? א"ל.** לית הדא שאילתא דר' יוסי בר חנינה דבעי, **האם כדי להתחייב, די אם אמר ליטול, אף שלא נטל, או דווקא אם נטל?** אין תימר **שדי באומר ליטול.** אפילו לא חיסר. אין תימר **דווקא שנטל,** עד שעה שיחסר. אין תימר **שדי אם אמר ליטול ולא נטל.** החזירה בין למקומה בין למקום אחר פטור. אין תימר **אינו חייב אלא א"כ נטל** ונטל. החזירה למקומו, פטור. למקום אחר, חייב. **אמר** רבי אבהו בשם רבי יוחנן. נאמרה שמירה בשומר חנם. ונאמר שמירה בשומר שכן [דף מב עמוד א] ולא דמייא שמירה שנאמר בשומר חנם, לשמירה שנאמר בנושא שכן. שמירה שנאמרה בשומר חנם. כיון ששימר כל צורכו, פטור. שמירה שנאמר בשומר שכן. **אפילו הקיפו חומה של ברזל אין רואין אותו כאילו הוא שמור. ואין אומרים רואין אם היה יכול להציל חייב שאינו יכול להציל פטור. אלא אומרים אילו היה שם היה יכול להציל.** **אמר** רבי אלעזר בשם רבי הושעיה. נאמר שליחות יד בשומר חנם. ונאמר שליחות יד בשומר שכן. ולא דמייא שליחות יד שנאמר בשומר חנם, לשליחות יד שנאמר בשומר שכן. שליחות יד שנאמר בשומר חנם. אינו חייב, עד שימשוך. שליחות יד שנאמר בשומר שכן. כיון שהניח מקלו ותרמילו עליה, חייב. שמע רבי יוסי בר נהוראי **ואמר.** אני איני מקבל עלי את הדבר הזה, אלא אחד זה ואחד זה, אינו חייב עד שימשוך. **אמר** רבי אמי בשם רבי אלעזר. **תני** רבי הושעיה **כך,** אילו לא נאמר שליחות יד בשומר חנם, הייתי למד מנושא שכן. מה אם נושא שכן שהחמירה התורה עליו, אינו חייב עד שימשוך. שומר חנם שהיקילה בו התורה, אינו דין שלא יהא חייב אלא עד שימשוך? לאי זה דבר נאמר שליחות יד בשומר חנם אף שאינו צריך? להחמיר על נושא שכן. **שכיון** שהניח מקלו ותרמילו עליה, חייב. ר' יוסי אומר. אם אומר את כן, **נמצאתה** למד על המלמד להחמיר עליו. **דהו** יכיל מימר ליה. מה אם נושא שכן, שהחמירה בו התורה. אינו חייב עד שימשוך. שומר חנם שהיקילה בו התורה, **אולי** אפילו משך יהא פטור. אלא כיני לא יאמר שליחות יד בשומר שכן. והייתי למד משומר חנם. מה אם שומר חנם שהיקילה בו התורה, אינו חייב עד שימשוך. נושא שכן שהחמירה בו התורה, **אינו דין שכיון** שמשך חייב? לאי זה דבר נאמר שליחות יד בנושא שכן אף שאינו צריך? להחמיר עליה. כיון שהניח מקלו ותרמילו עליה, חייב.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ח הלכה ב

מתני': **אמר לשומר חנם, היכן שורי? אמר לו, מת. והוא שנשבר, או נשבה, או נגנב, או אבד. נשבר. והוא שמת, או נשבה, או נגנב, או אבד. נשבר. והוא שמת, או נגנב, או אבד. נגנב. והוא שמת, או נשבר, או נשבה, או אבד. אבד. והוא שמת, או נשבר, או נשבה, או נגנב. משביעך אני, ואמר אמן. פטור:**

גמ': רב אמר פטור משבועת פיקדון, וחייב בשבועת בטוי. א"ר יוחנן. מאחר שמצוה על שומר חנם להפיסו לבעל הבית שהרי הוא תובע אותו, אין חייב משום שבועת בטוי. וכי על דעתיה דרב אינו מצוה להפיסו? מפייסו על האמת ואינו מפייסו על השקר. גם כאן בשבועת העדות לרבי יוחנן כשנשבע שלא ראה עדות, הרי הוא תובע אותו שיבא להעיד והוא צריך לפייס אותו, לכן אף אם נשבע לשקר אינו חייב משום שבועת בטוי. רבי יוחנן בעי. שבועת סוטה. מהו שיהו חייבין משום שבועת בטוי? לא אתיא אלא כרבי עקיבה, דס"ל דשבועת בטוי נהוג גם בשלעבר. שהרי שבועת הסוטה היא על העבר. ואין יסבור כרבי ישמעאל, על כרחך כרבי מאיר אתיא היא. דר"מ אמר. **אמן** שלא נטמאתי. **אמן** שלא אטמא. שמשביעים אותה גם על העתיד. אבל את משכח מקשייא. מה **אנן** קיימין? אם בשוגגת בעבירה ובשבועה? כגון שסברה שהוא בעלה. אין כאן סוטה.

דאם זינתה שוגגת, לא נאסרה על בעלה. וגם בשבועה אנוסה היא. [דף מב עמוד ב] אם במזידה בעבירה ובשבועה? אין כאן קרבן, דאינו בא על המזיד

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ח הלכה ג

מתני': היכן שורי? אמר לו איני יודע מה אתה שח. והוא שמת, או נשבר, או נשבה, או נגנב, או אבד. משביעך אני, ואמר אמן. פטור. היכן שורי? אמר לו, אבד. משביעך אני, ואמר אמן. והעדים מעידין אותו שאכלו, משלם את הקרן. הודה מעצמו, משלם קרן וחומש ואשם. היכן שורי? אמר לו נגנב. משביעך אני, ואמר אמן. והעדים מעידין אותו שגנבו, משלם תשלומי כפל. הודה מעצמו, משלם קרן וחומש ואשם. אמר לאחד בשוק היכן שורי שגנבתה? והוא אומר לא גנבתי. משביעך אני, ואמר אמן. והעדים מעידין אותו שגנבו, משלם תשלומי כפל. טבח ומכר, משלם תשלומי ארבעה וחמשה. ראה עדים משמשיין ובאין. ואמר גנבתי, אבל לא טבחתי ולא מכרתי. אינו משלם אלא קרן:

גמ': תנן, היכן שורי? אמר לו, אבד. א"ר יוחנן. ותני כן שיש חומש רק כשהודה בעצמו. דתנן, טענו טענת אבוד. ונשבע לו והודה. בין עד שלא באו העדים, בין משבאו העדים, משלם קרן וחומש ואשם. טענו טענת גנב. ונשבע לו והודה. עד שלא באו עדים, משלם קרן וחומש ואשם. ואם משבאו עדים, משלם תשלומי כפל ואשם. וחומשו עולה לו מתוך כפילו, דברי ר' יעקב. אמרו לו לר' יעקב. היכן מצינו אשם בלא חומש? [דף מג עמוד א] אמר להן אם נשבע ונשבע וחמשה פעמים הרי מצינו אשם בלא חומש שהרי כל החומשיין עולים לו לכדי כפל. ורבנין אמרין לקרן חומשיין אין לשבועות חומשיין שאם נשבע כמה פעמים אינו

חייב אלא חומש אחד. דבר אחר [ויקרא ה כד] ושלם אותו בראשו וחמישיתו יוסף עליו. ממון המשתלם בראש היינו שמשלם רק קרן, חייב חומש. ממון שלא משלם בראש פטור מחומש. אמר רבי זירא ותני כן טענו טענת אבוד ונשבע לו והפריש קרבן קדם שהודה, מאחר שאילו הודה אפילו משבאו עדים קידש, אף כאן קידש. טענו טענת גנב ונשבע לו והפריש קרבן, מאחר שאילו הודה משבאו עדים לא קידש כיוון שמשלם כפל ולא חומש ולרבנן אין קרבן ללא חומש אף כאן לא קידש וכרבי יעקב קידש. א"ר יוחנן הטוען את חבירו טענת גנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר אינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה. תמן אמרי משלם תשלומי ארבעה וה'. רבי פדת אמר בשם רבי הושעיה תניי תמן ומסייעין לרבי יוחנן דתני, איכן שורי? אמר לו אבד. משביעך אני ואמר אמן, והעדים מעידין אותו שאכלו משלם את הקרן. הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם. ויש אכילה בלא טביחה? א"ר חגי' תיפטר בששחטו אחר. ויידא אמרה דא? מדתנן אמר לאחד בשוק היכן שורי שגנבתה? והוא אומר לא גנבתי. משביעך אני, ואמר אמן. והעדים מעידין אותו שגנבו, משלם תשלומי כפל. טבח ומכר, משלם תשלומי ארבעה וחמשה. מפני שאמר לאחד מן השוק, אבל אם אמר לאחד מן השומרין כמו ברישה חייב בכפל ופטור מארבעה וחמישה. [דף מג עמוד ב] אין מכאן ראייה מתניתא בשאכלו ואחר כך נשבע לו. מה דאמר רבי יוחנן בשנשבע לו ואחר כך אכלו. אמר רבי יוחנן הטוען לחבירו טענת גנב באבדה חייב. כגון אם אמר לו איכן אבידתי אמר לו נגנבה ונמצא שהוא הגנב חייב כפל. אמר רבי יוחנן הטוען לחבירו טענת גנב אינו חייב אלא לאחר שבועה. מה טעמא? נאמר כאן בטוען טענת גנב. שליחות יד. דכתיב אם לא ימצא הגנב ונקרב בעל הבית אל האלקים אם לא שלח ידו וכו'. ונאמר להלן בשומר שכו, שליחות יד. דכתיב שבועת ה' תהיה בין שניהם אם לא שלח ידו וגו'. מה שליחות יד שנאמר להלן בשומר שכו, אינו אלא לאחר השבועה. אף שליחות יד שנאמר כאן, אינו חייב אלא לאחר השבועה. א"ר יוחנן. טענו טענת אבוד, ונשבע לו. ואחר כך טענו טענת גנב, פטור שכבר נפטר בשבועה ראשונה. רבי יוחנן בעי. שבועת טענת גנב. מהו שיהו חייבין בה משום שבועת ביטוי שהרי נשבע לשקר? מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן? תמן אמר. טענו טענת אבוד ונשבע לו, ואחר כך טענו טענת גנב, פטור. משמע לגמרי גם מקרבן והכא אמר אכין שהסתפק? תמן פשיטא ליה והכא צריכה ליה. מה איצטריכת ליה חזי ופשטה שפטור. רבי חייה בר יוסף אמר. הטוען לחבירו טענת גנב, אינו חייב עד שיכפור בבית דין. מה אגן קיימין? אם בהוא דקאים בבי"ד וחייבוהו שבועה? אפילו נשבע חוץ לבית דין חייב [דף מד עמוד א] אלא כי אגן

קיימין, בהוא דחמי לון אזלין בעון מישבעוניה **בבי"ד**, והוא קפץ ומשתבע. על זה אמר רבי חיייה שאם נמצא שהוא עצמו גנב, אין שבועה זו מחייבתו בכפל. אמר רבי חיייה בשם רבי יוחנן מה שאמרנו שטוען טענת גנב ונשבע חייב כפל בעומדת על אבוסו. רבי זירא בעי מה איתאמרת? בעומדת, או אפילו עומדת? אין תימר בעומדת, אבל שלח בה יד פטור שאין גזלן משלם כפל. ואין תימר אפילו עומדת היא הדא היא הדא. אין תימר אפילו בעומדת והוא הדין אם שלח בה יד, מחלפה שיטתיה דר' יוחנן. תמן אמר טענו טענת אבוד ונשבע לו והפריש קרבן ואחר כך טענו טענת אונס נגנב פטור קס"ד מפני שכבר קנה אותה בגזלה כשנשבע. והכא את אמר הכין? שאפילו שלח בה יד חייב כפל. אמר רבי אילא, שנייא היא מה שאמר רבי יוחנן שאם טענו טענת אבוד ונשבע ואח"כ טענו טענת גנב הוא פטור, זה לא משום שכבר נקנת לו והרי הוא כגזלן אלא מפני שהוא כיוצא וידוייו בשבועה שכבר נפטרו משבועה בשבועה ראשונה, ושבועה שניה אינה כלום. מקשייא על דעתיה דרבי זירא שאמר שאם היתה שליחות יד נעשה גזלן ולכן אם אחר כך יטען טענת גנב הוא פטור אמר לו איכן שורי? אמר לו נגנב. משביעך אני ואמר אמן. והעדים מעידין אותו שגנבו משלם תשלומי כפל. טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמישה. הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם. והכא כיון שמשך כדי לשוחטו בטוענו טענת אבוד לפי רבי זירא נעשה גזלן מיכן ואילך בטוענו טענת גנב צריך להיות פטור ולמה הבריתא אומרת שחייב? תיפטר בשנשבע לו ואח"כ טבח. תלמידיו דרבי חיייה בר לולייני אמרי תיפטר בששחטו רבוץ. ויש טביחה בלא גניבה. כסומכוס דאמר אף על פי שאין גניבה יש טביחה ומכירה. תנו, ראה עדים משמשין ובאין. ואמר גנבתי, אבל לא טבחתי ולא מכרתי. אינו משלם אלא קרן: שמואל אמר בשלא באו עידי גניבה אבל אם באו עידי גניבה חייב. דמודה ובקנס ואחר כך באו עדים חייב. ריש לקיש אמר. ראה עידי גניבה באין ואמר גנבתי. מאחר שיש בהודייתו ממש שמחייב עצמו בקרן, פטור [דף מד עמוד ב] ראה עידי טביחה באין ואמר טבחתי. מאחר שאין בהודייתו ממש שאינו מחייב עצמו בכלום, חייב. רבי זירא בעי. ראה עדי אונסיין באין ואמר אנסתי מהו? א"ר חנינה. לר"ש דאמר, עיקר תביעה קנס שאין אדם מניח דבר קצוב ותבע דבר שאינו קצוב. כמי שאין בהודייתו ממש וחייב. לרבנין דאמרין, אין עיקר תביעה קנס. שאין אדם מניח דבר שאף אם נתבע מודה, חייב בו, ותבע דבר שאם יודה נפטור. כיוון שמחייב עצמו בשלושה דברים כמי שיש בהודייתו ממש ופטור

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שבועות

פרק ח הלכה ד

מתני': אמר לשואל היכן שורי? אמר לו מת. והוא שנשבר, או נשבה, או נגנב, או אבד. נשבה. והוא שמת, או נשבר, או נגנב, או אבד. נגנב. והוא שמת, או נשבר, או נשבה, או אבד. אבד. והוא שמת, או נשבר, או נגנב, או אבד. אבד. והוא שמת, או נשבר, או נגנב, או אבד. אבד. אמר לו, היכן שורי? אמר לו, איני יודע מה אתה שח. והוא שמת, או נשבר, או נשבה, או נגנב, או אבד. משביעך אני, ואמר אמן. חייב. אמר לנושא שכר והשוכר, היכן שורי? אמר לו, מת. והוא שנשבר, או נשבה. נשבה. והוא שמת, או נשבר. נשבר. והוא שמת, או נשבה. נגנב. והוא שאבד. אבד. והוא שנגנב. משביעך אני, ואמר אמן. פטור. מת או נשבר או נשבה. והוא שנגנב, או שאבד. משביעך אני, ואמר אמן. חייב. אבד או נגנב. והוא שמת, או נשבר, או נשבה. פטור. זה הכלל. כל הנשבע להקל על עצמו, חייב. להחמיר על עצמו, פטור: תני, לא להקל ולא להחמיר, פטור. אמר רבי. מתניתא אמרה כן דתני, אמר לשומר חנם ולשואל ולנושא שכר היכן שורי וא"ל מת וכ"ו מכאן שרק אם נשבע להקל על עצמו חייב. אבל לא להקל ולא להחמיר פטור. במקום שמתחייב לשלם מהו שיאמר לו, בוא והשבע לי שלא נתת עיניך בה לגזלה? מכל מקום אינו משלם? ולמה שישבע? מהו דיימר ליה, אפילו דאת יהב לי כמה. דידי אנא בעי גבר?

הדרן עלך פרק ארבעה שומרין הן וסליקא לה מסכת שבועות

